

Den videnskabelige kandestøber

Et speciale om politiske tænketankes legitimitet i medierne.

Udarbejdet af:
Edith Kromann Knudsen

10. semester sociologi 2013

Vejleder: Professor Antje Gimmler

Antal ord: 26.877

Den videnskabelige Kandestøber

Sociologi, 10. semester 2013
Aalborg Universitet

Vejleder: Professor Antje Gimmler
Afleveringsdato: 14. Oktober 2013

Antal ord: 26.877

Udarbejdet af:

Edith Kromann Knudsen

Abstract

This study examines the kind of legitimation that the media ascribes to the political think tanks. The reason for the study is the increasing use of political and ideological think tanks in the news media. This increase can have the positive effect of qualifying the public debate on political ideas, but there is also the danger that a legitimation of these think tanks as objective producers of science, can lead to a skewing of this debate. This would mean that especially resourceful capitalistic interests would be able to have their political ideas validated as science.

The method used in the study is the critical discourse analysis of Norman Fairclough. This discourse analysis is carried out in three levels: the social practice, the discursive practice and the text itself. The level of the social practice is constituted by the surrounding society and is explained with reference to Nowotny et al.'s theory of the mode 2 society and the change in knowledge production. They emphasize the spread of knowledge production and our immense need for experts to communicate this knowledge to the public, creating a new market for these political think tanks. The discursive practice refers to the level of text production, which in this case is described by the development of the Danish press in the last ten years through what has been called "The Newspaper War". This so called war has led the newspapers into a process of commercialization where they now try to establish their own niche areas and thereby move away from selling news to selling their political perspectives instead. Moreover they have lost a lot of journalistic resources because of layoffs and at the same time the sources are becoming ever more professionalized. In combination this means that journalists sources, like the political think tanks, have a great advantage in the media game. The discourse analysis of this study was made on 96 articles where political think tanks were used as main source of information. This analysis shows that the representatives from the think tanks often is used as experts in the newspapers. Further it shows that the journalists often neglect mentioning that the source of information in question is an ideological think tank with political goals. Even in the articles where it is mentioned that the source is a political think tank, the journalistic support of the think tanks views are so strong that their political statements seem like objective facts.

The conclusion in this study is therefore that the media indeed ascribes legitimation to the political think tanks. However it is a hollow legitimation because it is based on the general legitimation of science and thus only borrows its legitimation through discursive means.

Prolog

Provokation som motivation.

Når maleren Per Kirkeby skal begynde på et nyt maleri, så starter han altid med at sætte en fed orange klat midt på lærredet. Per Kirkeby hader orange og denne klat provokerer ham derfor til at male indtil den er forsvundet.

Den samme form for provokation har været motivationen og inspirationen til dette speciale. Den daglige strøm af nyhedshistorier, hvor politiske tænketanke uden videre anvendes som kilder og gives taletid til at analysere samfundets udvikling og beståen, har været min orange klat. I dette tilfælde skulle den dog ikke dækkes, men afdækkes.

Det er ikke selve de politiske tænketanke der provokerer mig, men den naturlighed hvormed de integreres i horden af eksperter, der skal gøre den komplekse verden mere forståelig for os som borgere. Deraf projekttitlens reference til Holbergs komedie "Den Politiske Kandestøber", hvor kandestøberen Herman, bliver til Herman Von Bremenfeld og billedes ind at han er byens nye borgmester. Det er ikke blot den banale lektie om at skomageren skal blive ved sin last, som jeg hermed vil referere til, men særligt til magtens natur. Når den først er etableret, så fungerer den fantastisk naturligt. Som "tvivletanken" Center for Vild Analyse formulerer det:

"Det underlige er ikke, at kandestøberen går fra at være kandestøber til borgmester på ingen tid; det underlige er i virkeligheden, at både han selv og menneskene omkring nu virkelig tror på hans ophøjethed (...). Kandestøberen viser i kondenseret form, hvordan magten er skrøbeligt baseret på et ingenting, der antages for noget."

Center for Vild Analyse i Information 2011.

I dette tilfælde er det ikke lægfolk der forsøger at lave politik, men politikere der forsøger at lave videnskab. Deres position som neutrale vidensproducenter kan minde om Hermen Von Bremenfelds borgmestertjans – de er begge baseret på et ingenting, der antages for noget. En politisk tænketank kan gavne et samfund med idépolitisk udvikling, men vi må aldrig glemme deres ideologiske kerne.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	8
Læsevejledning	8
Problemfelt	9
Tænketanke - En indkredsning	9
Tænketankenes funktion	12
Problemformulering	13
De udvalgte tænketanke	15
AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	16
CEPOS – Center for Politiske Studier	17
CEVEA – Centrum-Venstre Akademiet	18
2. METODE	19
Kritisk diskursanalyse	19
Teksten i samfundet og samfundet i teksten	20
Dialektikken og subjektet	22
Social forandring gennem intertekstualitet	23
Operationalisering	24
Interdiskursivitet – Ekspert konventioner	26
Den samfundsmæssige ramme	26
Ekspertens funktion i nyhedsproduktionen	27
Videnskabsteoretiske overvejelser	32
3. DEN SOCIALE PRAKSIS	36
Re-thinking Science	36
Fra statisk til dynamisk	36
Type 2 videnskab	40
Forandringer i videnskabens epistemologiske kerne	41
Vidensproduktion i et type 2 samfund	43
Steve Fuller	45
Stridspunkterne	45
Tænketanke i Fullers perspektiv	47
Sammenfatning	48
4. DEN DISKURSIVE PRAKSIS	49
Et krigshærget medielandskab	51
Overlevelsesstrategierne	53
Krigens konsekvenser for journalistikken	55
5. TEKSTANALYSE	59
Præsentation af artikler	59
De analytiske værktøjer	61
Analysen	62
Interdiskursiviteten – Anvendes ekspertisekonventioner?	62

Transitivitet og modalitet – Ideologiske forbindelser og tilslutning	70
Opsamling	78
6. KONKLUSION	80
LITTERATUR	86
BILAG	89
Bilag A	89
Bilag B	94

1. Indledning

Læsevejledning

I kapitel 1. gives et indblik i problemfeltet, hvorunder en forståelse af begrebet "tænketaanke" indkredses og problemformuleringen præsenteres. Yderligere beskrives de tre tænketanke som danner basis for undersøgelsen.

Kapitel 2. redegør for projektets metodiske fremgangsmåde, som er den kritiske diskursanalyse. Denne fordrer en opdeling af diskursanalysen i tre niveauer; den sociale praksis, den diskursive praksis og selve teksten. De efterfølgende kapitler behandler følgelig disse tre niveauer.

Kapitel 3. omhandler den sociale praksis og vil tage udgangspunkt i Nowotny, Scott og Gibbons teori om type 2 samfundet og den nye type 2 videnskab.

Kapitel 4. vil behandle det mellemliggende niveau, som er den diskursive praksis. Denne beskrives ved hjælp af udviklingen indenfor den danske presse og særligt avisrigens betydning for det journalistiske arbejde.

Kapitel 5. er den egentlige tekstanalyse, som behandler tænketankenes optræden i 96 avisartikler ved hjælp af Faircloughs værktøjer og Jakob Arnoldis beskrivelse af den offentlige ekspert.

Afslutningsvist vil kapitel 6. give en konklusion på opgavens problemformulering. Denne baseres hovedsageligt på tekstanalysen og støttes af udviklingstendenserne i den sociale og diskursive praksis.

Problemfelt

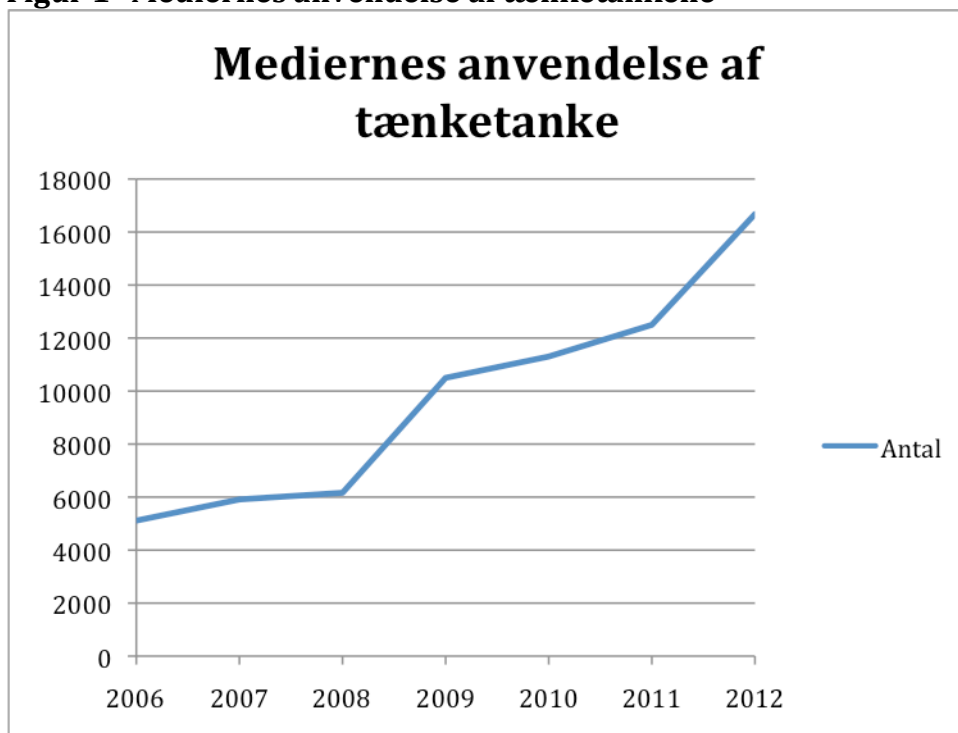
Dette afsnit vil først og fremmest give en beskrivelse af fænomenet "tænketaanke" og placere dette i en dansk kontekst. Efterfølgende vil der være en kort beskrivelse af de tre politiske tænketanke, som vil blive inddraget i undersøgelsen; Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Cepos og Cevea.

Tænketanke - En indkredsning

I en årrække er antallet af tænketanke i Danmark eksploderet for at nå sit højdepunkt i 2011 med 43 af slagsen i landet (McGann 2012). I 2012 var der dog kun 34 tilbage, hvilket afspejler en global tendens med et faldende antal tænketanke på verdensplan (McGann 2013). Det er forskningsprogrammet "Think Tanks and Civil Societies Program" (TTCSP) på University of Pennsylvania, der, med James McGann i spidsen, laver en omfattende årlig opgørelse over verdens tænketanke. De forklarer blandt andet den globale stagnation med udviklingen af nye teknologier, som gør det nemmere for enkeltpersoner og meget små organisationer at udbrede deres viden, holdninger og idéer for få ressourcer, hvilket betyder mange små konkurrenter til tænketankene (ibid:18). Men også den økonomiske krise har angiveligt sin andel i stagnationen. Statslige midler går ikke længere i lige så høj grad til public policy forskning og de private fonde og organisationer sponsorerer nu hovedsageligt projektspecifikt (ibid:20).

Men på trods af at antallet af tænketanke faktisk er faldet, så betyder det ikke at de tilbageværende organisationer er ved at miste deres betydning. Tværtimod kan man trods færre tænketanke alligevel se en stigning i anvendelsen af dem.

Figur 1 "Mediernes anvendelse af tænketankene"

Kilde: Infomedia søgning på: "tænketank, tænketanke, tænketanken".

Som figuren viser, lader det til at tænketankenes storhedstid alligevel ikke er forbi. De anvendes tydeligvis mere og mere i medierne, men det interessante spørgsmål er her, hvordan de anvendes. For at komme et svar nærmere vil det være gavnligt først at indkredse begrebet tænketank, hvilket ikke er nogen lige til opgave, da der findes mange forskellige idéer om hvad en tænketank egentlig er, og der er derfor ingen egentlig konsensus om begrebet. Især mangler der en dansk definition, hvorfor jeg vil tage udgangspunkt i James McGanns definition fra 2007:

"Think tanks are public-policy research analysis and engagement organizations that generate policy-oriented research, analysis, and advice on domestic and international issues, which enable policymakers and the public to make informed decisions about public policy issues."

McGann, James (2013:15).

Desuden tilføjer han at tænketanke enten kan være uafhængige institutioner eller være tilknyttet eksempelvis staten eller det private erhvervsliv. Denne tilføjelse er interessant da han blot to år tidligere havde en definition hvor tænketanke *"have significant autonomy from*

government and from societal interest such as business firms, interest groups and political parties.” (McGann 2005:12). Det skarpe krav om uafhængighed skyldes at McGann mente at det var essentielt for at tænketankene kunne påberåbe sig et minimum af objektivitet, men en sådan definition bliver mere idealtypisk end egentlig anvendelig (ibid:13). Eksempelvis ville stort set ingen af de danske tænketanke i så fald ville kunne defineres som en sådan. Deres objektivitet må de altså hente andetsteds, hvilket jeg vil komme yderligere ind på senere i opgaven.

Endnu et karakteristika, som McGann opstiller for tænketankene er, at de har en permanent struktur og ikke blot er midlertidige ad hoc kommissioner (McGann 2013:15). Dette er med til at adskille tænketanke fra enkeltsagsorganisationer og andre midlertidige lobbyorganisationer.

På dansk grund mangler vi som nævnt en brugbar definition. Den Store Danske Encyklopædi giver følgende bud:

”Tænketank, privat organisation, der uafhængigt af stat og politiske partier giver sig af med forskning i aktuelle problemer af interesse for nation, samfund eller erhvervsliv og fremsætter forslag til løsning af dem.”

Den Store Danske Encyklopædi.

En sådan definition giver et noget skævt billede af tænketankene og hvorfor de må være afhængige af erhvervslivet, men ikke af stat eller partier er uvist. En tænketank finansieret af erhvervslivet vil formentligt have lige så politiske særinteresser som de politiske partier. Denne skelnen er derfor ikke brugbar og vil betyde at udelukkende liberalistiske tænketanke, som finansieres af erhvervslivet, vil kunne kategoriseres som tænketanke.

Uafhængigheden ser altså ud til at være det afgørende punkt i enhver definition af tænketanke. I denne opgave vil jeg ikke arbejde ud fra et princip om at en rigtig tænketank skal være helt uafhængig, selvom de alle påstår at være det. Uanset om de bliver finansieret af politiske partier, erhvervsliv eller private sponsorer, så vil de alle til en vis grad være afhængige af disse donorer. Selv om pengene ikke nødvendigvis er øremærket et specifikt forskningsområde eller et specielt resultat, så vil donorerne have bestemte forventninger og hvis disse ikke indfries i en vis grad, vil donationerne formentlig høre op. Det skal dog siges at

selvom jeg ikke går ud fra at de er fuldstændigt uafhængige, så mener jeg hermed ikke at det er komplet subjektivt og fordrejet videnskab de praktiserer. De forholder sig i høj grad til hinanden og tjekker hinandens analyser efter, hvorfor de nødvendigvis må leve op til en række krav for god videnskabelig praksis, hvis de skal bevare deres eksistensberettigelse. Men indenfor rammerne af god videnskabelig praksis, kan man vinkle en politisk sag på mange måder.

Desuden vil hovedfokus ligge på politisk ideologiske tænketanke, da det netop er interessant at se på viden produceret i tænketanke, som har et erklæret politisk mål. Ideologi og objektiv viden er ikke ting vi normalt forbinder med hinanden og det er derfor spændende at se på hvorledes den form for videnskab anvendes.

Tænketankenes funktion

Hvilken rolle spiller disse politisk ideologiske tænketanke i dagens Danmark?

Det er stadig sparsomt med undersøgelser af tænketanke i Danmark, men det lader dog til at de fleste, som beskæftiger sig med området, er positivt indstillede overfor de bidrag tænketankene kommer med til den politiske debat. Eksempelvis udtaler lektor Mark Ørsten fra RUC:

"Tænketanke kan søsætte nye og uventede idéer, der ved flere lejligheder er blevet taget op i folketingssalen. Samtidig kan tænketanke filtrere enorme mængder af rapporter og viden og gøre det konkret og forståeligt for den almene befolkning."

Mark Ørsten i Kristeligt Dagblad 21-05-12

Ligeledes beskriver Martin Møller Boje Rasmussen, Ph.D. ved CBS, hvorledes tænketankene er med til at forny dansk politik, som ellers har været stærkt konsensusorienteret i sammenligning med andre europæiske lande. Ifølge ham er Danmark et idépolitisk uland, da staten og arbejdsmarkedets parter i årtier har stået for idéudviklingen, eller netop den manglende udvikling, og fordi vi har meget få private vidensproducerende organisationer (Rasmussen 2012).

I samme boldgade finder man Helga Nowotny og hendes kollegaer når de i *Re-thinking Science* (Nowotny mfl. 2001) beskriver hvorledes samfundet i dag ligefrem hungrer efter den type viden som tænketankene kan give. En tværfaglig viden som kan krydse faggrænser og som

ikke mindst er tilgængelig her og nu. Der sker en form for demokratisering af videnskaben når den bliver bredt ud til større dele af samfundet og lader flere deltage i dens produktion.

Der er altså nogle positive sider ved tænketankenes indtræden på den politiske arena i Danmark. At tænketankene kan være med til at filtrere store mængder af videnskabelig viden og gøre den tilgængelig for den brede offentlighed, må siges at være en stor demokratisk gevinst.

Men der er naturligvis et "men". Videnskabens vandring fra universitetet og ud i diverse private organisationer, åbner en enorm kattelem for kapitalistiske interesser. Steve Fuller, som vi skal se nærmere på senere i opgaven, anser det såkaldte videnssamfund for at være intet andet end rendyrket kapitalisme (Fuller 2007). For tænketankenes vedkommende bliver det naturligvis særligt relevant når man ser på deres finansiering. Som tidligere nævnt vil de altid i en vis grad være afhængige af de donorer, som opretholder deres eksistens og i et system med mere "privat viden", vil de pengestærke liberalistiske interesser altid være de stærkeste.

Kapitalismens indtog er dog ikke det eneste problem ved vidensproduktion i tænketankene, for når faggrænser krydses og når store mængder videnskabelig viden filtreres til en spiselig grød for den store offentlighed, mister vi så ikke noget undervejs? Deres oversættelsesarbejde kræver i hvert fald stor tiltro fra os som modtagere. Når der er tale om politisk ideologiske tænketanke, så sker filtreringen af vidensmassen ikke arbitrært, men igennem de respektive ideologiske filtre. Ifølge Fuller, fører videnssamfundets ekspansion derfor også til en klar devaluering af selve videnskaben. Når alle former for institutioner i dag kan siges at producere videnskab, så udhules begrebet (Fuller 2007). De gamle videnskabelige validitetskriterier, som skulle være med til at sikre objektiv videnskab på universiteterne mister efterhånden også deres betydning, når det vigtigste "videnskabskriterie" bliver til her-og-nu-kriteriet. Det vil derfor formentligt blive vanskeligere i fremtiden at opstille standarder for god videnskab og det er virkelig interessant at undersøge hvilken legitimitet disse nye vidensproducenter egentlig tillægges i offentligheden. Problemformuleringen for denne opgave lyder derfor som følger:

Problemformulering

"Hvilken legitimitet tillægges de danske politiske tænketanke i medierne?"

Tænk tankene og den viden de leverer kan ikke reelt adskilles. Legitimiteten af videnskaben vil nødvendigvis være afhængig af tænketankens legitimitet og omvendt. Derfor behandler jeg tænketankene, deres repræsentanter og deres videnskab som ét hele i opgaven

Spørgsmålet omkring legitimiteten har to sider. For det første spørges der til "i hvor høj grad" tænketankene tillægges autoritet i medierne og for det andet går spørgsmålet på typen af legitimitet. Hvilken type legitimitet de tillægges kan naturligvis ikke fastlægges allerede her, men det vil være interessant at se på, om deres legitimitet eventuelt kan beskrives ved hjælp fra Webers idealtyper over legitime herredømmer; Legalt, traditionelt og karismatisk.

Det legale herredømme har en rationel karakter og baserer sin legitimitet på procedurer og vedtægter, og vægter desuden faglig uddannelse højt. I modsætning hertil står det traditionelle herredømme som baserer sin legitimitet på helligheden af de gamle traditioner. Det karismatiske herredømme henter sin legitimitet i den enorme hengivenhed for en leders forbilledlighed eller karisma (Weber 2003:316). Disse skal dog blot ses som eksempler på mulige legitimitetsformer, da opgaven ikke har til formål at teoriteste Webers herredømme typer.

Fællestrækket for de tre typer er dog, at de alle på sin vis hviler på borgernes tro på legaliteten. For at belyse denne legalitetstro vil jeg undersøge hvorledes tænketankene og deres viden fremstår i borgernes medieoffentlighed. Da jeg anser medierne for både at spejle befolkningens holdninger, men også for at være skabende for disse holdninger, kan medierne netop være et centralt udgangspunkt for en undersøgelse af de politiske tænketankes legitimitet. En undersøgelse af mediernes anvendelse og præsentation af tænketankene kan således forhåbentligt give et billede på hvorledes samfundet som et hele opfatter dem.

Mere specifikt vil jeg diskursanalytisk undersøge hvorledes danske journalister bruger den viden som stammer fra tænketankene og hvordan tænketankenes repræsentanter anvendes.

Italesættelsen eller diskursen omkring tænketankene har stor betydning for den folkelige accept og dermed for deres legitimitet. Den type af legitimitet de kan gøre krav på, er således i høj grad bestemt af den diskurs de indgår i.

I undersøgelsen af diskursen omkring tænketankene så skal det også belyses om tænketankenes repræsentanterne og deres rapporter behandles som alle andre forskere og deres videnskabelige rapporter, eller om der tages forbehold for den ideologiske ramme.

I udgangspunktet er der jo intet problematisk ved viden produceret med et politisk sigte, når blot man er klar over dette sigte. Der findes ingen undersøgelser af hvor stor en del af den

danske befolkning, som kender til tænketanke, men det er formentlig kun et lille udsnit af befolkningen. Når denne form for viden anvendes af journalister er det derfor særligt vigtigt at der bliver gjort opmærksom på tænketankenes ideologiske ståsted, for ellers vil den demokratiske idéudviklende funktion, som tænketankene kan have, blive til en skjult politisk magt, som er alt andet end demokratisk.

De udvalgte tænketanke

Som nævnt kort i indledningen vil jeg fokusere på politisk ideologiske tænketanke, da de netop har et politisk mål med deres analyser og derfor ikke kan siges at stræbe efter objektivitet i traditionel forstand. Opgaven har ikke til formål at vurdere validiteten eller objektiviteten af den viden der produceres i tænketankene, men udelukkende at undersøge hvordan den viden anvendes i medierne. Derfor vælger jeg også at kalde tænketankenes analyser, rapporter mv. for "videnskab", på trods af, at jeg som udgangspunkt antager, at det er politisk farvet videnskab. Deres undersøgelser vil oftest være udført af skolede økonomer, jurister, politologer og sociologer som, man må forvente, stræber efter en form for sandhed. Tænketankene vil simpelthen miste deres troværdighed og dermed eksistensgrundlag, hvis de ikke følger de videnskabelige spilleregler, hvilket også er et punkt, som samtlige af de undersøgte tænketanke selv lægger stor vægt på.

I denne opgave vil jeg fokusere på tre tænketanke; AE, CEPOS og Cevea, da de har nogle forskellige karakteristika selv om de alle er private politiske tænketanke.

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er en gammel institution som har leveret samfundsanalyser siden 1936. AE har desuden et stærkt økonomisk fundament da de er støttet LO's fagforbund og Socialdemokraterne.
- CEPOS er derimod en forholdsvis ny tænketank som så dagens lys i 2004, men som også står stærkt økonomisk da de støttes af erhvervslivet.
- Cevea er ligeledes en ny tænketank oprettet i 2008 og som endnu ikke råder over de store økonomiske ressourcer.

Det er således tre tænketanke som har det fælles mål at levere samfundsanalyser, der skal være med til at højne samfundsdebatten og ændre den politiske dagsorden, men de har

alligevel vidt forskellige forudsætninger. AE har haft 76 år til at opbygge status og legitimitet og det er derfor ikke sikkert at den viden, som stammer fra AE, vil blive behandlet på samme måde i medierne som viden fra de nyere og mindre kendte tænketanke.

Ligeledes kan der være forskelsbehandling ud fra tænketankenes politiske ståsteder, afhængigt af de medier, de optræder i. Eksempelvis kan man forvente at CEPOS vil blive håndteret mere kritisk i Information end i Berlingske Tidende og det modsatte vil formentlig gøre sig gældende med AE eller Cevea.

De er altså alle ideologisk politiske tænketanke, men forskellene kan være interessante at tage med i en undersøgelsen af mediernes anvendelse af dem.

Det følgende vil være en kort præsentation af de tre tænketanke.

AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Allerede tilbage i 1936 blev AE stiftet af LO og Det Kooperative Fællesforbund for at styrke arbejdernes kamp med en økonomisk teoretisk vinkel. AE skulle levere økonomiske analyser til fagforbundene og være med til at sætte fokus på arbejdernes økonomisk svære situation (AE 2011:2). Målet med den forskning som AE udarbejder er i dag, som dengang, et socialt retfærdigt samfund, hvor de stærke og svage skal have lige muligheder for udvikling og uddannelse (AE 2013). Da AE har eksisteret længe og til dels er oprettet i samarbejde med Socialdemokratiet, har de også en mere direkte politisk indflydelse end de andre tænketanke, som vi skal se på. Det kommer blandt andet til udtryk når AE beskriver en del af deres vision:

”AE har til opgave at udarbejde og formidle samfundsmæssig og økonomisk viden, der kan kvalificere den offentlige debat og vejlede beslutningstagerne.”

(AE 2013)

De vil ”vejlede” beslutningstagerne og ikke påvirke dem. Det er en interessant formulering, som vidner om det direkte samarbejde der har været, og stadig er, imellem AE og Socialdemokraterne. Ved AEs Råd er der fast tilknyttet socialdemokratiske folketingsmedlemmer udover medlemmer fra LOs fagforbund, så AE behøver ikke råbe højt for at blive hørt på Christiansborg.

AE har i skrivende stund 12 medarbejdere hvoraf størstedelen er økonomiske analytikere og derudover har de seks studerende tilknyttet. Rådet er stadig finansieret af fagbevægelsen, men også igennem konsulentopgaver.

CEPOS – Center for Politiske Studier

Cepos så dagens lys i marts 2004 hvor en række kulturpersonligheder, erhvervsfolk og tænkere besluttede at starte en borgerlig-liberal tænketank. Blandt de mange prominente navne der var med i stiftelsen kan nævnes; Bent Fabricius-Bjerre, Morten Grunwald og Michael Laudrup (Cepos 2013a).

CEPOS er en klar ideologisk tænketank, som arbejder for et mere liberalistisk Danmark med en styrkelse af den private ejendomsret, mere personligt ansvar og et meget mindre statsapparat (Cepos 2013b). De forsøger at påvirke de politiske beslutninger i denne retning ved udarbejdelse af analyser og konkrete lovforslag, men også ved at påvirke fremtidens beslutningstagere på deres eget akademi. Her underviser de udvalgte studerende i frimarkedstænkning, men også i retorik, argumentation og i at tale offentligt.

CEPOS har ikke samme direkte forbindelse til et politisk parti, som man ser det hos AE Rådet, da der ikke sidder politikere i hverken bestyrelsen eller centerrådet. Der lægges desuden vægt på en høj grad af uafhængighed hos CEPOS, som udover at ønske uafhængighed fra staten, medier, universiteter og virksomheder, også vil være uafhængige af politiske partier og enkeltpersoner (ibid). Dog er Rikke Hvilshøj, tidligere integrationsminister for Venstre, politisk chef og står for politikerkontakten og ”politikudviklingen i politiske partier”, hvorfor de alligevel må have gode forbindelser til de borgerlige partier.

Finansieringen af CEPOS sker igennem private donationer fra virksomheder, fonde og enkeltpersoner og de modtager naturligvis ikke statsstøtte. Tænketanken er blevet godkendt som ”almennyttig non-profit organisation” og sponsorerne kan derfor trække deres bidrag fra i skat (Cepos 2013c:38).

CEPOS har 15 faste medarbejdere og 20 studentermedhjælpere.

CEVEA – Centrum-Venstre Akademiet

Cevea er den yngste af de tre tænketanke, da den blev oprettet så sent som i 2008, som venstrefløjens modspil til CEPOS. I april 2013 blev tænketanken udvidet, da FOPA (Forum for Politisk Analyse) blev en del af Cevea. Organisationen beskriver sig selv som en centrum-venstre tænketank, men deres kerneværdier er i høj grad socialistiske; frihed, lighed og fællesskab. Det er næsten som taget ud af den franske revolution med *liberté, égalité* og *fraternité*. De ønsker et samfund hvor ethvert menneske har frihed til at skabe sit liv, frihed fra udbytning, et samfund hvor alle mennesker skal have lige muligheder og hvor fællesskabet er stærkt (Cevea 2013a).

Cevea forsøger, som de andre tænketanke, at få indflydelse på de politiske beslutninger igennem politiske analyser og ved at deltage aktivt i samfundsdebatten og ligesom CEPOS har også Cevea en egen uddannelse hvor unge lovende studerende kan blive skolet som "progressive meningsdannere" til gavn for venstrefløjen.

I Cevea lægges der også vægt på uafhængigheden, men dog ikke fra de politiske partier. I bestyrelsen sidder både Emilie Turunen, socialdemokratisk EU-parlamentariker, og det radikale folketingsmedlem Sofie Carsten Nielsen, ligesom også BUPL og HK er repræsenteret (Cevea 2013b).

Efter sammenlægningen med FOPA mangler der en del informationer på Ceveas hjemmeside, heriblandt informationer omkring økonomien. Det fremgår altså ikke hvem der finansierer tænketankens arbejde, men ifølge flere andre kilder er det især LO's fagforbund som har været hovedsponsor (U-landsnyt). Herudover kommer midlerne fra fonde, virksomheder og private donationer.

Cevea har i øjeblikket 10 medarbejdere og 9 studerende/praktikanter.

2. Metode

I dette kapitel vil der blive gjort rede for opgavens metode. Først rundes Faircloughs kritiske diskursanalyse og i forlængelse heraf vil Jakob Arnoldis offentlige ekspert blive inddraget for at operationalisere Faircloughs begreb "interdiskursivitet". Kapitlet afsluttes med nogle videnskabsteoretiske overvejelser, hvor særligt kombinationen mellem en pragmatisk ramme og den diskursanalytiske metode vil blive behandlet.

Kritisk diskursanalyse

I dette projekt vil jeg metodisk bevæge mig indenfor det diskursanalytiske felt, men dog med en noget pragmatisk tilgang. Jeg undersøger ikke blot den egentlige diskurs omkring tænketanke, altså hvordan medierne italesætter dem, men vil i lige så høj grad fokusere på hvordan medierne *anvender* dem. Altså hvilken rolle eller funktion de har i artiklerne. Til dette formål finder jeg dog stadig inspiration i diskursanalysen, da jeg forsøger at afdække hvilken legitimitet tænketankene tillægges, hvilket netop også ofte vil være formålet med en regulær diskursanalyse. Det er Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse, der er udgangspunktet, da hans kobling af tekstnær analyse og makrosociologisk samfundsanalyse, formentlig vil give et mere fyldestgørende billede, end hvis fokus udelukkende var på tekst. Som Fairclough selv foreslår i hans metodegennemgang, vil jeg blot fokusere på nogle få af hans analyseredskaber, som er relevante i forhold til opgavens problemstilling frem for slavisk at gennemgå dem alle (Fairclough 1992:231).

Desuden gør hans dialektiske perspektiv Fairclough interessant i analysen af tænketankenes legitimitet. Selvom diskursen er konstituerende og altså til dels bestemmende for den samfundsmæssige forståelse af forskellige sociale forhold, så udspiller den sig også indenfor en bestemt social kontekst og i en bestemt historisk periode, som har betydning for hvorledes den kan udformes. I det konkrete tilfælde kan man sige at tænketankenes legitimitet naturligvis i meget høj grad afgøres af den samfundsmæssige italesættelse af dem som vidensproducent, men denne diskurs eksisterer jo ikke uafhængigt af den samfundsmæssige udvikling. Flere faktorer vil have betydning for denne diskurs såsom; den bredere samfundsmæssige udvikling, som har været med til at åbne et marked for tænketankene, den

journalistiske praksis som er bestemmende for hvorledes tænketankene anvendes i medierne og ikke mindst kvaliteten af det output som kommer fra tænketankene.

Det særlige ved denne diskursanalyse er, at jeg ikke ønsker at analysere artikler som specifikt omhandler tænketankene, og hvor man som udgangspunkt kunne forvente at finde en klar diskurs omkring dem, men derimod ønsker jeg at undersøge de skjulte og usagte antagelser som ligger i mediernes anvendelse af tænketankene og deres viden. Desuden vil de mest interessante aspekter formentlig være de steder hvor der netop ikke eksisterer en egentlig diskurs. Altså hvor tænketanken slet ikke italesættes. En sådan manglende italesættelse af tænketankene, kan være ligeså dominerende i vores vidensforståelse, som en hegemonisk diskurs. Dette skyldes at der findes en række usagte spilleregler for hvorledes ekspertise anvendes i medierne (Arnoldi 2005) og ved ikke at italesætte en politisk tænketank som en sådan, men blot anvende den som andre upolitiske eksperter, vil man styrke deres position og legitimitet i en voldsom grad uden overhovedet at anvende diskurserne. Sat på spidsen kan man derfor sige at denne undersøgelse til dels er en analyse af ikke-diskurs.

I det følgende vil jeg derfor redegøre for de elementer af Faircloughs kritiske diskursanalyse, som er relevante i forhold til denne undersøgelse og derefter inddrage Jakob Arnoldi's "Offentlige Ekspert" til at gøre mediernes spilleregler omkring ekspertise operationaliserbare.

Teksten i samfundet og samfundet i teksten

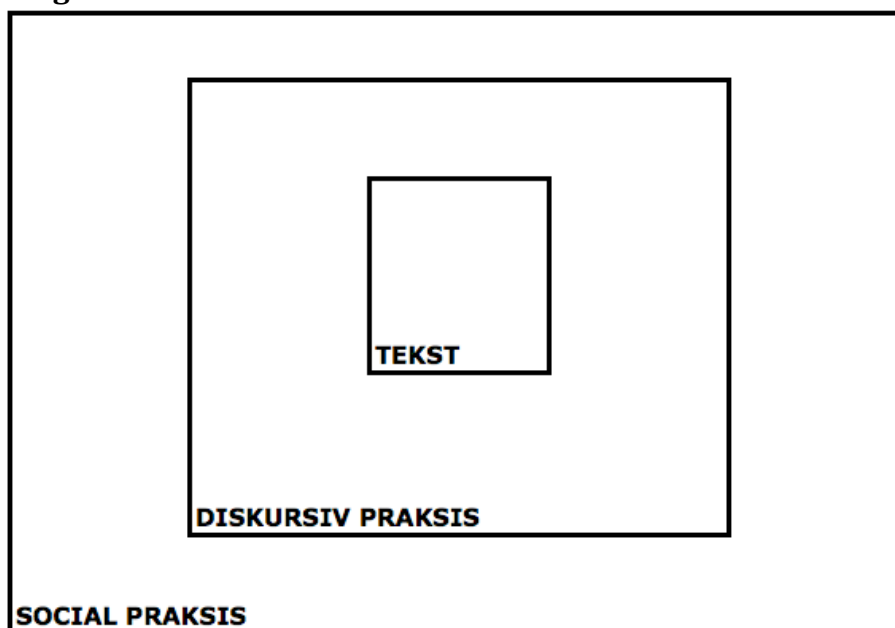
Som nævnt indledningsvist er det særligt Faircloughs kombination mellem den tekstnære analyse og det større samfundsmæssige perspektiv, som er gavnligt i analysen af tænketankenes legitimitet, og det er netop også selve formålet med bogen "Discourse and Social Change" (Fairclough 1992);

"... to bring together linguistically-oriented discourse analysis and social and political thought relevant to discourse and language, in the form of a framework which will be suitable for use in social scientific research, and specifically in the study of social change."

Fairclough, Norman (1992: 62)

Denne ramme for socialvidenskabelige undersøgelser udmønter sig hos Fairclough til en tretrinsmodel, som ikke kun er en teoretisk idé, men som også er meget anvendelig når man skal udføre konkrete analyser, da forbindelsen mellem en tekst og dens sociale setting bliver mere tydelig. Modellen ser således ud:

Figur 2 Faircloughs tredimensionelle forståelse af diskurs

Kilde: (Fairclough 1992:73).

I modellen forsøger Fairclough at bringe tre forskellige analytiske traditioner sammen, som han mener er uundværlige for en fuldblods diskursanalyse. Hver gang sproget bruges, hvilket benævnes en *kommunikativ begivenhed*, så involverer det de tre sfærer, som man ser i modellen. Hvis vi betragter modellen udefra og ind, så kan den *sociale praksis* måske bedst beskrives som den samfundsmæssige ramme, som den kommunikative begivenhed udfolder sig under. I tilfældet med tænketankene vil Helga Nowotnys type 2 samfund, med nye vilkår for vidensproduktion og konsumtion, være den sociale praksis der omslutter den kommunikative begivenhed. Dette uddybes i afsnittet om den sociale praksis.

Det næste trin i modellen er den *diskursive praksis*. Med denne, mener Fairclough, de forhold hvorunder teksten produceres, distribueres og konsumeres. Dette meta-niveau er med til at forbinde de større sociale teorier med den helt tekstnære diskursanalyse. Det er således den sociale praksis, som er afgørende for den diskursive praksis makro-processer og videre er det

mikroprocesserne som skaber teksten (ibid:86). I denne opgave vil den diskursive praksis belyses ved en beskrivelse af de journalistiske forhold som teksterne produceres under. Af ressourcemæssige hensyn vil der ikke indgå en analyse af tekstkonsumptionen, selvom det naturligvis ville være det mest optimale. Fairclough fokuserer dog sjældent selv på modtagelsen af teksten i hans egne empiriske studier (Jørgensen og Phillips 1999:93).

Det sidste trin i modellen er selve *teksten*, hvilket i denne opgave udgøres af 96 artikler fra danske dagblade, hvor tænketankene indgår som kilder. Til dette trin har Fairclough en række analyseredskaber, som jeg vil redegøre for senere. Konklusionen på en sådan kritisk diskursanalyse a la Fairclough skal findes i en sammenfattende analyse af alle tre delanalyser. Det er her enderne mødes og sammenhængende gerne skulle blive tydelige (ibid:98).

Dialektikken og subjektet

Et andet aspekt, som gør Faircloughs tilgang til diskursanalyse interessant i analysen af tænketankenes vidensproduktion, er hans dialektiske perspektiv. Diskurs er både konstituerende *for* samfundet og konstitueret *af* samfundet.

"Discourse is a practice not just of representing the world, but of signifying the world, constituting and constructing the world in meaning."

Fairclough 1992:64

Diskurs kan ses som særligt konstituerende på tre punkter; for sociale identiteter, sociale relationer og for videns- og trossystemer, hvoraf sidstnævnte naturligvis er den mest interessante i denne sammenhæng (Fairclough 1992: 64).

Påvirkningen går dog, som nævnt, også den anden vej. Selvom diskursen skaber verden i mening, altså giver verden mening, så afhænger diskursen selv af den sociale matrice som den befinder sig i, da den formes og begrænses af de sociale strukturer (ibid:64). Således undgår Fairclough at ende i en radikal socialkonstruktivistisk grøft hvor alt er diskurs.

Denne dialektiske forståelse giver også et lille frirum til individet, således at det ikke er fuldstændigt underlagt de ideologiske konsekvenser af diskursen, men faktisk selv er i stand til at skabe forandring – til en vis grad. Fairclough er her stærkt inspireret af Althusser, men hvor Althusser mener, at ideologien er så almægtig, at individet ikke er i stand til gøre

modstand og faktisk ikke engang er i stand til at erkende dens magt og derfor får en falsk følelse af autonomi, der ser Fairclough igen dialektikken. Han erkender at individet til dels er en effekt af ideologien, men ser dem også som i stand til kreativt at skabe nye ideologiske forbindelser og nye strukturer. Balancegangen mellem individet som skabt og skaber afgøres derfor af magtforholdene i et givent samfund (ibid:90-91).

I forhold til de indlejrede ideologier i de diskursive praksisser, så er det dog også interessant at der, hvor ideologien er stærkest, er når den bliver "neutraliseret" og opfattes som "common sense", hvilket netop er et af de aspekter der skal undersøges ved tænketankenes optræden i medierne (ibid:88). Bliver deres ekspertstatus neutraliseret og opfattet som naturlig? En sådan undersøgelse af selvfølgeligheder er netop en af diskursanalysens stærke sider.

Social forandring gennem intertekstualitet

En sidste vigtig brik at få på plads omkring Faircloughs kritiske diskursanalyse, inden selve undersøgelsen påbegyndes, er spørgsmålet om social forandring. Som afsnittets indledende citat påpeger, så er undersøgelsen af den sociale forandring nemlig hele pointen ved en sådan diskursanalyse og årsagen til, at en tekstanalyse ikke kan stå alene, men nødvendigvis skal kobles sammen med et større makroorienteret samfundsmæssigt perspektiv. Ifølge Fairclough gør koblingen det nemlig muligt at påvise social forandring igennem diskursanalysen. Selvom denne opgaves problemformulering ikke går direkte på forandring, men blot spørger hvilken status tænketankene og deres eksperter tillægges, så kan det alligevel ses som et tegn på social forandring. Dette skyldes at fænomenet "tænketanke" er relativt nyt herhjemme i Danmark, hvorfor vores opfattelse af deres legitimitet og status også må være af relativt ny dato. Desuden kan man argumentere for at vores eventuelle accept af politiske vidensproducenter, som legitime vidensproducenter, vil have betydning for samfundets generelle forhold til videnskabelig objektivitet, hvilket gør spørgsmålet interessant i det større billede.

Måden hvorpå denne form for social forandring forekommer er, ifølge Fairclough, igennem intertekstualitet. Kort fortalt er intertekstualitet det forhold at enhver tekst, trækker på tidligere tekster. Som regel vil intertekstualiteten foregå på konventionel vis, hvilket ikke medfører forandring, men blot reproduktion af eksisterende diskursordner. Dette sker fordi diskurstyper har det med at gøre de forskellige måder, hvorpå der trækkes på tidligere

tekster og diskursive konventioner, til rutiner. Men intertekstualiteten kan også foregå på kreativ vis, hvilket udfordrer de dominerende diskursordener og fører til diskursiv, og dermed social, forandring (ibid: 84-85).

Fairclough skelner desuden imellem to typer af intertekstualitet; manifest intertekstualitet og interdiskursivitet. Førstnævnte trækker overdrevent på specifikke eksisterende tekster, hvor sidstnævnte blot trækker på elementer af diskursordner såsom forskellige konventioner (ibid:85). I denne sammenhæng er det interdiskursivitet, der vil være den mest interessante, da jeg netop forventer at se de eksisterende konventioner, som journalister har i forhold til anvendelsen af videnskabelige eksperter, gå igen i diskursen omkring tænketankene. Jeg vil altså anse det for en ny kreativ brug af en eksisterende ekspert-diskurs, hvis disse nye organisationer italesættes som legitime vidensproducenter, ved hjælp af konventioner for tidligere ekspert-diskurser. Disse allerede eksisterende konventioner for brug af eksperter vil blive uddybet senere i kapitlet ved hjælp af Jakob Arnoldis "Offentlige Ekspert".

Operationalisering

Afslutningsvist vil jeg runde de af Faircloughs analytiske redskaber, som er mest relevante for en analyse af tænketankenes legitimitet som vidensproducenter. Der findes naturligvis en lang række andre redskaber til en kritisk diskursanalyse, men jeg har valgt at fokusere på nogle få, som kan hjælpe os nærmere en besvarelse af problemformuleringen.

Hvis vi betragter hans tretrinsmodel, så vil jeg endnu engang starte udefra og arbejde mig ind. Den sociale praksis er altså første stop. Denne vil blive belyst ved hjælp af Helga Nowotnys mfl. teori om et type 2 samfund, som medfører et helt nyt vidensregime kaldet type 2 videnskab. De viser her hvorledes dagens samfund kræver klar, transgressiv viden med korte deadlines, hvilket nye private vidensproducenter, såsom tænketankene, kan have lettere ved at imødekomme end universitetsforskere der i højere grad er bundet af krav om videnskabelighed.

Den diskursive praksis vil blive belyst ved en beskrivelse af de journalistiske forhold som avisartiklerne produceres under. På et makroniveau hænger dette naturligvis sammen med

den større sociale praksis, men her skal der også ses på mere mikro-orienterede redaktionelle forhold der får betydning for journalisternes brug af tænketanke.

Desuden anser Fairclough "interdiskursiviteten" for at være en analyse som hører til mikroprocesserne ved den diskursive praksis, men i denne opgave vil interdiskursiviteten blive behandlet sammen med tekstanalysen, da jeg mener, at de to dele ikke kan adskilles meningsfuldt. Beskrivelsen af metoden til analyse af interdiskursiviteten vil dog først præsenteres i næste afsnit i forbindelse med Jakob Arnoldis Offentlige Ekspert.

Sidste stop er selve teksten. Her har Fairclough en række meget konkrete analyseredskaber hvoraf jeg har udvalgt nogle få. Et af de større områder ved tekstanalysen er grammatikken. Her inden for er det særligt transitivitet og modalitet jeg vil se på.

I analysen af *transitivitet* er man særligt interesseret i de ideologiske konsekvenser, som forskellige fremstillinger kan have (Jørgensen og Phillips 1999:95). Man vil derfor typisk undersøge hvorledes hændelser forbindes med personer eller organisationer eller hvorledes de ikke forbindes og om der eventuelt placeres et ansvar. (Fairclough 1992:236). Da denne analyse ikke fokuserer på én enkelt tekst og da artiklerne ikke er udvalgt indenfor ét samlet emne, vil denne fremgangsmåde dog ikke være givende. I stedet vil jeg her undersøge om tænketankenes ideologiske ballast tydeliggøres for læserne.

Ved *modalitet* undersøges graden af tilslutning som, i dette tilfælde journalisten, har til et udsagn eller en påstand. Dette vil have stor betydning for tænketankens status i den givne tekst da en stærk tilslutning naturligvis vil styrke legitimiteten af tænketankens fremlægning. Modalitet handler derfor om at kontrollere repræsentationer af virkeligheden (ibid:236). Desuden har massemedier, såsom aviser, en tendens til at anvende meget kategoriske modaliteter. Dette gøres ved omtale sager som objektive fakta i stedet for som subjektive fortolkninger og ved at have en meget klar tilslutning. I brugen af disse kategoriske og objektive modaliteter styrker massemedierne deres egen autoritet. Når de kategoriske modaliteter anvendes i forhold til eksperter inddraget i artikler, så vil det både være med til at legitimere avisens valg af ekspert og styrke denne eksperts status (ibid:161).

Wording eller ordvalg er det sidste redskab jeg vil runde her. Ikke overraskende er ordvalget interessant i en diskursanalyse. Her vil jeg særligt se på om der er bestemte ord der går igen i de forskellige avisers præsentationer af tænketankene og deres eksperter. Fairclough snakker

om "overwording" hvor et emne beskrives med overdrevent brug af de samme ord (ibid:237), hvilket ville være interessant at undersøge i forhold til anvendelsen af tænketankene.

Interdiskursivitet – Ekspert konventioner

Som tidligere nævnt vil jeg bruge Jakob Arnoldis "Offentlige Ekspert", til at analysere en eventuel interdiskursivitet, hvor tænketanke italesættes ved hjælp af eksisterende konventioner for hvorledes man behandler objektive eksperter i medierne. For at gøre dette vil jeg først redegøre for Arnoldis bredere beskrivelse af eksperternes rolle i dagens samfund for derefter at operationalisere hans teori til egentlige metoder der kan anvendes i forhold til denne formodede interdiskursivitet. Dette afsnit vil derfor indledningsvist have et teoretisk afsæt og derefter bevæge sig over i konkrete spørgsmål, som kan anvendes til at belyse en eventuel interdiskursivitet.

Jakob Arnoldi (2005) arbejder med tre hovedspørgsmål eller teser i hans bog; For det første undersøger han hvad ekspertise bruges til i nyhedsformidlingen og for det andet hvem der fungerer som eksperter. Yderligere undersøger han en tese om hvordan selve brugen af eksperter kan være med til at legitimere nogle vidensformer og faggrupper frem for andre (Arnoldi 2005:11). Dette er interessant, da det vil betyde at mediernes valg af ekspertise får betydning for hvad vi som samfund anser som gyldig viden. Især med interesse for tænketanke er det en spændende vinkel, da det kan påvirke hvorledes netop denne vidensform betragtes, ikke bare i medierne, men i hele samfundet.

Den samfundsmæssige ramme

Arnoldi tilslutter sig Nowotnys mfl. (2001) samfundsdiagnose, som siger at vi i dag befinder os i et type 2 samfund, hvor videnskabens betydning er større end nogensinde, da den rækker langt ind i vores dagligdag (Arnoldi 2005:24). Samtidig betyder det også en større afhængighed af eksperter, som skal levere oversættelser af al den information og videnskab som vi omgiver os med, men som vi ikke selv forstår. Ligeledes ser Arnoldi en udvikling hvor videnskaben ikke længere blot produceres på universiteterne, men den sociale distribuering af videnskaben betyder at dens produktion nu foregår mange steder i samfundet, herunder i tænketankene. Dette betyder også at der sker en forandring i vores opfattelse af hvad en

ekspert er, da det ikke længere er givet at en ekspert er en universitetsansat professor i en hvid kittel. Særligt i USA og England kommer en stor del af mediernes mest anvendte eksperter fra tænketanke og en opgørelse fra 2003 viser at de private forskningsudgifter i Danmark allerede på daværende tidspunkt var dobbelt så store som de offentlige (ibid:24-25). Nowotnys dedifferentiering af viden, synes altså ikke at være til at komme udenom.

Ligeledes påpeger Arnoldi hvordan type 2 institutioner, såsom tænketanke, står stærkt i forhold til universiteterne i dag. Hovedårsagen til dette er, at tænketankene har erkendt, at medierne er det mest effektive sted at få deres politiske agenda på bordet og de arbejder derfor langt mere målrettet mod medieeksponering end universiteterne gør. Sidstnævnte risikerer desuden hurtigt at blive beskyldt for at være politisk farvede, hvis de selv vil frem med et politisk emne, hvorimod det i sagens natur er tilladt for tænketankene at politisere (ibid:31).

Ekspertens funktion i nyhedsproduktionen

Når journalister inddrager eksperter i nyhedshistorier skyldes det ifølge Arnoldi flere ting; en ekspert kan tilføre en historie både autoritet, legitimitet og objektivitet. Særligt i forhold til objektiviteten kan en ekspert være gavnlige, da det journalistiske objektivitetskrav betyder at journalisten skal være neutral og derfor ikke selv må høres i historien. En ekspert kan derfor bruges til at få en bestemt mening eller vinkel frem uden at journalisten selv skal blottes i artiklen.

I de fleste nyhedshistorier, fx de politiske, betyder objektivitetskravet at journalisten skal sørge for at lade begge sagsparter i en eventuel konflikt eller uenighed komme til orde, men det forholder sig anderledes med eksperter. De formodes nemlig at formidle værdineutral objektiv videnskab og derfor er det ikke nødvendigt at få præsenteret en modpart (ibid: 56). Men denne unikke taleposition styrker samtidigt ekspertens autoritet, da hun bliver fremlagt som bærer af en slags objektiv sandhed, som ikke behøver at blive modsagt eller vurderet. Desuden vil journalister ofte fremhæve eksperters titel, uddannelse og lignende, for at legitimere deres valg af ekspert, hvilket igen er med til at opbygge den pågældende eksperts autoritet yderligere (ibid:12). I denne forbindelse trækker Arnoldi på Bourdieu, som ikke blot mener, at det akademiske felt har tabt terræn i forhold til journalistikkens felt, men også at massemedierne i dag rummer metakapital, da de netop er i stand til at uddele symbolsk

kapital (ibid:51). Det er en stærk rolle hvor medierne rent faktisk kan være med til at bestemme hvilke vidensformer, som anses for gyldige.

I min analyse af interdiskursiviteten vil jeg derfor med fordel kunne undersøge hvorledes tænketankene præsenteres i nyhedsartikler. Bliver de anvendt som sagsparter og bliver deres udsagn vejet imod andre udsagn, eller optræder de i den autoritative ekspertrolle. Dette kan både fortælle os noget om hvorledes massemedierne og derigennem samfundet, betragter tænketankene i dag, men i og med at ekspertrollen i sig selv opbygger autoritet eller legitimitet, så kan det muligvis også fortælle os noget om tænketankenes status på længere sigt. Desuden vil det være stærkt problematisk hvis det ikke tydeliggøres at der er tale om en politisk ideologisk organisation, særligt hvis de optræder som eksperter, der jo netop traditionelt repræsenterer den værdineutrale objektive forskning.

Med de valgte tænketankes ideologiske ballast er der ingen tvivl om, at de burde optræde som sagsparter i langt størstedelen af de historier hvor de medvirker, men det er tvivlsomt om det faktisk er tilfældet. I en travl journalistisk hverdag kan de være en nem genvej til autoritet og objektivitet.

Udover at en ekspert igennem sin rolle som transgressiv fortolker er med til at tilføre nyhedshistorier legitimitet og objektivitet, så bliver de også ofte til dommere i sager der omhandler et eventuelt problem. For det første giver et kritisk ekspertudsagn en historie legitimitet som et alvorligt problem og for det andet fungerer eksperthen ofte som dommeren i en sådan sag (ibid:68-69). Hun skal fagligt eller teoretisk vurdere sagen neutralt og give sit kvalificerede bud på en dom. På den måde kommer ekspertudsagnet til at stå endnu mere centralt i historien og vil ofte blive til hovedhistorien. Ofte ser man overskrifter som denne: *"Ekspert mener X er problematisk for dansk økonomi"*. Det bliver kun til en nyhed i og med at vi formoder at det er en neutral og objektiv ekspert der udtaler sig. Eksempelvis ville det næppe være en nyhedshistorie hvis *"Anders Samuelsen mener at topskatten er problematisk for dansk økonomi"*.

Derfor vil det også være interessant at undersøge om tænketankene anvendes som dommere og om deres udmeldinger giver anledning til overskrifter og nyhedshistorier. Da neutrale eksperter ofte anvendes som dommere ville det være tegn på interdiskursivitet, hvis tænketankene anvendes på samme måde. Altså ville en konvention for brugen af ekspertise anvendes til at få tænketankene til at fremstå som en neutrale eksperter. Det skal dog ikke

forstås som bevidst manipulation fra journalistens side, men som et udtryk for diskursive praksisser der kommer i spil.

Arnoldi påpeger endvidere, at når ny videnskab er den egentlige nyhedshistorie, så gælder der andre regler for eksperterne. For når videnskab bliver historien, så bliver eksperterne selv til sagsparter og derfor vil ny videnskab som oftest blive fortolket og vurderet af en udenforstående forsker (ibid:70). Det vil derfor være interessant at se på hvorledes ny viden fra tænketankene modtages. Bliver denne form for viden også vurderet af udenforstående forskere, evt. uenige forskere eller andre tænketanke eller får det lov til at stå uimodsagt.

En anden interessant pointe, som Arnoldi kommer frem til, er at eksperterne ikke udvælges efter deres politiske ståsted, således at borgerlige aviser vælger de borgerlige eksperter osv. men at de mest kendte eksperter foretrækkes uanset deres politiske ståsted (ibid:77). Dette skyldes ifølge Arnoldi både at journalister foretrækker medievante eksperter, da de er væsentligt lettere at arbejde med og hurtigt kan komme med gode udtalelser direkte til citat, men det skyldes muligvis også mangel på dybdegående research. Mange journalister kontakter blot eksperter de tidligere har brugt eller søger i Infomedia på eksperter som andre journalister har anvendt indenfor samme emne (ibid:75-59).

Denne praksis må nødvendigvis være med til at opbygge en enorm legitimitet hos de mest kendte eksperter og samtidigt gøre det vanskeligt at slå igennem mediefladen for nyere eksperter eller tænketanke. Jeg vil derfor også forvente at se en forskel i den måde som de tre tænketanke anvendes på, da AE Rådet jo som bekendt er en gammel organisation, Cevea er meget ny og CEPOS som også er relativt ny. De vil formentlig ikke blive anvendt lige ofte og formodentligt heller ikke blive tillagt samme grad af legitimitet.

Det sidste punkt fra Arnoldis analyse, som jeg vil inddrage her, er skellet mellem eksperter og intellektuelle. I hans observationer af og interviews med journalister, blev det klart, at de foretager en intuitiv sondring imellem den klassiske objektive ekspert og så kommentatoren eller den intellektuelle (ibid: 100). Fageksperten skal kunne levere objektiv viden og være i stand til at vurdere og fortolke en sag uden at blive for subjektiv, selvom denne som regel vil være nødt til at gå ud over sit eget ekspertiseområde i fortolkningen. For at bruge Nowotnys termer, så skal eksperten kunne være transgressiv, uden at blive subjektiv. I modsætning

hertil tillægger journalisterne kommentatorrollen mindre tillid, netop fordi kommentatoren ofte vil give subjektive vurderinger af eksempelvis politiske sager. Da den samme person kan optræde i begge roller er det måske mere et spørgsmål om hvordan ekspertise anvendes end et spørgsmål om typer af eksperter. Men en sådan sondring af ekspertisen kan formentlig være gavnlig i forhold til analysen af tænketankenes legitimitet.

I spørgsmålet om eksperter eller akademikerer og den intellektuelle trækker Arnoldi igen på Bourdieu (ibid:101). Ifølge Bourdieu kan forskellige videnskaber nemlig tildeles forskellige grader af kapital. Det er især skellet imellem hvad han kalder de højere fakulteter og de lavere fakulteter, der er interessant i denne sammenhæng. De højere fakulteter er de videnskabelige discipliner, som står mest centralt i forhold til den politiske og statslige magt, hvorimod de lavere fakulteter er de mere perifere eller autonome discipliner fx lingvistik eller fysik (ibid:103). De højere fakulteters status hænger sammen med deres centrale placering i samfundet og dermed på deres meget direkte indflydelse på borgernes hverdag. Dette gælder fag som fx medicin, jura, økonomi og statskundskab, mens det er vanskeligere at se den praktiske konsekvens i hverdagen af fysikerens teorier om fjerne galakser.

Denne skelnen imellem høje og lave fakulteter, mener Arnoldi at kunne overføre til spørgsmålet om eksperter og intellektuelle. Dette kan blandt andet ses ved at de intellektuelle deler karaktertræk med personer fra de autonome discipliner i det, at deres arbejde ikke har nogen nævneværdig direkte praktisk betydning for borgernes hverdag og i det hele taget har meget få sociale implikationer, hvorfor de intellektuelle personer også kan tillade sig at være mere uorganiserede og oprørske (ibid:104). Modsat ville en akademisk ekspert ikke kunne fremstå oprørsk eller uorganiseret uden at miste autoritet. Ifølge Arnoldi er denne skelnen stadig gangbar i dag, da de fleste mennesker intuitivt vil kunne se forskel på den kritiske intellektuelle og den rolige, objektive og velfunderede ekspert. Desuden viser hans optælling af hvem der optræder som eksperter også, at det netop særligt er personer fra de højere fakulteter (ibid:85-86).

Da de fleste mennesker ifølge Bourdieu vil være i stand til at kunne kategorisere akademiske eksperter, som beskæftiger sig med sager der har direkte indflydelse på vores hverdag på den ene side, og intellektuelle, som udtænker abstrakte teorier, på den anden (ibid:104), så vil selve fremstillingen af ekspertisen have stor betydning for den legitimitet den kan opnå. Det er her, jeg mener, at kunne overføre ideerne til analysen af tænketankene. For at tænketankene kan opnå den størst mulige grad af legitimitet i deres forskning, så vil det

formentligt være essentielt at fremstå som den akademiske ekspert, der traditionelt bibringer objektiv viden, frem for at ligne den oprørske intellektuelle, hvem de politisk ideologiske tanketænke, jo egentlig har mest til fælles med.

I princippet er de tre tænketanke ens da de udfolder sig i den samme sfære eller den samme disciplin, men de udstråler måske meget forskellige ting hvilket kan have betydning for hvordan vi opfatter dem. Opgaven har ikke som formål at undersøge hvilken af de tre tænketanke, der er mest succesfuld, men denne fremstilling kan have generel betydning for hvordan en given tænketank opfattes og hvor meget legitimitet den tillægges i befolkningen og det er på denne baggrund at det bliver relevant at undersøge.

Arnoldis perspektiver vil forhåbentligt kunne medvirke til en uddybende undersøgelse af interdiskursiviteten i journalisters brug af politiske tænketanke. Jeg har i det følgende opsummeret de spørgsmål, som tilsammen kan belyse, hvorvidt der trækkes på eksisterende konventioner for brug af ekspertise i medierne til at opbygge autoritet omkring de politiske tænketanke når disse optræder i medierne.

- Sagspart eller ekspert?
 - o Fremstår tænketanken som sagspart eller ekspert i artiklen og er det tydeligt at der er tale om en politisk tænketank?
- Dommer?
 - o Optræder tænketanken i dommerrollen og udgør deres dom eller vurdering hovedhistorien?
- Ny viden.
 - o Hvordan håndteres rapporter fra tænketankene? Som videnskabelig viden der modsvares af andre forskere? Som et politisk udspil? Eller noget helt tredje?
- Holdning eller erfaring?
 - o Optræder tænketankene hovedsageligt i de medier som de deler politisk ståsted med eller er det mere et spørgsmål om hvor kendt eksperten eller tænketanken er?

Videnskabsteoretiske overvejelser

Formålet med denne opgave er, at undersøge mediernes anvendelse af de politiske ideologiske tænketanke, for herigennem at afdække eventuelle demokratiske problematikker, der kan have betydning for os som borgere, når vi skal navigere i det politiske landskab. I undersøgelsen ligger der en formodning om, at disse politiske tænketanke tillægges en større grad af legitimitet i deres roller som eksperter, end hvad deres normative og ideologiske ophav tilsiger dem. Hvis dette faktisk er tilfældet, så vil det blandt andet kunne betyde at vi som samfund gradvist vil ændre vores syn på hvad der udgør legitim objektiv videnskab. I forhold til det demokratiske aspekt vil det være problematisk at sådanne private politiske organisationer kan optræde i rollerne som legitime vidensproducenter, da det kan medføre en ideologiske skævvridning, da de pengestærke kapitalistiske interesser altid vil have flere ressourcer til denne nye vidensproduktion og dermed vil kunne øve uforholdsmæssigt stor indflydelse på samfundet. En lignende bekymring finder man hos Steve Fuller, som vil blive uddybet i beskrivelsen af den sociale praksis. Sidst men ikke mindst vil en sådan legitimering af ideologisk videnskab kunne føre en stor del af befolkningen bag lyset, netop når de skal navigere i det politiske landskab.

Med dette udgangspunkt antages pragmatismens optik i denne opgave. Dette skyldes hovedsageligt pragmatismens instrumentelle tilgang til videnskaben; den skal kunne anvendes som et værktøj til at forbedre menneskelig praksis (Gimmler 2005:92). Videnskab for videnskabens skyld er ikke tilnærmelsesvis så interessant som videnskab for samfundets skyld. Dermed skal det også være erkendt med det samme, at jeg har en delvis normativ tilgang til genstandsfeltet – et ønske om at bidrage til en kortlægning af det medierede videnskabelige demokrati, for derigennem at lette borgernes navigation heri.

Pragmatismens instrumentelle fokus, betyder desuden at jagten på sandheden ikke længere er videnskabens vigtigste mål. Når videnskab skal kunne forbedre virkeligheden, så bliver formålet ikke længere at kunne repræsentere virkeligheden. Ikke dermed sagt at sandhed og virkelighed bliver ligegyldige begreber. Hvis man har et ønske om at påvirke virkeligheden, må man jo også have en formodning om at man kan erkende den. Dermed bliver sandheden ikke målet for pragmatismens videnskabelige arbejder, men derimod bliver den til en del af midlet for opnå det egentlige mål – forbedret menneskelig praksis.

Sandhedsbegrebet får også en anden karakter hos pragmatismen end man ser i andre videnskabsteoretiske tilgange. Da der lægges vægt på videnskabens problemløsende funktion, finder man frem til en mere kontekstuel sandhed og bevæger sig hermed bort fra en større eviggyldig sandhed. Den pragmatiske maksime som Charles Sanders Peirce formulerede den, lyder som følger:

"Overvej hvilke af forestillingsobjektets virkninger, som vi forestiller os muligvis kunne have praktisk betydning: da er vor forestilling om disse virkninger hele vor forestilling om objektet."

(Peirce 1994:192)

Sagt med andre ord, er en hypotese eller teori kun forståelig i sine praktiske konsekvenser og som illustration herpå giver Peirce diamanten. Påstanden er, at den er hårdere end alle andre materialer, hvilket kan forstås i og med at ingen andre materialer kan ridse diamanten, og at den kan ridse alle andre materialer (Gimmler 2005:81). Det er således de praktiske konsekvenser omkring diamantens hårdhed, som udgør vores forståelse af denne.

Også måden hvorpå man erfarer sandheden får en særlig form hos pragmatismen. Ifølge en anden af pragmatismens grundlæggere, John Dewey, så er erkendelsen af virkeligheden ikke blot en passiv anskuelse af verden. Dette skyldes ikke blot, at der ikke kan findes en ren og fordomsfri observation, da alle vore opfattelser altid på forhånd er påvirket af teorier og traditioner, men også at selve erkendelsen er en aktiv fortolkning og dermed en handling. Den kan siges at være en interaktion med virkeligheden. Enhver erfaring, videnskabelig eller hverdagspræget, kan ses som en undersøgelse og hermed en interaktion med virkeligheden. For når man i undersøgelsen af virkeligheden gør noget, så svarer virkeligheden igen med en form for reaktion, der kan bruges i fortolkningen af den (Langergaard mfl. 2006:111).

Det er ikke blot pragmatismens tilgang til videnskabens formål, der er af instrumentel karakter. Også i forhold til metodevalget er pragmatismen instrumentel og har ingen prædispositioner. I princippet kan stort set alle metoder anvendes i en pragmatisk analyse. Valget afhænger fuldstændigt af selve problemet og den bedste metode er den metode som i det givne tilfælde besvarer problemformuleringen mest fyldestgørende.

I dette tilfælde anser jeg Faircloughs kritiske diskursanalyse for at være den metode, der er bedst til at undersøge hvilken legitimitet de politiske tænketanke tillægges i de danske medier

og herunder særligt spørgsmålet omkring interdiskursiviteten. Valget af den kritiske diskursanalyse skyldes hovedsageligt dennes tilsvarende fokus på det kontekstuelle. Ifølge Fairclough er det ikke tilstrækkeligt at angribe et problem udelukkende ved hjælp af tekstuel analyse. Den sociale kontekst er afgørende i forhold til tolkningen af den pågældende diskurs og han kobler således teksten med både det journalistiske arbejde og det større samfundsperspektiv. Yderligere vægter jeg det handlingsorienterede aspekt i opgavens analyse af diskurs, ved at fokusere særligt på mediernes *anvendelse* af tænketankene og konsekvenserne heraf og ikke udelukkende på mediernes italesættelse af dem.

Indenfor rammerne af den kritiske diskursanalyse kommer opgavens teori afsnit til at fungere på instrumentel vis. Nowotny mfl. og Fullers perspektiver på udviklingen af samfund og videnskab skal efterfølgende fungere som et værktøj til bedre at forstå den aktuelle diskursivering af tænketankene, som vil blive undersøgt i tekstanalysen. Yderligere har Nowotnys beskrivelse af videnskabens nye form også stærke pragmatiske træk såsom kontekstualisering og problemorientering.

Når man arbejder med den kritiske diskursanalyse, så vil man sædvanligvis bevæge sig indenfor et socialkonstruktivistisk univers, men opgavens pragmatiske ramme er ikke en problematisk kombination. Dette skyldes at pragmatismen og socialkonstruktivismen har en række fællesstræk, der gør det muligt at anvende diskursanalysen meningsfuldt indenfor begge retninger. Af disse fællesstræk skal nævnes forståelsen af tænkningens sociale prægning og sociale funktion. Netop pragmatikeren C. S. Peirces understregning af vores kognitive evner, som gennemsyret af socialitet, har haft stor indflydelse på den socialkonstruktivistiske teori (Gimmler 2005:85). Og i artiklen "Deweyan Pragmatism and the Epistemology of Contemporary Social Constructivism" anlægger Jim Garrison ligefrem det synspunkt at de to positioner ikke blot deler en række karakteristika, men at de ligefrem er en og samme position (Garrison 1995). Denne sammensmeltning forklarer han blandt andet ved at begge positioner tillægger sproget en enorm betydning i konstruktionen af mening, at begge anser meningskonstruktion for at være en social handling og ikke mindst at skabelsen af selvet også er en social proces af interaktion (ibid:717). Selvom en sådan sammensmeltning muligvis er en radikal påstand, så er Faircloughs socialkonstruktivisme i den kritiske diskursanalyse dog så moderat, jf. hans dialektiske syn på diskursen, at den med fællesstrækkende in mente, godt kan rummes i en pragmatisk analyse.

Sidst men ikke mindst er kombinationen af den kritiske diskursanalyse og den pragmatiske tilgang særlig meningsfuld i og med at metoden og videnskabsteorien deler samme forståelse af meningen med forskningen. Som Ruth Wodak påpeger, så har den kritiske diskursanalyse til formål at afdække både eksplicite og skjulte forhold af dominans, diskrimination, magt og kontrol i sproget (Wodak 2007:209). Samtidig betyder pragmatismens instrumentelle tilgang til viden, at man ønsker at bidrage til forbedret menneskelig praksis, hvilket netop kan opnås gennem en afdækning af sprogets magt og dominansforhold.

3. Den Sociale Praksis

Dette kapitel vil behandle det niveau i Faircloughs kritiske diskursanalyse, som han kalder "den sociale praksis". Den sociale praksis udgøres, som nævnt, af de samfundsforhold hvorunder en talehandling udfolder sig. For at beskrive de relevante sider i samfundsudviklingen, som kan have betydning for diskursivering af de politiske tænketanke i medierne, vil der i det følgende tages udgangspunkt i teorien om type-2 samfundet, som den er formuleret af Nowotny, Scott og Gibbons (2001). Denne teori er særligt givende i undersøgelsen af tænketankenes legitimitet, da de kan ses som en arketypisk producent af den type-2 viden, som forfatterne beskriver. Afslutningsvist vil Steve Fuller desuden inddrages for at give et mere kritisk perspektiv på den videnskabelige udvikling.

Re-thinking Science

Hovedbudskabet i "Re-thinking Science" (Nowotny 2001) er, som titlen antyder, en nytænkningen af videnskaben og hermed også en nytænkning af dagens vidensproducenter, herunder universiteter og tænketanke. Dette fordrer blandt andet et mere dynamisk syn på videnskabens udvikling som, ifølge Nowotny mfl, i høj grad har været sammenflettet med udviklingen i resten af samfundet. Ved at vægte videnskabens nye transgressivitet og kontekstualisering, så argumenterer forfatterne for en helt ny forståelse af videnskab og giver slutteligt et bud på en helt ny form for videnskabelig validering.

Redegørelsen for denne nytænkning af videnskaben vil således tage sin start ved den dynamiske forståelse af videnskabens udvikling.

Fra statisk til dynamisk

"Science has become so pervasive, seemingly so central to the generation of wealth and wellbeing, that the production of knowledge has become, even more than in the past, a social activity, both highly distributed and radically reflexive. Science has had to come to terms with the consequences of its own success, both potentialities and limitations."

(Nowotny mfl. 2002:1)

Som det fremgår af citatet, så er vidensproduktionen blevet en endnu mere central del af samfundslivet end tidligere og infiltrerer det nu på alle niveauer. Dette er i og for sig ikke nogen ny betragtning, men det nye i *Re-thinking Science* ligger i de radikale konsekvenser Nowotny mfl. drager af denne sammensmeltning mellem samfund og videnskab.

Ifølge Nowotny mfl. er dagens type 2 samfund vokset ud af modernismens type 1 samfund, hvor der var en stærk tro på samfundsmæssig planlægning, med udviklingen af de vestlige velfærdsstater, og på forudsigeligheden inden for videnskaben (Nowotny mfl. 2001:5). Kontrol var kodeordet, både kontrol med naturen og med samfundet. Især under Den Kolde Krig var tiltroen til naturvidenskabens forudsigelighed og kontrol stærk, muligvis påvirket af omverdenens usikkerheder, hvorfor selv samfundsvidenskaberne adopterede naturvidenskabens positivistiske vidensideal (ibid:6).

Modernismens ukuelige tillid holdt dog ikke ved og ifølge Nowotny mfl. var der især to hovedårsager hertil. Den første var oliekrisen i 1973, som pludseligt tydeliggjorde de højt industrialiserede landes sårbarhed og ikke mindst viste at der ikke var uendelige naturlige ressourcer, hvorfor troen på uendelig økonomisk vækst også brast.

Den anden begivenhed, som Nowotny påpeger, var kommunismens fald i 1989 og den kolde krigs pludselige afslutning. Ingen af de daværende samfundsteorier havde været i stand til at forudse eller forklare det pludselige sammenbrud i øst, hvilket også viste den samfundsmæssige planlægnings fejlbarlighed. Yderligere var de nye velfærdssystemer begrundet i netop den kolde krigs politiske modeller, som nu viste sig ikke at være perfekte, hvorfor der kunne stilles spørgsmålstegn ved deres berettigelse. Ifølge Nowotny mfl. medfører denne overgang til det postmodernistiske samfund derfor en krise for den sociale legitimering af samfundsplanlægning, men også for videnskabens metodologiske, epistemologiske og selv den normative autoritet i samfundet og markerer samtidigt overgangen til et type 2 samfund (ibid: 9).

Nowotny, Scot og Gibbons arbejder ikke indenfor rammerne af hverken risiko- eller videnssamfundet i *Re-thinking Science*, da de mener at begge tolkninger kan virke begrænsende. De sociokulturelle teorier om risikosamfundet ser den teknologiske udvikling som fremmedgørende for mennesket og som underminerende for industrialderens arbejdsforhold, da velfærdsstaten ikke længere kan yde samme sociale sikkerhed i en stærkt globaliseret verden. Angsten for det ukontrollerbare og for de udforudsigelige konsekvenser ved den højteknologiske industri er omdrejningspunktet for denne forståelse af

postmodernismen (ibid: 18). Der findes elementer i forståelsen af risikosamfundet, som stemmer overens med det type 2 samfund, som Nowotny mfl. forsøger at skitsere, blandt andet det forhold at der er sket en voldsom stigning i de informationsmængder, som almindelige mennesker modtager og skal fortolke. Men Risikosamfundets konstante fokus på videnskabens bagsider og uforudsigelige konsekvenser, gør den vanskelig at anvende indenfor en forståelse af type 2 samfundet. Den højteknologiske videnskab forstås på det nærmeste som ren ondskab og hvert eneste udviklingsfremskridt ses som blot endnu en potentiel fare, hvilket ikke stemmer overens med Nowotny mfl. udlægning af type-2 samfundet.

På den anden side står teorierne om videnssamfundet med produktionen i fokus og med videnskaben selv, som en central motor for den økonomiske og teknologiske vækst i samfundet. Forbindelsen til modernitetens type 1 videnskab er tydelig i denne fortolkning og disse teorier er da også hovedsageligt udviklet tilbage i 1970'erne før både oliekrise og kommunismens fald (ibid 12). Selvom teorier om videnssamfundet til dels ligger i tråd med forståelsen af type 2 samfundet, er der dog alligevel væsentlige begrænsninger ved disse. Hvor de risikobetonede postmodernistiske samfundsanalyser var for flydende, er disse for lineære og deterministiske. I fortolkninger af videnssamfundet arbejder man med forandringer i videnskabens institutionelle og praktiske forhold, såsom en voldsom stigning i antallet af vidensarbejdere, men man anerkender ikke et samtidigt skifte i de epistemologiske og metodologiske aspekter ved forskningen (ibid:18). Således bliver det type 2 samfund, som Nowotny og hendes kollegaer beskriver, derfor ikke blot en blanding af to eksisterende typer samfundsanalyser, men et bud på en tredje vej.

Et af hovedargumenterne i Re-thinking Science er co-evolutionen mellem samfund og videnskab, som netop giver plads til både de humanistiske teoriers mennesker og de scientistiske teoriers højteknologi. Nowotny mfl. illustrerer denne co-evolution ved at vise nedbrydningen af de grænser, der tidligere adskilte samfundsmæssige institutioner, så som stat, marked, kultur og ikke mindst videnskab.

Eksempelvis har staten udviklet sig til en transgressiv institution, som både påvirker og påvirkes af marked, kultur og videnskab. Den har efterhånden overtaget mange af markedets karakteristika, hvilket blandt andet kan ses ved dannelsen af interne markeder i staten, som indenfor sundhedssektoren. Yderligere har udviklingen indenfor videnskab og teknologi betydet en udvidelse af det politiske territorium, da ny lovgivning nødvendiggøres på

områder som tidligere lå udenfor statens regulering. Denne nye lovgivning bliver desuden ikke et rent politisk anliggende, men bliver i højere grad diskuteret i en offentlig sfære eller agora, som Nowotny mfl. betegner det, hvor ikke kun politikere og professionelle kommer til orde, men også lægfolk igennem diverse sociale bevægelser (ibid:23). Grænserne for staten bliver gradvist vanskeligere at lokalisere.

Den samme udvikling gør sig gældende for markedet. På trods af at man kan se en markedsgørelse af staten, går påvirkningen også den anden vej. Faktisk kan det være vanskeligt at afgøre hvorvidt staten eller markedet har den stærkeste påvirkningskraft for selvom markedet har overtaget en række offentlige institutioner, så kontrollerer staten dem til dels i gennem tilskud og lignende (ibid:25).

Kulturen går heller ikke fri for en udvaskningen af grænser. Selvom kulturen altid har stræbt efter autonomi, og alligevel altid har været stærkt flettet sammen med resten af samfundet, så kan bindingen siges at være endnu stærkere i dag. Massekulturen er i høj grad markedsgjort og den finkulturelle kultur eksisterer nærmest udelukkende på grund af statens tilskud, men påvirkningen går bestemt også den anden vej. Kulturelle billeder har fået en enorm betydning indenfor markedet i form af branding, og ikke mindst inden for politik. Ifølge Nowotny mfl. er politikens betydning udhulet i takt med globaliserings opblomstring, da nationale politikker ikke længere er nok til at sikre fuld beskæftigelse og økonomisk sikkerhed. Derfor er politik blevet til symbol politik og politikeres succes vurderes ikke længere ud fra deres handlingers betydning, men i højere grad ud fra de symbolske billeder, de er i stand til at skabe. *"Statecraft has been replaced by stage-craft"* som Yaron Ezrahi udtrykker det (ibid:23). Kulturen er således også en uadskillelig del af staten og grænserne imellem de to er næsten forsvundet.

En lignende udvikling er, ifølge Nowotny mfl., også sket med videnskabens grænser, men det skyldes ikke at videnskaben ikke har været i stand til at modstå omverdenens pres og opretholde grænserne. Tværtimod skyldes de flydende grænser, at den har oplevet så stor succes, at den er blevet en stadigt vigtigere del af samfundet og derfor også en mere integreret del af dette, hvilket igen fører til uklare grænser (ibid:28-29).

"Science and technology are valued for their capacity to create new products, but they are also an equally limitless source of new desires and wishes – which can only be satisfied by 'more' science and technology. In this sense science and technology dominate in a double sense – by delivering 'real', or tangible, results; and by

creating insatiable images. However, the mechanisms which shape these desires in the first place and then control access to these inexorable processes of interminable wish-fulfilment and regulate their diffusion are social in origin. So too are the forms taken by this wish-fulfilment. In this sense science and technology occupy a subordinate role."

(Nowotny mfl. 2001:31)

Med alle disse overlap imellem samfund og videnskab kan der argumenteres for, at de begge er blevet transgressive størrelser og at det nu ikke længere blot er videnskaben, der kan tale til samfundet, men at samfundet nu også er i stand til at tale tilbage til videnskaben (ibid:48).

Type 2 videnskab

I *Re-thinking Science* er det særligt begrebet omkring type 2 videnskab, som er relevant i forhold til en undersøgelse af de danske tænketanke. Det helt centrale ved type 2 viden er den altfavnende kontekstualisering. Med kontekstualisering, mener Nowotny mfl. at videnskaben i stadig større grad bliver påvirket af konteksten, hvilket vil sige det omgivende samfund. Denne udvikling hænger naturligvis sammen med den førnævnte udviskning af grænser, som alle samfundsinstitutioner har gennemgået, men Nowotny påpeger også nogle yderligere forhold der medvirker til en øget kontekstualisering.

Et øget fokus på problemorienteret forskning er en af hovedårsagerne (ibid:53). Videnskaben rykker ud af elfenbenstårnet og søler sig til i mudderet. I dag skal selv grundforskning målrettes erhvervslivet og være produktivt for samfundet. Med mere problemorienteret forskning, vil samarbejdet med omverdenen naturligt også øges. Problemløsning kan ikke ske som envejskommunikation, men må nødvendigvis foregå i en dynamisk dialog med den kontekst som undersøges.

Flere aktører deltager desuden i vidensproduktionen i dag. Det betyder både at videnskaben tages ud af de faste rammer indenfor universitetsverdenen, men også at berøringsfladen bliver større. En større deltagelse fører til en større påvirkning fra omverdenen. Ligeledes har samfundet fået større forventninger til videnskaben, dog ikke som modernitetens scientisme, da vi ikke længere blot passivt venter på at videnskaben skal afdække nye sider af

virkeligheden, men en forventning om, at den løser konkrete presserende samfundsmæssige problemer for os (ibid:53).

Kontekstualiseringen betyder naturligvis også at videnskab opererer på mange forskellige felter og ofte langt udenfor universitetets mure. De politiske tænketanke er her et godt eksempel på udvidelsen af den videnskabelige produktion og på hvorledes videnskaben bruges praktisk til at forsøge at skabe forandringer inden for det politiske system. De opererer jo ikke uafhængigt af samfundet, men er i høj grad kontekstualiserede institutioner, som både arbejder med og i samfundet.

Samlet set kan man sige, at kontekstualiseringen betyder, at borgerne er blevet tildelt en plads i videnskaben. Kommunikationen er nu ikke længere kun ensrettet, fra videnskaben til samfundet, men kan også gå den modsatte vej, hvilket får store konsekvenser for videnskaben. Samfundets tilstedeværelse medfører ifølge Nowotny mfl. ændringer i selve den epistemologiske kerne. Tidligere har videnskaben dyrket et ideal om adskillelse fra det omgivende samfund og den har frygtet at blive smittet af partikulære interesser og ideologier, som derved ville ødelægge den rene objektivistiske videnskab. Derved var skellet imellem naturen og samfundet på det nærmeste selv blevet en form for ideologi, som videnskaben jo frygtede så meget (ibid: 122). Men i og med at mennesket er blevet tildelt en plads i type 2 samfundets kontekstualiserede viden, må der nødvendigvis også ske ændringer i vores forståelse af hvad videnskab overhovedet er. Heraf forandringerne i den epistemologiske kerne.

Forandringer i videnskabens epistemologiske kerne

Nowotny og hendes kollegaer argumenterer for en helt ny sociologisk epistemologi og et nyt sæt regler for hvornår der er tale om pålidelig viden.

På grund af videnskabens succes, som har ført til en udvidelse af dens territorium og samtidig tilladt mennesket en stemme, har dens epistemologiske kerne været udsat for en inflation. De gamle værdier og videnskabelige praksisser, som tidligere kunne afgøre hvorvidt der var tale om god forskning, er ikke længere gyldige (ibid: 179). Kontekstualiseret viden kan ikke være pålidelig i traditionel forstand, da den samtidig skal være lydhør overfor konteksten. Det er et grundvilkår at den skal "smittes" af det omgivende samfunds krav, ideer og problemer. Den kan derfor heller ikke blot valideres ud fra om den er replicerbar eller ej. Der er brug for en

langt mere nuanceret valideringspraksis indenfor rammerne af et type 2 samfund. En praksis som kan kombinere videnskabens hårde dele, med de blødere sociale og kulturelle områder (ibid: 198-199).

Til dette formål foreslår Nowotny mfl. at man arbejder ud fra et begreb om social robust viden. Denne form for validering går i grundtræk ud på at videnskaben først bliver pålidelig idet at den når ud af elfenbenstårnet og ud i virkeligheden. Her bliver der virkelig plads til mennesket i videnskaben, da ny viden nødvendigvis må diskuteres i offentligheden, men ikke nok med det, forskerne skal også tage offentlighedens diskussion til efterretning og eventuelt forbedre den viden de har produceret. Således er det en stærkt relational process, som dog med tiden kan blive stabil. Det er desuden vigtigt at skelne imellem social robusthed og social accept. En videnskabelig nyhed skal som sådan ikke accepteres af offentligheden, men den skal diskuteres og afprøves empirisk for at blive robust (ibid: 167).

En sådan nydefinering af reliabilitet betyder faktisk, at den omverden, som førhen har været så problematisk for videnskaben, pludselig ikke længere udgør en trussel. Jo mere kontekstualiseret viden er, des mere pålidelig vil den nu være. I hvert fald indenfor rammerne af type 2 samfund og videnskab.

Offentlighedsbegrebet i *Re-thinking Science* (2001) er "agora" (ibid: 201). Navnet er tydeligt inspireret af oldtidens Grækenland hvor demokratiet havde sin spæde start på agoraen. Ifølge Nowotny mfl. er det i agoraen at videnskaben bliver debatteret. Det er her hvor mennesket får sin stemme til at tale til videnskaben og det er her, hvor videnskaben bliver empirisk forankret. Dette offentlighedsbegreb minder i høj grad om Habermas offentlige sfære, om end det ikke er nær så udviklet og overhovedet ikke behandler magtforhold og demokratiske dilemmaer. I det hele taget er agora-begrebet meget lidt differentieret og bliver kun behandlet yderst kort på trods af, at det er en væsentlig del af deres nye validitetskriterium; social robusthed. Det manglende magtperspektiv bliver netop særligt problematisk for Nowotny mfl. i og med at ny viden skal valideres i et socialt rum igennem offentlig diskussion. I en sådan situation må det være tydeligt for enhver, at magtforholdene har enorm betydning for udfaldet af offentlige debatter. Jo mere "social" viden bliver, des mere må man have blik for de sociale spilleregler.

Med påstanden om forandringer i videnskabens epistemologiske kerne og med forslaget om en ny valideringspraksis er det desuden vigtigt for Nowotny mfl. at påpege, at de ikke mener, at der er tale om et egentligt paradigmeskifte. Tværtimod ser de denne udvikling, som sidste

fase i en længere evolutionsproces, hvor videnskaben har forsøgt at tilpasse sig en stadig mere kompleks verden (ibid: 197). Ligeledes understreger de, at på trods af, at den traditionelt pålidelige eller objektive viden ikke længere kan stå alene, så er den dog stadigvæk fundamentet for vores forståelse af den naturlige verden (ibid: 178).

Vidensproduktion i et type 2 samfund

Den nye kontekstualiserede videnskab byder naturligvis på nogle udfordringer for en stærkt institutionaliseret vidensproducent som universitetet, der traditionelt har været garant for den sterile, objektivistiske videnskab.

Et af hovedproblemerne for universitetet er, ifølge Nowotny mfl, at dets videnskabelige rolle kommer i konflikt med dets sociale rolle. Det sker ved, at der for det første er et øget pres på universiteterne for at skabe ny problem- og anvendelsesorienteret videnskab, som stadig skal være af høj kvalitet. Som tidligere nævnt, skal selv grundforskning i dag gerne være produktivt. Videnskabens store succes, kræver mere videnskab og denne efterspørgsel skal universiteterne naturligvis efterkomme. For det andet betyder videnskabens territoriale udvidelser også at der skal uddannes flere vidensarbejdere, hvilket er universitetets sociale rolle at gøre. Derved skal universiteterne både efterkomme kravet om mere videnskab og kravet om øget masseuddannelse uden at få tilført ekstra ressourcer. Disse tilsyneladende modstridende krav har ført til at undervisning og forskning mange steder er blevet adskilt, således at man har lavet masseuddannelse på den ene side og kvalitetsforskning på den anden, hvilket ikke har løst dilemmaet, men tværtimod forstærket spændingerne (ibid: 86).

I et type 2 samfund vil universitetet derfor være nødt til at imødekomme en række nye krav, såsom en gennemgribende af-institutionalisering da det, i den kontekstualiserede ånd, ikke længere er meningsfuldt at bibeholde universitetets tykke mure og den skarpe adskillelse imellem indenfor og udenfor (ibid: 91). Nowotny og hendes kollegaer mener altså at universitetet må åbne op for omverdenen ved eksempelvis at give plads til private universiteter eller ved at lade forskning foregå i åbne netværk af forskere, studerende og undervisere, hvilket samtidigt kunne forene den videnskabelige og den sociale rolle.

Samtidig med at Nowotny mfl. mener, at universiteterne skal af-institutionaliseres og gøres mere fleksible, mener de også at de skal være mere modstandsdygtige og endda stabile, da universiteterne stadig er det afgørende sted hvor ny viden kan konsolideres (ibid: 94).

Hvor universiteterne hovedsageligt møder problemer i overgangen til et type 2 samfund, så findes der dog andre nyere vidensproducenter, som har væsentligt lettere ved at imødekomme kravene om kontekstualiseret og transgressiv videnskab, heriblandt tænketankene. Nowotny mfl. beskæftiger sig ikke eksplicit med tænketanke, men deres beskrivelse af ekspertise i et type 2 samfund kan dog være med til at kaste lys over tænketankene.

Udviklingen af et type 2 samfund har været med til at øge efterspørgslen efter ekspertise og har herunder skabt et marked for tænketankene. Med udviklingen af velfærdsstaten kom også en øget afhængighed af statistikere og samfundsanalytikere, ligesom også senmodernitetens individualisering har øget behovet for ekspertise. I dag skal vi selv, i højere grad end tidligere, tage stilling til samfundsmæssige problematikker og ikke mindst træffe beslutninger om vores egen livsbane. Da vi naturligvis ikke kan vide alt, har vi derfor brug for eksperter til at formidle forståelig viden (ibid: 220). Ekspertisen bliver desuden særligt væsentlig når ny viden skal gøres socialt robust på agoraen.

Et af hovedtrækkene ved ekspertisen er, ifølge Nowotny mfl., at den er transgressiv, hvilket blandt andet vil sige at den overskrider egne faggrænser og bliver tværvideenskabelig, men også at den blander de forskellige samfundsmæssige sfærer såsom politik og videnskab. Ekspertisen er for det første pragmatisk og problemorienteret, hvilket betyder at eksperterne nødvendigvis må overskride egne faggrænser for at kunne belyse eller løse et problem. Samfundsmæssige problemer holder sig, som bekendt, sjældent indenfor blot en enkelt fagdisciplin og eksperter skal derfor kunne sammenfatte viden som er fordelt på mange forskellige felter og som ofte er særdeles kontekstualiseret. For det andet består ekspertisens publikum af lægfolk og ikke af eksperter, hvorfor formidlingen må være ekstra transgressiv for at give mening for et bredere publikum (ibid 223-225).

Yderligere mener Nowotny mfl. at den største forskel imellem forskere og eksperter er tidsaspektet (ibid: 223). Hvor forskere ofte undersøger en sag over længere tid, så må eksperter have svar klar på problemerne med det samme og har til sammenligning meget korte deadlines. Dette kan både ses som en svaghed og en styrke ved ekspertisen. Deres vidensgrundlag er måske ikke lige så stærkt som forskerens, men de umiddelbare svar er netop den type viden som et type 2 samfundet kræver.

Den hurtigere og mere transgressive viden er netop det, som blandt andet tænketankene kan bidrage med, hvilket kan være med til at forklare den øgede anvendelse af disse nye vidensproducenter.

Steve Fuller

En anden, der har beskæftiget sig mere direkte med befolkningens forhold til videnskaben, er Steve Fuller. Hans version af videnssamfundet er langt fra en parallel til Nowotnys type 2 samfund, faktisk er han stærkt kritisk overfor denne udlægning af videnssamfundet, hvorfor han inddrages her, da han kan være brugbar hvor Nowotny mfl. svigter; ved magtforholdene. Derfor vil der kort blive redegjort for de stridspunkter der ligger imellem Fuller og Nowotny og herefter vil de nye perspektiver kobles op på problematikken omkring danske tænketanke.

Stridspunkterne

Nowotny mfl. har både i deres første bog *The New Production of Knowledge* (1994) og i *Rethinking Science* (2001) lagt vægt på skellet imellem type 1 og type 2 samfund og videnskab. Det er således kernen i deres argumentation, at der er tale om to vidt forskellige typer videnskab og selvom forfatterne ikke siger det eksplicit, så lader det til, at de er mest positive overfor den nye transgressive type 2 videnskab. Allerede her møder vi modstand hos Fuller, som kritiserer Nowotny mfl. for netop denne skarpe adskillelse mellem de to perioder. Ifølge ham er denne adskillelse blot et trick for at skabe en illusion af tidsmæssig dybde imellem to perioder, som reelt kun var adskilt med et par generationer (Fuller 2000:79-80). Yderligere kan der for Fuller kun være tale om karikerede idealtyper. På trods af at naturvidenskaben altid har været præsenteret som uafhængig og selvstændig, så har den tidligere allieret sig med både stat og industri, også længe før nogen ville kalde den for type 2 viden (Fuller 1995). Han mener dermed ikke at der er noget egentligt kvalitativt nyt i Nowotnys mfl. type 2 model. Hvis der er overhovedet er tale om noget nyt, så er det ikke, at vidensbaserede værdier gennemstrømmer markedet, som Nowotny mfl. konkluderer, men derimod at markedets værdier gennemsyrrer videnskaben. Fuller ser nemlig en tendens til, at de akademiske

værdier er under forfald, hvilket for alvor giver plads til kapitalismens indtog på videnskabens felt (ibid).

Et af de helt centrale steder hvor denne trend gør sig gældende er ved selve forskerens rolle. Tidligere var denne en kritisk outsider, men i dag er forskeren blevet til en professionel akademiker, som selv er med til at definere reglerne i det spil hun spiller (Fuller 2007:82). Særligt når der er tale om samfundsvidenskabelige forskere, som beskæftiger sig med videnssamfundet, bliver deres rolle kontroversiel, da der pludselig ikke er forskel på forskeren og forskningsobjektet. Disse forskere har en stærk interesse i at køre fortællingen om videnssamfundet endnu mere op, da det vil give arbejde til både dem selv og deres videnskolegaer (ibid:82).

"The most disturbing feature of the historical amnesia that marks today's enthusiasm for the knowledge society is the ease with which what is essentially a purified and sanitized version of free-market capitalism is presented as a revolutionary moment in the history of social relations, comparable, say, to the first wave of the industrial revolution."

(Fuller 2007:84)

Ifølge Fuller vil vi formentlig komme til at se den samme automatisering og standardisering af den menneskelige intelligens, som vi så med den menneskelige arbejdskraft under industrialiseringen (Fuller 1995). I et markedsperspektiv vil vores viden nemlig kun tillægges værdi indenfor lokalt begrænsede rammer og værdikriterierne vil desuden kunne skifte karakter afhængigt af markedsudviklingen (Fuller 2007:84).

Dette magtperspektiv, hvor Fuller ser kapitalismen snige sig ind på videnskabens felt, er fuldstændigt fraværende hos Nowotny og hendes kollegaer, og det er netop deres ukritiske holdning til type 2 samfundet og videnskaben, som Fuller forholder sig meget skeptisk overfor. Faktisk sammenligner han deres retorik i den første bog *"The New Production of Knowledge"* fra 1994 med det forsimplede Newspeak sprog, som den totalitære stat i George Orwells *"1984"* roman udviklede for at begrænse den frie tanke hos befolkningen og hindre offentlig kritik. På provokerende vis laver Fuller en række oversættelser af begreber i det "Modespeak" sprog som Nowotny mfl. tilsyneladende skabte i 1994 og videreudviklede med

"Re-thinking Science" i 2001. Eksempelvis oversætter han "context of application" med "Client-centred research" og "Socially robust knowledge" med "Locally plastic knowledge" (ibid:86). Ifølge Fuller gør denne "Modespeak" diskurs omkring videnssamfundet det praktisk talt umuligt at forholde sig kritisk til udviklingen. Det lader nærmest til at modespeak sproget og generelt den dominerende diskurs om videnssamfundet i dag er med til at skabe en form for falsk bevidsthed hos os alle. Det låser os til en bestemt forståelse af videnssamfundets konsekvenser.

Fuller udpeger to særligt vigtige problemer som modespeak sproget medfører. For det første bliver viden devalueret således at alle organisationer nu kan siges at producere videnskab på samme måde og af potentielt samme kvalitet. Universitet bliver derfor blot til en belejlig fysisk location hvor forskellige vidensinteressenter kan kommunikere. For det andet medfører retorikken en assimilation af demokratiske processer til markedsprocesser. Eksempelvis ved Nowotny mfl.'s brug af begrebet "agora" som er det gamle græske ord for den plads i det antikke Grækenland hvor både politik og marked hørte hjemme. Et sådant billede på videnskabens offentlige karakter medfører ifølge Fuller en række misforståelser såsom; at fri tale forbyttes med fri reklame, at stemme forveksles med handel, magt med salg og ikke mindst bliver rationalitet forvekslet med effektivitet og fremskridt med profit (ibid:87).

Tænketaanke i Fullers perspektiv

Når man betragter vidensproduktion i tænketanke ud fra Fullers perspektiv, bliver fortællingen pludselig en noget anden end eventyret om den socialt robuste type 2 videnskab, som Nowotny og hendes kollegaer berettede. Videnssamfundet er ikke væsensforskelligt fra industrisamfundet og den menneskelige intelligens kan udbyttes ligeså vel som arbejdskraften kan, da denne også bliver til en form for kapital, som skal sælges på et marked. Og netop kapitalismens indtog på vidensarenaen bliver det centrale i forhold til den vidensproduktion der foregår i tænketanke. Særligt det forhold at den kommer snigende uden at vi tilsyneladende lægger mærke til den. Vi hylder udbredelsen af videnskaben til alle dele af samfundet, uden at skele til hvilken form den antager. Heraf Fullers oversættelse af "Modespeak" begreber som "Social capital" med "Corporate property" (Fuller 2007:86).

Fuller har ikke beskæftiget sig eksplicit med tænketanke, men han ville formentlig være skeptisk, ikke kun overfor en liberalistisk tænketank som CEPOS, som han antagelig ville mene var rendyrket kapitalisme forklædt som videnskab, men også overfor en centrum venstre tænketank som CEVEA, da en anden del af hans kritik går på, at der foregår en devaluering af videnskaben i og med at alle typer organisationer i dag kan siges at producere videnskab. Fuller virker dermed en anelse elitær i sit kulturkonservative ønske om at bevare videnskaben indenfor universitetets mure, hvilket blandt andet kan ses i hans "Modespeak" oversættelse af "Knowledge industries" med "University de-privileged". Det skal dog nævnes, at han ikke påstår, at universitetet nogensinde har været en fuldstændig uafhængig og selvstændig vidensproducent, men blot at de akademiske værdier, indtil nu, har kunnet holde kapitalismen stangen.

Sammenfatning

Nowotny og Fullers forskellige beretninger om videnskaben i samfundet, eller samfundet i videnskaben, er inddraget for at give en social indramning af diskursiveringen af tænketankene og for at bidrage med større forståelse for de sociale forandringer, som har haft betydning for den øgede anvendelse af tænketanke.

Som tidligere nævnt så skal konklusionen på en kritisk diskursanalyse findes i spændingsfeltet imellem den sociale praksis, den diskursive praksis og naturligvis selve teksten. Derfor vil type-2 samfundet særligt tages op igen i den afsluttende diskussion af de tre niveauer.

4. Den Diskursive Praksis

I dette afsnit vil jeg forsøge at belyse de forhold hvorunder avisartiklerne, som anvender de politiske tænketanke, produceres. I Faircloughs terminologi skal vi altså se på den diskursive praksis, der forbinder det større samfundsmæssige perspektiv, som Nowotny mfl. gav et bud på, med selve tekstanalysen, som vil komme efterfølgende.

At beskrive hele det journalistiske felt er naturligvis en enorm opgave, så jeg vil nøjes med at behandle de forhold der kan have betydning i forhold til opgavens fokus, altså de politiske tænketanke.

For at forstå den diskursive praksis, hvorunder avisartiklerne produceres, vil det indledningsvist være interessant at se på den udvikling i det danske medielandskab, som man har døbt "aviskrigen" (Minke 2008). Denne såkaldte krig har nemlig ikke blot haft konsekvenser for de organisatoriske forhold på de enkelte aviser, men har desuden haft væsentlige konsekvenser for journalistikken helt nede på et mikroniveau. Derfor vil jeg først give et kort overblik over aviskrigen og redegøre for den og efterfølgende se på dens konsekvenser, samt andre udviklingstendenser med betydning for det journalistiske arbejde i dag.

Aviskrigen – Et overblik¹

2001

MetroXpress kom på gaden.
Berlingske udgav kort efter Urban.
Berlingske Tidende fyrede i efteråret 100 medarbejdere.

2002

Dagbladene stærkt pressede.
JP alene havde mistet 100 millioner kroner i jobannoncer på fire år.

2002/2003

Ved årsskiftet fusionerer Jyllandsposten og Politiken.

2004

¹ Hovedkilden til dette overblik er (Minke, 2008), men der er indhentet supplerende oplysninger ved (Heering:2008), (Madelaire:2007) og (business.dk:2012).

Dagbladenes annonceomsætninger faldt drastisk. På seks år havde de mistet en milliard kroner i annoncering.

JP reducerede i samme periode sine medarbejdere fra 270 til 170.

2005

MetroXpress viser et overskud på 25 millioner kroner.

2006

Februar:

- Det islandske selskab Baugur meddeler at man vil starte en ny husstandsomdelt gratisavis.

August:

- Det Berlingske Officin udgiver gratisavisen Dato, som også er husstandsomdelt.
- Dagen efter kommer JP/Politikens hus på gaden med den husstandsomdelte gratisavis 24timer.
- Nordjyske Medier udgiver Centrum Morgen og Centrum Aften.

Oktober:

- Nyhedsavisen udkommer.

2007

April:

- Det Berlingske Officin lukker Dato med et underskud på 200 millioner kroner.

2008

Januar:

- Morten Lund overtager aktiemajoriteten i Nyhedsavisen, som har et underskud på en halv milliard kroner.
- Derefter fyres halvdelen af Nyhedsavisens medarbejdere.

Marts:

- 24timer opgiver husstandsomdelingen og er nu udelukkende en trafikavis.

Maj:

- MetroXpress overtager 24timer.

Juli:

- Nyhedsavisens underskud når 700 millioner kroner.

September:

- Nyhedsavisen går konkurs.

2012

Januar:

- Urban lukker på grund af underskud.

2013

MetroXpress er den eneste tilbageværende gratisavis.

Et krigshærgede medielandskab

For at give et billede af det nuværende danske medielandskab, vil jeg kort uddybe slagene i aviskrigen og dette med udgangspunkt i Kim Minkes "Aviskrigen – Dagblade i overlevelseskamp" (Minke 2008), som udførligt beskriver den stærke konkurrence siden årtusindeskiftet.

Som oversigten viser, så kom den første gratisavis MetroXpress til Danmark tilbage i 2001. Dette kan siges at være startskuddet til den aviskrig, som har ændret forholdene for de danske dagblade så radikalt indenfor en 10-årig periode. De betalte dagblade var allerede under pres inden MetroXpress kom på gaden i 2001, men med den nye gratisavis blev presset øget yderligere (Minke 2008:172). Berlingske Medier iværksatte et modangreb ved at lave deres egen gratisavis Urban, som fulgte få uger efter MetroXpress. Dette skete på trods af, at Urban på forhånd tegnede til at blive en stor underskudsforretning og at Berlingske i forvejen var på en økonomisk deroute, men som en af topcheferne i Berlingske sagde:

"Det er alt andet lige bedre at spise sig selv end at blive spist af andre."

Lasse Bolander i (Minke 2008:173).

Allerede i 2002 havde MetroXpress oprettet lokalredaktion i Århus, hvilket tvang Jyllandsposten til også at lave en gratisavis, JP Århus. Berlingske havde ventet nogle år med at ekspandere til Århus for ikke at genere Århus Stiftstidende som var en del af Berlingske koncernen, men i 2004 kom Urban også til byen med en lokalredaktion, da Berlingske begyndte at se mulighederne for en god forretning i avisen. Men med tre lokale gratisaviserne i en forholdsvis lille by, styrtdykkede annoncepriserne, og det ramte især den lokale Århus Stiftstidende, men også BT og Ekstrabladet led. Overalt i landet lavede de regionale dagblade nye gratisaviser for at dæmme op for konkurrencen (ibid:175-76).

Imens havde de betalte aviser store vanskeligheder. De blev hårdt ramt på annoncemarkedet, som de ellers tidligere havde siddet tungt på. I 1998 stod dagbladene for hele 34 procent af annonceomsætningen i Danmark, men i 2004 var deres andel faldet til kun 26 procent, hvilket svarede til et fald på en milliard kroner. Det betød naturligvis fyringer. I den seksårige periode

reducerede Jyllandsposten antallet af medarbejdere fra 270 til 170 og Berlingske Tidende fyrede 100 medarbejdere i efteråret 2001 (ibid:190).

Faldet i annonceomsætningen skyldtes dog ikke udelukkende de nye gratisaviser, men kan også delvist tilskrives internetannoncering. Desuden betød en øget professionalisering hos marketingsafdelinger og reklamebureauer at annoncørerne nu ville have konkrete tal på hvor mange og hvem der læste deres annoncer. Dette havde dagbladene svært ved at komme med dokumentation på og samtidigt med at deres læsertal faldt, så steg læsertallene for gratisaviserne, da hvert eksemplar ofte blev læst af mere end to personer, idet de blev efterladt i busser og tog, så andre kunne læse samme avis (ibid:176, 193).

Udover de annoncekroner som de betalte dagblade måtte se forsvinde over til gratisaviserne, så forsvandt også en stor del af indtægterne fra jobannoncerne, både på grund af internettet, men også fordi denne form for annoncering er enormt konjunkturfølsom. Som eksempel havde Jyllandsposten mistet 100 millioner kroner årligt fra 1998 til 2002 alene i manglende jobannoncer (ibid:196).

Anden runde af aviskrigen startede i begyndelsen af 2006, da det islandske investeringselskab Baugur proklamerede at man ville lave en ny gratisavis i Danmark, men denne skulle ikke blot være en trafikavis, som de eksisterende gratisaviser, den skulle husstandsomdeles. Udover at presse de betalte dagblade ved at husstandsomdele en gratisavis, så ville islændingene også skabe en ny stor midtersøgende omnibusavis, som skulle presse de eksisterende betalingsaviser ud i niche-journalistik. Avisen skulle være så midtersøgende at journalisterne som hovedregel skulle undgå journalistik med kant, da den ikke måtte støde nogen læsere fra sig. De ville være den absolut største omnibusavis på det danske marked og således stå centralt på annoncemarkedet (ibid:229).

Da Berlingske havde taget kampen op mod MetroXpress i den første aviskrig, ville JP/Politikens Hus, som nu havde fusioneret, tage kampen op mod islændingenes Nyhedsavisen i krigens anden fase. De skabte derfor gratisavisen 24timer i august 2006, som også skulle husstandsomdeles. Dog havde Berlingske ikke tænkt sig at vente på at stormen lagde sig og startede derfor endnu en gratisavis; Dato, der udkom kun et enkelt døgn før 24timer og som naturligvis også skulle være husstandsomdelt. Kun halvanden måned senere kom Nyhedsavisen ind af brevsprækkerne, men det viste sig hurtigt at 24timer klarede sig

bedst af de tre nye aviser og de supplerede hurtigt omdelingen med trafikdistribution. JP/Politikens Hus fandt dog også hurtigt ud af at stoppe den enormt dyre husstandsomdeling. De eksisterende gratis trafikaviser forsøgte at dæmme op for den nye husstandsomdelte konkurrence ved at udvide med flere udgaver. MetroXpress begyndte også i august 2006 at udgive en eftermiddagsudgave af avisen, ligesom også den nordjyske Centrum begyndte at udkomme i en morgen og en aften version, hvoraf aftensudgaven endda var husstandsomdelt. På dette tidspunkt fandtes der hele 11 forskellige gratisaviser i Danmark, men denne voldsomme konkurrence medførte at annoncepriserne styrtdykkede igen. Det blev anslået at gratisaviserne måtte sælge deres annoncer for ned mod en sjettedel af den budgetterede pris og de tre største aviser i krigen tabte mellem en og to millioner kroner for hver dag de udgav en gratisavis (ibid:234-35) og Berlingskes Dato måtte da også dreje nøglen om i april 2007. I juli 2008 kom turen til Nyhedsavisen og i januar 2012 lukkede også Urban, så der i dag kun er MetroXpress tilbage.

Den voldsomme konkurrencesituation gik hårdt ud over de gamle betalte dagblade som styrtblødte læsere og annoncekroner. Noget måtte gøres. Det viste sig at Nyhedsavisens ambition om at skubbe dagbladene ud i niche-journalistik skulle lykkes, for det var netop den kur som dagbladene forsøgte sig med.

Overlevelsesstrategierne

I 2003 søsatte Berlingske Tidende projektet "Tættere på læserne" som skulle definere avisen og tilpasse den avisens kernelæsere. Oplagstallene faldt drastisk og de ville fastholde de loyale læsere frem for at fokusere på nye bredere læsergrupper. Af en rapport udarbejdet af ledelsen (Berlingske Tidende 2005) beskrives målene og de foreløbige resultater af projektet. Det fremgår her at den vigtigste målsætning ved projektet er "identifikation";

"Læserne skal identificere sig med deres avis. De skal opleve, at avisen deler deres værdier og deres livssyn, at avisen kritisk iagttager, prioriterer, reflekterer og kommenterer i overensstemmelse med dens læsers livssyn."

Berlingskes ledelse i (Berlingske Tidende 2005:2)

I samme ombæring flytter avisen sig også væk fra de rene korte nyheder, som ikke tilbyder læseren noget. En nyhed i sig selv har ingen værdi for læseren; de skal tilbydes perspektiver og baggrund for at nyheden bliver værdifuld. Berlingske ville dog stadig fungere som en omnibusavis, men med en meget hårdere prioritering af indholdet. Ifølge dem selv er avisens opgave i dag at sortere i den massive nyhedsstrøm som læserne udsættes for dagligt. En sortering der naturligvis skal ske i overensstemmelse med kernelæsernes verdensbillede. De ville fokusere på det segment af læsere som var "moderne" og "moderne individorienterede" og skubbe de "fællesskabsorienterede" væk, da disses alligevel ikke delte grundsyn med avisen og derfor aldrig ville blive loyale læsere. De fællesskabsorienterede er, i langt højere grad end de moderne, interesseret i sociale forhold, hvorfor avisen stærkt nedprioriterede socialpolitiske emner som narkomani, hjemløshed og ulandshjælp og i stedet udvidede erhvervssektionen og opprioriterede emner som vidensstof (Minke 2008:268 og Berlingske Tidende 2005:3).

Et andet væsentligt journalistisk succeskriterium i Berlingskes nye projekt var maksimering af avisens "nytte". Da læserne ikke længere blot forventer nyheder af en avis, skal avisen nu også kunne bruges som et værktøj i hverdagen. Derfor satsede de nu stort på artikler af typerne "*nu skal du konvertere dit boliglån, her er de 20 bedste badestrande, sådan kommer du i form osv.*" (ibid:3). Artikler af en type som man måske er mere vant til at finde i diverse dameblade. Men læserne var glade. I rapporten fra 2005 kunne Berlingskes ledelse stolt berette at nye Gallupmålinger viste, at det netop var denne satsning som læserne var mest glade for. Udvidelsen af emner som "gå-i-byen, forbrugerstof, livsstil og debat" havde læserne taget varmt imod. Samme år lykkedes det da også Berlingske Tidende at dæmme lidt op for den økonomiske nedtur, som avisen havde oplevet i en årrække (ibid:9).

Politiken havde i forvejen en temmelig homogen læsergruppe og havde derfor ikke samme behov som Berlingske Tidende, for at markere sig. Politikens læsere var hovedsageligt de førnævnte "fællesskabsorienterede" og nu havde Berlingske selv flyttet sig væk fra denne gruppe. Man forsøgte her en anden overlevelsestrategi, hvor fokus blev flyttet væk fra nyheder og i stedet over på analyser, cases, baggrund og portrætter. Nyhedsdelen af avisen skulle nu kun være en lille bjælke øverst på siderne, hvor nyhederne skulle præsenteres kort og neutralt. På Ritzau manér. Desuden flyttede de lederen om på forsiden af avisen for, som Kim Minke udtrykker det; "*... at markere, at Politiken i lige så høj grad var "views" som "news".*" (Minke 2008:268).

Men opsplittningen af nyheder og analyser blev ikke vel modtaget af journalisterne, som følte at de blev inddelt i a og b hold, hvor nogle var taberne, der skulle referere de korte neutrale nyheder, på

samme måde som gratisaviserne lavede dem og så de journalister, som fik de gode opgaver med analyserne. Desuden mente de, at opsplitningen både forringede nyhederne, men især også analyserne som nu stod alene (ibid:268). Heller ikke læserne var begejstrede for den nye version af Politiken som opstod i oktober 2006. Læsertallene faldt yderligere. Det første år efter omlægningen af avisen, faldt oplagstallet med næsten 10 procent. Avisen måtte igennem fyringsrunder og efter kun et år med den nye Politiken, gik man tilbage til en version der i højere grad mindede om den gamle udgave (ibid:269).

Det er i denne forbindelse bemærkelsesværdigt at de mindre og i forvejen opinionsorienterede aviser såsom Kristeligt Dagblad og Information ikke har været ramt af samme læserflugt som de større og i udgangspunktet bredere aviser. Disse små holdningsprægede aviser har tværtimod oplevet en lille fremgang i den periode som har været kritisk for de større dagblade (Hjarvard 2008:92).

Krigens konsekvenser for journalistikken

Der kan uden tvivl udledes mange konsekvenser af den omfattende danske aviskrig, en af de vigtigste er den, at dagbladene i høj grad har bevæget sig væk fra at have nyhedsdækning, som deres vigtigste funktion og nu i højere grad vil levere perspektiver og meninger. Mange mennesker får i dag dækket deres daglige nyhedsbehov igennem internettet og TV nyhederne, som er meget hurtigere medier end de traditionelle dagblade. Aviserne har ofte deadline ved 22 tiden om aftenen, bliver trykt om natten og distribueret om morgenen, hvilket betyder at de leverer dagsgamle nyheder sammenlignet med netredaktionerne (Politiken 2009). Det kan derfor virke som en naturligvis konsekvens at de bevæger sig væk fra at have nyhederne som kerneprodukt, men når de gamle omnibusaviser ikke længere vil levere nyheder, men analyser og perspektiver som stemmer overens med læsernes verdenssyn, så bevæger de sig stille væk fra omnibusjournalistikken. Flere forskere taler da også i dag om at der efter mange år med en midtersøgende konsensusjournalistik er ved at ske en genpolitisering af dagspressen i Danmark (Ørsten 2005, Hjarvard mfl. 2004, Minke 2008, Mylenberg 2008).

Denne genpolitisering kan man se tegn på flere steder. Et af de første steder hvor den kommer til syne er i mediernes dækning af Irak krigen. Ifølge en undersøgelse foretaget af Stig Hjarvard, Mark Ørsten og Nete Nørgaard Kristensen af mediernes dækning af Irakkrigen i løbet af 2003, viste medierne allerede her tydelig tegn på en sådan genpolitisering. Det var særligt Jyllandsposten og Information der blev politiske opinionsdannere i forhold til spørgsmålet omkring krigens retfærdiggørelse. Jyllandsposten argumenterede direkte i en leder for

nødvendigheden af invasionen, medens Information brugte sin lederspalte til at tage stor afstand fra krigen. Det var dog ikke kun på lederpladsen at avisernes holdninger kom til syne. Deres generelle dækning af krigen stemte også overens holdningen udtrykt i lederne således at Informations dækning var meget kritisk og Jyllandspostens generelle dækning var meget opbyggende. Også Politiken havde en holdning. Her var man ligeledes modstander af invasionen men dog ikke i lige så høj grad som hos Information (Hjarvard mfl. 2004:101).

I 2005 og 2006 viser genpolitiseringen af journalistikken også sit ansigt tydeligt under dækningen af Muhammedkrisen. Jyllandspostens trykning af profeten Muhammed gav dem ikke kun internationale religiøse fjender, også på den danske mediescene blev fronterne trukket skarpt op. Politiken var "uenig" i Jyllandspostens brug af ytringsfriheden og ville da heller ikke støtte JP ved at genoptrykke tegningerne, som mange andre aviser i Europa gjorde for at vise moralsk opbakning. Avisernes vidt forskellige verdenssyn kom altså tydeligt til syne i denne sag, hvor også læserne tog stilling og foretrak de forskellige aviser ud fra avisernes holdning til sagen (Minke 2008: 264-66).

En anden af aviskrigens følgevirkninger, som har flyttet fokus væk fra formidlingen af nyheder, er den markant øgede kommerialisering. Selvom der ikke længere findes 11 forskellige gratisaviser, så kickstartede den ekstreme konkurrencesituation en kommerialiseringssproces som endnu ikke har nået sit peak. I Stig Hjarvards (1999) analyse af TV-nyhedernes konkurrencesituation påviser han nogle processer omkring kommerialiseringen af medierne, som er anvendelig i forståelsen af dagbladenes situation i dag. Ifølge Hjarvard er det altafgørende for et medies kommerialiseringsgrad konkurrenceforholdene på markedet. Uanset om der er tale om et statsejet, public service medie eller et fuldstændigt privatejet medie med investorer der kræver profit, så vil konkurrencesituationen være det forhold der kan få gang i kommerialiseringen. Hvis der er et stort udbud af aviser, vil de forskellige aviser søge at målrette deres indhold efter modtagerne desuagtet deres ejerforhold (Hjarvard 1999:259). Det kan dermed også være med til at forklare avisernes flugt fra nyhedsformidling og over mod mere modtagerorienterede emner. Berlingske Tidendes "Tættere på læserne" projekt kan tjene som eksempel herpå. Her skar de netop ned på de "rene" nyheder og op for livsstils og forbrugerelementerne, hvilket deres læsere også værdsatte (Berlingske Tidende 2005). Dog skal kommerialiseringen ikke forstås således at fokus udelukkende bliver lagt på underholdningsemner, da det ofte er den proces der beskrives, når noget bliver kommercielt. Den politiske og holdningsmæssige drejning i aviserne er nemlig ikke uforenelige med en kommerialisering. Så længe der findes folk der er interesseret i den politiske

debat, så vil der være et kundegrundlag til markedsgørelsen af politiske holdninger (Hjarvard 2008:93).

En vigtig afrundende bemærkning omkring mediernes genpolitisering er dog, at journalisterne stadig arbejder med et objektivitetskrav og at det derfor ikke skal forstås som om at vi er tilbage ved partipressen. Den politiske linje der bliver synlig i det journalistiske arbejde kommer i højere grad til udtryk igennem udvælgelsen og vinklingen af de forskellige historier. De egentlige politiske holdningstilkendegivelser kommer til udtryk igennem dagbladenes stigende brug af politiske kommentatorer, bloggere og debatindlæg. De politiske kommentatorer er nemlig ikke bundet af journalisternes krav om neutralitet, ligesom de ikke er bundet af forskernes krav om videnskabelighed, eller sågar af politikernes krav om at følge en partilinje. De er således fritstillet til at bedømme, vurdere og forudsige det politiske spil (Hjarvard 2008:93-94).

Et tredje væsentligt forhold der dukker op i kølvandet på det sidste årtis aviskrig, er de redaktionelle besparelser der har ført til en betydelig reducere af journalistisk arbejdskraft på dagbladene. De danske betalte dagblade havde det, som nævnt, vanskeligt allerede inden gratisaviserne dukkede op, men da de nu skulle dele læsere og annoncekroner med de nye spillere, kom de under voldsomt pres. Færre hænder til den samme arbejdsmængde må næsten uundgåeligt betyde en forringelse af kvaliteten af det udførte arbejde. Men de tilbageværende journalister skulle ikke blot udfylde det samme arbejde som tidligere, de fleste aviser udvidede også deres trykte avis med en netudgave således at de færre hænder nu faktisk skulle udføre mere arbejde end der blev gjort tidligere. Dette var en global trend og i november 2007 startede de europæiske journalistforbund ligefrem en international "Stand up for journalism day" for at protestere imod kommercialiseringen og nedskæringerne, som førte til dårligere journalistik og som reducerede journalisterne til blot at være en slags "callcentermedarbejdere" der sad bag en skærm og lavede referater af pressemeddelelser (Minke 2008: 297).

Samtidig med at journalisterne oplever et højere arbejdspress og skal levere flere historier end tidligere, så er der også sket en professionalisering af kilderne (Ørsten 2005, Minke 2008, Mylenberg 2008). Mark Ørsten (2005) peger på to særlige udfordringer som nyhedsinstitutionerne vil møde fremadrettet i forhold til den politiske kommunikation. For det første er der den førnævnte kommercialisering af medierne. Den anden udfordring han peger på, er kildernes professionalisering og særligt professionaliseringen af kilder, som medierne ikke nødvendigvis anser som politiske. Han bruger forsvaret som eksempel herpå, da det ikke som udgangspunkt er en institution, der betragtes som en politisk aktør, men som dog alligevel har

lavet direkte "informationsoperationer" med det formål at påvirke mediernes dækning af militære operationer (Ørsten 2005:25). Ørsten argumenterer derfor for, at medierne ikke forholder sig lige så kritisk til en sådan kilde, der ikke forventes at være politisk, som de gør overfor de traditionelle politiske kilder. De politiske tænketanke kunne også tænkes at falde indenfor denne kategori af uforudsete politiske aktører, hvilket ville være med til at forklare en eventuel manglende kildekritik. Kombinationen af journalisternes øgede arbejdspress og af kildernes stigende professionaliseringsgrad betyder formentligt at kilderne får friere spil i medierne. Desuden er det ikke blot det øgede arbejdspress, som journalisterne er oppe imod, men også et voksende videnssamfund med en øget specialisering. Det betyder at journalistens rolle som den der skal gøre det uforståelige forståeligt, bliver vanskeligere når det er et specialiseret videnstungt emne der skal dækkes og når ikke blot kilderne, men også ofte læserne, har højere uddannelser end dem selv (Mylenberg 2008:136).

Når man betragter de mange følgevirkninger efter den årelange aviskrig samlet, så lader mediernes inddragelse af politiske tænketanke til at være et naturligt skridt i udviklingen. En gennemgående genpolitisering af dagbladene, for at kapre deres egne politiske niches i en ekstrem konkurrencesituation, kombineret med langt færre hænder til at udføre et endnu større stykke arbejde og en massiv professionalisering af kilderne, skaber måske et naturligt rum for de politiske tænketanke. Genpolitiseringen betyder at de ikke skubbes ud i kulden af neutrale journalister og de færre hænder gør formentligt deres letfordøjelige analyser kærkomne i en travl journalistisk hverdag. Desuden skal journalisterne jo stadig være nogenlunde objektive i deres virke, hvilket tænketankene ikke behøver. Tænketankenes repræsentanter kan, ofte med fine titler, komme med professionelle politiske analyser der gerne må have den politiske kant, som en almindelig journalist skal forsøge at undgå. I dette nye journalistiske landskab, eller den diskursive praksis, lader det til at de politiske tænketanke kan få et solidt fodfæste.

5. Tekstanalyse

Efter at have set på både den sociale og den diskursive praksis, er tiden nu kommet til selve teksten, eller teksterne i dette tilfælde. Indledningsvist vil der være en kort præsentation af artiklerne og beskrivelse af deres udvælgelse, hvorefter jeg vil opsummere de analyseredskaber som skal bruges i analysen og efterfølgende vil selve analysen tage sin begyndelse.

Præsentation af artikler

Samtlige artikler er fundet ved hjælp af Infomedia og dækker en periode på et år fra 1. maj 2012 til 30. april 2013.

I Infomedia søgningen på artikler, var det nødvendigt at søge på selve tænketankenes navne og ikke blot på ordet "tænketank". Alternativt ville det give en lang række artikler som specifikt omhandler tænketanke som emne og det er ikke denne type jeg vil undersøge. Tværtimod er det den type artikler hvor tænketankenes eksperter og rapporter anvendes i forbindelse med politiske emner og altså ikke hvor de selv er genstand for analysen. Ved at søge specifikt med tænketankenes navne har jeg også opfanget de artikler hvor organisationerne ikke direkte præsenteres som "tænketanke".

De søgeord der er brugt er følgende:

- CEPOS
- Cevea
- AE
- Arbejderbevægelsens+Erhvervsråd
- AE-Rådet

For at undgå at skulle danne alt for mange underkategorier i analysen har jeg måttet skære ned på antallet af aviser. For at skabe et bredt billede var følgende landsdækkende aviser oprindeligt planlagt:

- Berlingske Tidende
- Jyllands Posten
- Politiken

- Information
- Ekstra Bladet
- BT

Men netop for at undgå for mange underkategorier i analysen bliver disse i stedet kortet ned til følgende aviser:

- Berlingske Tidende
- Politiken
- Information
- BT

Således får jeg stadig en avis der traditionelt repræsenterer den borgerlige fløj (Berlingske Tidende), en midterfløjsavis med rødder i Det Radikale Venstre (Politiken) og en avis der ligger til venstre i det politiske spektrum (Information). Den politiske bredde er vigtig i denne analyse da avisernes holdninger muligvis kan have indflydelse på deres behandling af de forskellige tænketanke. BT er taget med som den største af de landsdækkende formiddagsaviser, da den rammer en lidt anden målgruppe end de tre omnibus aviser.

For at begrænse antallet af artikler har jeg valgt at udtage den første uge i hver måned, således at der kommer artikler fra i alt 12 uger fordelt over et år. På denne måde undgår jeg forhåbentligt bias i tilfælde af en enkeltstående sag, hvor den ene af tænketankene er blevet meget stærkt eksponeret.

Desuden var en stor del af de fremkomne artikler debatter og kronikker, men disse sorteres fra, da de i udgangspunktet må forventes at være subjektive og derfor ikke skal leve op til de journalistiske krav om objektivitet.

Undervejs i dataindsamlingen blev det klart at en række analyser og artikler forfattet af tænketankenes medarbejdere også må tages med i analysen, da de fremstår som almindelige nyhedshistorier, hvorfor kun den meget opmærksomme avislæser vil opdage at det ikke er avisens neutrale journalister, som har skrevet artiklen, men at den i virkeligheden stammer fra en politisk tænketank. Således kan de komme til at fremstå som en ophøjet ekspert der har

fået særlig taletid i avisen og de kan udtale sig direkte uden at blive modsvaret af andre eksperter eller sagsparter.

I alt blev det til 96 artikler hvoraf Berlingske Tidende stod for de 47, BT stod blot for 7 artikler og Information og Politiken havde henholdsvis 17 og 26 artikler.

En komplet oversigt over artiklerne kan ses i Bilag A.

De analytiske værktøjer

Da jeg allerede har redegjort for metoden til diskursanalysen, vil jeg her blot kort opsummere de vigtigste fokuspunkter for den videre analyse. Selve analysen vil desuden blive struktureret i henhold til disse emner.

Transitivitet – Her undersøges de ideologiske forbindelser i en tekst. Hvilke hændelser forbindes med hvilke aktører og placeres der et ansvar? I denne forbindelse vil det være interessant at undersøge hvorvidt tænketankenes ideologiske baggrunde fremgår af teksten.

Modalitet – I undersøgelsen af modalitet er det graden af tilslutning der er i centrum. Tilslutter journalisten sig tydeligt en eksperts holdning eller udsagn? Ifølge Fairclough vil medierne endvidere ofte anvende kategoriske modaliteter hvor subjektive vurderinger fremstilles som objektive fakta, for at styrke historien. Dette vil naturligvis også styrke den ekspert der fremstilles som bærer af objektive fakta.

Wording – Denne kategori giver muligvis sig selv. Her skal ordvalget i artiklerne belyses. Det er særligt journalisternes ordvalg i beskrivelsen af tænketankene og deres eksperter, som jeg vil fokusere på. Herunder på hvilke eksperttitler der anvendes.

Interdiskursivitet – I analysen af interdiskursivitet vil jeg se på hvorvidt artiklerne trækker på eksisterende konventioner for hvorledes ekspertise behandles i medierne, til at legitimere brugen af de professionelle politiske eksperter. Jeg vil derfor se på om tænketankenes medieoptrædener lever op til Jakob Arnoldis kriterier for offentlig ekspertise og herunder vil jeg have et særligt fokus på om de optræder som eksperter eller sagsparter.

Analysen

Selve tekstanalysen vil være inddelt i forhold til de ovenstående analytiske fokuspunkter og da interdiskursiviteten er det helt centrale i denne undersøgelse, er det samtidig det naturlige udgangspunkt. Herefter vil jeg komme omkring både transitivitet, modalitet, wording og andre spændende forhold der kan dukke op undervejs.

Interdiskursiviteten – Anvendes ekspertisekonventioner?

Kernen i dette afsnit vil være at undersøge om journalisterne trækker på de skitserede konventioner for ekspertisebrug i medierne, til at legitimere brugen af diverse repræsentanter fra de politiske tænketanke. Det er særligt spørgsmålet om hvorvidt disse repræsentanter fremstår som sagsparter eller eksperter, der er interessant i denne sammenhæng, da de som ideologiske debattører, må forventes at blive behandlet derefter og altså fremstillet som sagsparter, hvilket dog langt fra har vist sig at være tilfældet.

For at skabe et overblik har jeg kodet samtlige artikler i forhold til om tænketankene optræder som eksperter eller sagsparter i den givne artikel. Artiklerne er kodet igennem to gange separat for at højne reliabiliteten, i det jeg har arbejdet med dem alene. Der var kun meget få afvigelser. Kodningen er gjort med udgangspunkt i Jakob Arnoldis kriterier for ekspertise i medierne, hvor det især er afgørende om tænketankens eksperter får lov til at udtale sig uimodsagt i artiklen eller om de modstilles af andre politiske aktører eller eventuelt traditionelle eksperter. Hvis tænketankens ekspert står alene i en artikel og endvidere ikke nedgøres af eksempelvis en meget svag modalitet, altså svag tilslutning fra journalistens side, så vil artiklen være kodet som en "ekspert" artikel. Hvis tænketankens ekspert derimod modstilles en anden tænketank eller politisk aktør i en artikel vil de som oftest være kodet som "sagspart". I de artikler hvor de optræder sammen med traditionelle eksperter, såsom universitets professorer, vil de oftest blive anset som eksperter, da de netop ikke modstilles en anden politisk modstander, men derimod legitimeres som eksperter ved at deres udsagn bliver vægtet på samme vis som en universitetsansat neutral forsker. Denne kodning har givet følgende resultater:

Tabel 1 "Ekspert / Sagspart"

		Antal artikler	Ekspertes	Sagsparter
Berlingske		46	38	4
BT		7	6	1
Information		17	15	2
Politiken		26	19	7
I alt		96	78	14

Note: Fire af artiklerne fra Berlingske kunne ikke kodes som ekspert eller sagspart.

Af i alt 96 artikler, der anvender enten Cevea, Cepos eller AE, er det hele 78 artikler hvor de anvendes som eksperter og kun i 14 artikler fremstår de som egentlige politiske sagsparter.

Det fremgår desuden tydeligt af tabellen at Berlingske Tidende er den af aviserne som anvender tænketankene mest. De har hele 46 artikler i den udvalgte periode og i langt størstedelen af disse artikler optræder tænketankenes repræsentanter i en typisk ekspertrolle. Politiken, som er den avis der anvender tænketankene næstmest har kun 26 artikler i samme periode. Berlingske Tidende har mange artikler som omhandler samfundsøkonomien og især den økonomiske krise, hvor de meget ofte anvender tænketankene som kilder. BT har som forventet kun nogle få artikler hvor de anvender tænketankene. Dette skyldes formentligt at der er tale om en formiddagsavis, eller tabloid avis der ikke har det traditionelle omnibus-sigte.

For at give et indblik i hvorledes tænketankene optræder som eksperter vil jeg i det nedenstående give et par eksempler. Først på hvordan de kan ses i en ekspertrolle og derefter på hvorledes de præsenteres som sagsparter, i de få tilfælde det sker.

Følgende artikel kan illustrere hvorledes en repræsentant fra en tænketank optræder i en helt klassisk ekspertrolle;

Artikel 1 "Kæmpeafgifter på mange varer"

BERLINGSKE / 2.SEKTION / TIRSDAG 03.07.2012 / BUSINESS / .05
REDIGERET AF JON MATHORNE. LAYOUT PÅ ROSENGAARD

Skatteæg. Staten er den store vinder, når danskerne køber en bil, et stykke chokolade eller en pakke cigaretter. Afgifter plus skatten på løn gør, at der i flere tilfælde skal betales mere end 80 pct. til staten ved køb af flere varer.

Kæmpeafgifter på mange varer

Af Lars Erik Skovgaard
// les@berlingske.dk

At skatter og afgifter er høje i Danmark, ved de fleste. Alligevel vil det nok komme bag på de fleste, at man samlet skal betale hele 84 pct. i skatter og afgifter til staten, hvis man køber en bil, og intet mindre end 92 pct., hvis der er tale om en pakke cigaretter.

Staten snupper også hele 75 pct., hvis man beder om et stykke chokolade hos den lokale kiosk eller købmand.

Det er skatteminister Thor Møger Pedersen (SF), der har oplyst dette i et svar til Folketinget, og det er endda, hvis der er tale om en typisk bil til 300.000 kroner, at skatten ender på voldsomme 84 pct.

Den gennemsnitlige afgift på en sådan bil er godt nok nede på 63 pct. Men først skal der betales indkomstskat. Det betyder, at der kun er 44 pct. tilbage, hvis man betaler topskat og tjener 100 kroner ekstra, fordi marginals-katten er på 56 pct.

Af disse 44 kroner, som bruges på bilkøb, går de 28 kroner til registreringsafgift og moms. Samlet set skal der derfor først betales 56 kroner i skat af lønnen og så 28 kroner i afgifter, hvorfor der kun er 16 kroner tilbage til forbrug af bil uden afgifter for hver tjente 100 kroner. Det betyder, at den såkaldte sammensatte marginals-kat udgør 84 pct. ved køb af en standardbil til 300.000 kroner.

»Når man skal vurdere, hvordan skattesystemet påvirker udbuddet af arbejdskraft, er

det vigtigt også at regne afgifter med. Er afgifterne høje, kan der nemlig købes færre ekstra varer for en ekstra arbejdstime. Det trækker arbejdslysten ned. Danmark har verdens højeste afgifter, hvor de gennemsnitlige afgifter udgør tæt ved 24 pct. Lægges det til lønnens marginals-kat, fås en sammensat marginals-kat på 67 procent. Det er meget højt og hæmmer væksten og udbuddet af arbejdskraft,« siger cheføkonom Mads Lundby Hansen fra Cepos.

Afgifter bør sættes ned

Den nye skattereform hæver topskattegrænsen med 58.000 kroner. Men fortsat er der 450.000 danskere, der betaler topskat, og som har en marginals-kat på 56 pct. alene på deres

løn. Hvis en sådan topskatteyder bruger sine sidste tjente kroner på cigaretter, udgør den sammensatte marginals-kat hele 92 pct. Købes der i stedet chokolade, vin, spiritus, øl eller sodavand, er den sammensatte marginals-kat 75 pct., fordi der er høje afgifter på usunde varer.

»Selv om den nye skattereform trækker i den rigtige retning, bliver der de kommende år brug for flere skattereformer. En sammensat marginals-kat på 67 pct. er skadelig for økonomien og gør det svært at tiltrække dygtige udlændinge til det danske arbejdsmarked. Derfor bør topskatten sænkes. De høje afgifter skaber også en stor grænsehandel, så der er brug for lavere afgifter,« siger Mads Lundby Hansen. ■

Kilde: Lars Erik Skovgaard i Berlingske Tidende d. 03.07.12 "Kæmpeafgifter på mange varer".

I dette tilfælde er det Mads Lundby Hansen fra tænketanken Cepos der anvendes i artiklen. Han er den eneste kilde der citeres i artiklen og han præsenteres som "cheføkonom Mads Lundby Hansen fra Cepos". Det præciseres ikke at der er tale om en liberalistisk tænketank og end ikke at der overhovedet er tale om en tænketank.

Han fremstår tydeligt som ekspert i denne artikel, hvilket skyldes en lang række forhold. For det første er han, som nævnt, den eneste kilde der optræder, hvilket giver ham en særlig position til at udtale sig. Desuden tilsiger det journalistiske krav om neutralitet, at begge parter skal være repræsenteret, hvis der er tale om en politisk sag, og da han står alene, virker han netop ikke som en sagspart, men derimod som en udenforstående økonomisk ekspert der vurderer skattesystemet.

Endnu et forhold der styrker hans ekspert-rolle er det faktum at han får lov til at belære læseren; "Når man skal vurdere, hvordan skattesystemet påvirker udbuddet af arbejdskraft, er det vigtigt også at regne afgifter med. (...)" Han både forklarer hvordan man "rigtigt" skal vurdere systemet og siger dermed indirekte at man ikke kan regne med den almindelige

fremlægning af skattesystemet, hvilket også gør hans egen rolle som fortolker endnu mere vigtig.

Endvidere fungerer han også som dommer i artiklen, da han både dømmer skattesystemet, dets fremtidige konsekvenser og angiver løsningsforslag som skattenedsættelser. En rolle som, ifølge Jakob Arnoldi, normalt tilskrives den traditionelle neutrale ekspert. Det kan dermed ses som et klart tegn på interdiskursivitet når en sådan konvention for ekspertise også anvendes ved en cheføkonom fra Cepos. Det er desuden interessant hvorledes hans kritiske udsagn faktisk udgør hele kernen i artiklen. Der er ikke en egentlig nyhed i historien. En skattereform var blevet vedtaget tidligere på sommeren, men den er ikke omdrejningspunktet i historien. "Nyheden" er således cheføkonomens kritik af de høje danske skatter, men at en repræsentant fra Cepos mener, at de danske skatter bør sættes ned, kan vel næppe kategoriseres som en nyhed. Denne opbygning af en artikel, hvor et kritisk ekspertudsagn udgør selve historien, beskriver Jakob Arnoldi også som en typisk tendens ved eksperternes medieoptræden og det kan derfor ligeledes ses som endnu et tegn på interdiskursivitet.

Som det sidste skal artiklens modalitet belyses. Som Faiclough, der finder at medierne har en tendens til at anvende kategoriske modaliteter for at styrke historierne autoritet, ser jeg også her en tydelig kategorisk modalitet. Journalistens tilslutning til Lundby Hansens udtalelser er så stærk at det kan være vanskeligt at adskille journalistens ord fra Lundby Hansens citater. Både sproget og holdninger overlapper i meget høj grad. De meget politiserende vurderinger fra både journalist og ekspert fremstilles som fakta og der stilles ikke spørgsmålstejn ved noget.

Alt i alt optræder Mads Lundby Hansen fra Cepos her i en meget stærk ekspertrolle og får lov til at give nogle stærkt politiske vurderinger uden at det tydeliggøres at han er repræsentant for en liberalistisk tænketank.

Et andet, men mindre indlysende eksempel på at en politisk tænketank optræder i en ekspertrolle er følgende artikel bragt i Politiken d. 4. juni 2012;

Artikel 2 "Lavere skat får folk til at arbejde mere"

Lavere skat får folk til at arbejde mere

Forskere slår fast, at danskere vil arbejde mere, hvis skatten på sidst tjente krone bliver sat ned. Selvom de ofte siger det modsatte i diverse målinger.

ARBEJDSSTID

THOMAS FLENSBURG

Skatten spiller en rolle for, hvor meget danskerne vil arbejde.

»Effekten er lille, men den er der«, siger økonomiprofessor fra Aarhus Universitet Bo Sandemann Rasmussen, der har siddet i Skattekommissionen, som for tre år siden gav sit bud på fremtidens skattesystem.

Lysten til at arbejde mere i kølvandet på skattenedsættelse er kommet til debat, efter at regeringen satser på, at dens forslag til skattereform vil skabe beskæftigelse svarende til 14.600 fuldtidsstillinger. Det skal ske ved at hæve topskatgrænsen, så 250.000 sygeplejersker, folkeskolelærere og andre ganske almindelige lønmodtagere slipper for at betale topskat. Også et højere beskæftigelsesfradrag skal lokke danskerne til at tage en tørn mere, og derudover skal moderate stigninger i satserne for kontanthjælp og dagpenge øge fordelene ved arbejde.

I en stribe meningsmålinger har danskerne ellers afvist, at de vil arbejde mere, hvis skatten på den sidst tjente krone bliver sat ned. Senest i en måling i Jyllands-Posten svarede 74,4 procent af de adspurgte nej til spørgsmålet: »Vil lavere skat på arbejde have betydning for, om du vil arbejde mere?».

Skattekommissionen undersøgte for tre år siden sagen på baggrund af studier fra Sverige, Norge, USA, Storbritannien, Tyskland og så et dansk forskningsresultat med godt ti år på bagen. De danske og internationale erfaringer viste, at hvis skatten på den sidst tjente krone blev sat ned med et procentpoint, så øgede det arbejdsindsatsen med op mod 0,5 procentpoint. Konklusionerne er ifølge en anden forsker ret tydelige.

»Det kan selvfølgelig være vanskeligt at isolere effekten af nedsat skat fra andre faktorer, for eksempel de økonomiske konjunkturer, men samtlige studier peger i samme retning. Folk arbejder lidt mere, når skatten på den sidst tjente krone bliver sat ned«, siger økonomiprofessor Michael Svarer, Aarhus Universitet,

der også var medlem af Arbejdsmarkedskommissionen.

Høj skat på arbejde skaber en række barrierer for, at folk vil tage ekstra arbejde, pegede Skattekommissionen på. Det er for eksempel mere attraktivt at afspasere i stedet for at få overarbejde udbetalt, det er mere tillokkende at holde fri i stedet for at tage en ekstra weekendvagt, og højtuddannede kan være tilbøjelige til at male derhjemme, vaske bil og lave andet gør det selv-arbejde i stedet for at arbejde inden for deres uddannelse.

Marginalskatten, der er et andet ord for skatten på den sidst tjente krone, er i øjeblikket på 56 procent. Lønmodtagerne får 44 kroner ud af den hårdest beskattede 100-krone-seddel, men regeringen lægger op til at reducere topskatten for 250.000 lønmodtagere med 14 procentpoint.

»I stedet for 44 kroner, så får de lov at beholde 58 kroner af hver 100-krone-seddel. Det er en stigning på omkring 30 procent, så det er noget, der kan mærkes. Derfor virker det realistisk at skabe godt 14.000 ekstra arbejdspladser med reformen«, siger Bo Sandemann Rasmussen.

Professorkollegaen gør opmærksom på, at der er to modsatrettede tendenser i

spil, når marginalskatten bliver sat ned.

“Folk arbejder lidt mere, når skatten på den sidst tjente krone bliver sat ned

Michael Svarer, professor

»Når skatten sættes ned, så kan folk have det samme beløb til rådighed med en mindre arbejdsindsats. Det tilskynder til at holde fri, men omvendt kan lønmodtagerne også få mere ud af nogle ekstra ti

minutter«, siger Michael Svarer. Det er en logik, som Bo Sandemann Rasmussen anerkender.

»De to modsatrettede tendenser findes, men tendensen til at arbejde mere er bare stærkest«, siger Aarhus-professoren.

I centrum-venstre tænketanken Cevea har de konstateret, at den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er faldet fra 2000 til 2010, som er en periode, hvor mellemskatten er blevet afskaffet og marginalskatten sat ned: »Det er mere afgørende for danskernes lyst til at arbejde mere, om der er efterspørgsel efter arbejdskraft. Indretningen af skattesystemet spiller en rolle, men den skal ikke overdrives. Vi er som mennesker ikke helt igennem økonomisk rationelle væsener«, siger direktør Kristian Weise.

thomas.flensburg@pol.dk

Kilde: Flensburg, Thomas i Politiken d. 04.06.12 "Lavere skat får folk til at arbejde mere".

I denne artikel optræder Ceveas direktør Kristian Weise som en ekspert, om end ikke i en så tydelig rolle som vi så før med Mads Lundby Hansen fra Cepos. For det første står han ikke alene i artiklen, men sammen med to andre kilder, hvis udtalelser udfoldes mere end hans gør. Det interessante her er, at på trods af at Kristian Weise er uenig med de to professorer, så forbliver han i rollen som ekspert og ender ikke som sagspart. Dette skyldes hovedsageligt at hans "modstandere" netop præsenteres som professorer i økonomi fra Aarhus Universitet. Han sidestilles dermed traditionelle neutrale eksperter og ikke en anden politisk sagspart på trods af at hans politiske ståsted præsenteres.

Det er desuden interessant at man ser en meget svag modalitet i artiklen, hvilket ikke ses i de andre 77 ekspertartikler. Det lader derfor ikke til at journalisten deler synspunkt med de to citerede økonomiprofessorer. Dette ses blandt andet ved at de fremstilles som om de taler mod bedre vidende. De fastholder deres synspunkter, på trods af, at danskerne ved gentagne meningsmålinger fortæller at de ikke vil arbejde mere selvom skatten sættes ned. Yderligere udpensler journalisten at de beregninger, som Bo Sandemann Rasmussen og Michael Svarer lavede for skattekommissionen tre år tidligere, var baseret på udenlandske data og én dansk undersøgelse som var hele 10 år gammel. Også de to professorers støtte til hinanden tales ned, da journalisten beskriver dem som "professorkolleger".

Når Kristian Weise bringes ind i slutningen af artiklen, sker det desuden med reference til helt nye danske tal, hvorfor han står i en troværdig position. Han får endvidere lov til at afslutte artiklen med citatet: "*Vi er som mennesker ikke helt igennem økonomisk rationelle væsner.*"

Ekspertrollen er således knap så udtalt som i Artikel 1. Men det er dog interessant at det til dels er hans moddebattører der er med til at legitimere hans rolle som ekspert.

Et sidste eksempel i denne omgang skal omhandle de relativt få artikler hvor tænketankene eller deres repræsentanter ikke optræder som eksperter, men som sagsparter. Det drejer sig som vist i tabel 1. om blot 14 artikler ud af i alt 96. Politiken bragte d. 2. december 2012 følgende artikel:

Artikel 3 "Tænk tanken Cevea: Løntørke er ingen garanti for jobfest i Danmark".

Tænk tanken Cevea: Løntørke er ingen garanti for jobfest i Danmark

På europæisk plan er der ikke nogen sammenhæng mellem lave lønninger og lav arbejdsløshed, viser ny analyse.

LØN

PETER G.H. MADSEN

Medarbejdere i SAS blev tidligere på måneden tvunget til at gå ned i løn for at fastholde deres arbejde. Men det vil være forkert at tro, at hvis blot alle danskere gjorde det samme, ville der blive skabt og bevaret flere job i Danmark.

Det konkluderer tænketanken Cevea på baggrund af en ny analyse, hvor de har sammenlignet lønningerne og arbejdsløshedsprocenten i 30 europæiske lande.

«Vi er blevet banket i hovedet med, at hvis vi går ned i løn, så sikrer vi konkurrencekraften og kan fastholde arbejdspladser i Danmark. Men så simpelt er det ikke. Kigger du rundt i Europa, er der ingen klar sammenhæng mellem lønniveauet og beskæftigelsesgraden», siger direktøren i Cevea, Kristian Weise.

«De batten bliver afsporet, hvis vi styrer os blinde på lønningerne. Lavere løn sikrer ikke automatisk en økonomi, der skaber flere jobs».

Sohn vil have løn ned

På det seneste har både politikere og erhvervslivet argumenteret for, at hvis der holdes igen med lønstigningerne i Danmark, vil det også kunne øge dansk erhvervslevs konkurrenceevne og sikre flere arbejdspladser i Danmark.

En af fortalere for den model har været den tidligere erhvervs- og vækstminister Ole Sohn (SF).

«Under den forrige regering mistede vi 20 procent af lønkonkurrenceevnen. Det er klart, at det er destruktivt for dansk erhvervslev. Det skal der rettes op på», sagde han i et interview med dagbladet Børsen.

På samme vis har tidligere finansminister Claus Hjort Frederiksen (V) opfordret til, at lønstigningen i Danmark skal ned, så vi på sigt kan konkurrere med lønningerne i Tyskland.

Imidlertid er der ifølge Ceveas gennemgang af løn- og ledighedsstatistikkerne fra Eurostat ikke nogen garanti for, at en lav løn resulterer i jobfest.

Høj løn og lav arbejdsløshed

Det hævdes tit i den offentlige debat, at den høje løn i Danmark vil resultere i tab af arbejdspladser. Men ifølge Eurostats opgørelser er mange af landene med lave lønninger også dem, der har den højeste ledighed.

Blå tal: Omkostninger per arbejdstime (euro) Røde tal: Arbejdsløshedsprocent (2010)

Norge	41,4	3,6	Spanien	20,3	20,1
Schweiz	41,1	4,5	Grækenland	17,7	12,6
Danmark	38,4	7,5	Portugal	12,2	12,0
Sverige	36,0	8,4	Kroatien	8,6	11,8
Frankrig	33,2	9,7	Slovakiet	8,3	14,5
Tyskland	29,1	7,1	Rumænien	4,2	7,3
Italien	24,4	8,4			

Kilde: CEVEA og Eurostat, CN-12612

Det er naturligt at være bekymret over, at produktiviteten set over en længere periode ikke har fulgt trit med lønstigningerne. Det kan ikke blive ved, uden at det koster arbejdspladser

Claus Thustrup Kreiner, professor i økonomi

I ni af de 16 lande, hvor lønomkostningerne er højt så store som i Danmark, er arbejdsløsheden på over 10 procent. Til gengæld har flere af de lande, hvor lønomkostninger er højest, en meget lav arbejdsløshed. Det gælder eksempelvis Norge og Schweiz.

«Det kan godt være, at det giver mening for en enkelt virksomhed at gå ned i løn for at bevare arbejdspladserne. Men det vil være en fejlslutning at tro, at du kan overføre logikken fra en virksomhed til national økonomien. Du kan ikke sikre arbejdspladser og højere beskæftigelse ved blot at sænke lønningernes», siger direktør Kristian Weise.

«Risikoen er desuden, at det hjemlige forbrug fryser endnu mere til med al den snak om lavere lønninger. Det kan skade den økonomiske vækst herhjemme. For hvem har lyst til at tage pungen frem, når trusleme om lavere lønninger flyver gennem luften».

Kristian Weise mener i stedet, at debatten bør rette sig mod, hvordan vi kan hæve de danske arbejderes videniveau ved at investere i uddannelse, forskning og udvikling.

Det Cevea vrøvler

Dansk Industri (DI) er ikke enig i Ceveas konklusioner.

«Hvis vi har lavere lønstigninger, kan vi også få genoprettet vores konkurrencekraft, så virksomhederne kan skabe arbejdspladser», siger underdirektør Steen

Nielsen, DI. Han mener, at Cevea tager fejl, når de på baggrund af en sammenligning af forskellige landes løn og ledighed konkluderer, at det ikke virker at holde igen på lønnen.

Problemet er, at nogle lande kan være i højkonjunktur og andre i lavkonjunktur. Derfor er det mere den økonomiske konjunktur end de uendeliggende strukturer på arbejdsmarkedet, som Cevea fanger. Et eksempel er Spanien, der er ramt af en solid lavkonjunktur og derfor også har en høj ledighed.

«Lønningerne i Danmark behøver ikke at komme ned på niveau med lønningerne i Østeuropa. Men vi kan ikke tåle, at vores lønstigninger i mange år ligger over de andre landes», siger Steen Nielsen fra DI.

I de seneste par år har de danske lønstigninger dog ikke været helt så høje som i de lande, vi almindeligvis sammenligner sig med.

Professor i økonomi og medlem af Det Økonomiske Råd Claus Thustrup Kreiner vil ikke gøre sig til overdommer i løndiskussionen.

Han mener, det er helt centralt, at der er sammenhæng mellem lønudviklingen og produktiviteten.

«Det er naturligt at være bekymret over, at produktiviteten set over en længere periode ikke har fulgt trit med lønstigningerne. Det kan ikke blive ved, uden at det koster arbejdspladser», siger han.

peter.g.madsen@politik.dk

Kilde: Madsen, Peter G.H i Politiken d. 02.12.12 "Tænk tanken Cevea: Løntørke er ingen garanti for jobfest i Danmark".

I dette tilfælde er det igen tænketanken Cevea, som Politikens journalist trækker på. Indledningsvist står Cevea og direktør Kristian Weise rent faktisk i en klassisk ekspert position. Dette skyldes for det første at Cevea optræder i overskriften og at det er Ceveas kritik af den gængse opfattelse af lønreguleringen, som udgør selve historien. Som vi så hos Jakob Arnoldi, findes der i dag en tendens til at journalister opbygger historier omkring eksperTERS kritiske udsagn og i den forstand bruges Cevea og Kristian Weise her præcis som en almindelig ekspert. Endvidere vises en stor tabel over løn og arbejdsløshed i en række lande, som er udarbejdet af Cevea. Dette styrker deres position i artiklen yderligere.

Dog er der flere forhold som betyder at Cevea degraderes fra ekspert til sagspart, og det er hovedsageligt introduktionen af Dansk Industri, som får denne effekt, for så dukker følgende underoverskrift op; "*DI: Cevea vrøvler*". DI som også rent ideologisk står på den anden banelhalvdel end Cevea, er stærkt uenige i Ceveas beregninger og mener ikke at samspillet mellem lønniveau og arbejdsløshed kan opgøres således som Cevea har gjort. Sat op imod Dansk Industri bliver Cevea pludselig til en sagspart og særligt den meget bastante udmelding om at "*Cevea vrøvler*" trækker debatten ned på et niveau, som man formentligt ikke ville se ved en almindelig ekspert.

Til sidst i artiklen træder den "rigtige" ekspert så på banen. Økonomiprofessor og medlem af Det Økonomiske Råd Claus Thustrup Kreiner "vil ikke gøre sig til overdommer" i spørgsmålet. Det kan derfor lyde som om, at journalisten har præsenteret de andres holdninger for Kreiner og bedt ham komme med en dom eller en samlet vurdering. Uanset at han ikke ønsker at give en sådan, optræder han stadig som den ophøjede klassiske ekspert og cementerer således Ceveas og DIs roller som sagsparter.

Det er dog, som nævnt, kun i få artikler hvor tænketankenes repræsentanter bliver egentlige sagsparter og dette var da også en af forventningerne ved dette projekts opstart.

I spørgsmålet omkring hvorvidt tænketankenes nye rapporter behandles på lige fod med forskeres præsentation af ny viden, var sagen mere uklar. De gange hvor tænketankene eller deres repræsentanter indgår i en artikel med en ny undersøgelse, adskiller de sig ikke fra deres andre medieoptrædere. Faktisk medbringer de nye undersøgelser i størstedelen af de artikler hvor de optræder og fungerer alligevel som eksperter og ikke som sagsparter, hvilket ifølge Arnoldi ellers er tilfældet når forskere præsenterer ny viden. I de tilfælde har de ellers så neutrale forskere jo netop en anpart i sagen og skal derfor vurderes af en udenforstående

mere objektiv forsker (Arnoldi 2005:70). I hovedparten af artiklerne indgår der dog flere kilder, men det lader i højere grad til at være et journalistisk værktøj til at højne en artikels autoritet end for at afprøve tænketankenes rapporter. Dette ses ved at tænketankene fortsat fungerer som eksperter i disse artikler og ikke som sagsparter.

Det er dog tydeligt at tendensen, påpeget af Jakob Arnoldi, om at kritiske ekspertudsagn ikke blot kan være med til at legitimere en historie, men ofte ligefrem bliver til selve historien, i særdeleshed gør sig gældende i forhold til tænketankene. Som nye og mere fleksible vidensproducenter laver de mange analyser, som er kritiske overfor tingenes tilstand eller som har en ny vinkel på en given sag, hvorfor de får taletid i medierne og anvendes som pseudo-nyheder.

I redegørelsen af Arnoldis offentlige ekspert, blev spørgsmålet omkring eksperter og intellektuelle også berørt. Ifølge Jakob Arnoldis analyser viste det sig at journalister laver en intuitiv sondring imellem den klassiske objektive ekspert og så kommentatoren eller den intellektuelle (ibid:100). Pointen i denne sammenhæng var, at de politiske tænketanke kan siges at have mere til fælles med den oprørske, kritiske intellektuelle end med den objektive akademiske ekspert, hvorfor man kunne forvente at se dem i rollen som kommentatorer oftere end som eksperter. Men dette har vist sig ikke at være tilfældet. I de i alt 96 artikler hvor tænketankene er blevet anvendt, er der kun et enkelt tilfælde hvor, i dette tilfælde Cepos, agerer som kommentator (Bilag A: Berlingske 12.2).

Transitivitet og modalitet – Ideologiske forbindelser og tilslutning

I dette afsnit vil jeg forsøge at afdække nogle af de ideologiske forbindelser der er på spil i artiklerne, hvilket Fairclough betegner som transitiviteten i en tekst. Dog vil jeg have en lidt anderledes tilgang til transitiviteten end Fairclough angiver, da hans fremgangsmåde giver ringe mening i denne sammenhæng. Normalt vil man undersøge disse forbindelser ved eksempelvis at se på hvorvidt der placeres et ansvar for en hændelse og ved at se på om hændelserne beskrives i aktiv eller passiv form. Men da der her er tale om 96 artikler, som ikke er udvalgt ud fra det samme emne, så ville dette være en både rodet og umulig opgave. I stedet vil jeg derfor undersøge de ideologiske forbindelser eller konsekvenser ved at se på hvorvidt tænketankenes ideologiske standpunkter tydeliggøres for læseren i de tilfælde hvor tænketanken fungerer som ekspert. Dette kombineret med graden af tilslutning fra

journalistens side, altså tekstens modalitet, vil formentlig kunne give et indblik i de ideologiske forbindelser der er på spil.

For at belyse dette kan vi starte med at se på hvordan fordelingen forholder sig imellem de forskellige aviser og tænketankene. Hvem anvender hvem?

Tabel 2 Tænketankenes fordeling i aviserne

	CEPOS	AE-Rådet	CEVEA
Berlingske	16	23	2
BT	2	4	0
Information	5	5	5
Politiken	1	16	2
I alt	24	48	9

Note: Fordelingen af tænketankenes ekspertoptrædere.

Ovenstående tabel tager udelukkende udgangspunkt i de artikler hvor tænketankene eller deres repræsentanter optræder som eksperter.

Det fremgår tydeligt at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er den tænketank der anvendes mest som eksperter i samtlige aviser i den valgte periode. AE optræder dobbelt så mange gange som Cepas og mere end fem gange så meget som Cevea. Det var dog forventet, men hvad der er mere overraskende er, at selv Berlingske Tidende anvender Arbejderbevægelsens Erhvervsråd oftere end Cepas.

Dette kan til dels tyde på det, som Jakob Arnoldis resultater viste; at journalisterne i højere grad anvender de kendte og medievante eksperter end dem de er politisk enige med (Arnoldi 2005:77). Med AE Rådets 75 år på bagen har de ikke blot stor erfaring, men er formentlig også den mest kendte tænketank, både blandt journalister og hos den bredere befolkning.

Denne tendens er dog ikke helt entydig når man ser på Politikens anvendelse af tænketankenes eksperter. Også her anvendes AE Rådet mest, men Cepas optræder kun en enkelt gang i en ekspertrolle i de undersøgte artikler. Det kan naturligvis stadig skyldes at AE Rådet er den mest kendte og erfarne tænketank, men dette forklarer ikke hvorfor Cepas er på niveau med Cevea, den yngste og resourcemæssigt klart mindste tænketank. Det lader derfor til at eksperterne ikke blot udvælges efter en kendthedsfaktor eller medie-erfaring, men at deres ideologiske baggrund alligevel har en betydning. Dette ses dog på basis af et relativt lille sample, hvorfor det ville være interessant at foretage en større analyse af deres anvendelse.

Det er endvidere bemærkelsesværdigt at fordelingen af tænketanke hos dagbladet Information er fuldstændig lige. De optræder alle fem gange. Selv Cevea der ellers kun kan tælle ni ekspertoptrædere i de i alt 96 artikler. Dette tyder på, at også Informations udvælgelse af tænketanke sker med skelen til det ideologiske indhold.

I forsøget på at afdække transitiviteten eller de ideologiske forbindelser, har jeg desuden udarbejdet en oversigt over avisernes angivelser af tænketankenes politiske tilhørsforhold.

Tabel 3 Angivelser af tænketankenes politiske baggrunde

	Berlingske	BT	Information	Politiken
Cepos	8	0	4	1
Tænketank Cepos	3	1	0	0
Politisk Cepos	5	1	1	0
AE/AE Rådet	16	1	1	1
Tænketank / Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	7	3	4	15
Politisk AE	0	0	0	0
Cevea	0	0	0	0
Tænketank Cevea	0	0	0	1
Politisk Cevea	2	0	5	1

Igen er tabellen udelukkende baseret på de artikler, hvor tænketankene optræder i ekspertroller. For hver tænketank har jeg angivet hvorvidt avisen har 1.) kun oplyst navnet på tænketanken, 2.) har oplyst at der er tale om en tænketank, men ikke hvor den står politisk², 3.) har oplyst tænketankens politiske tilhørsforhold.

Der gør sig dog særlige forhold gældende for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, da selve navnet tydeligt beskriver deres politiske ståsted. Derfor ses det også at ingen aviser har anset det for nødvendigt at tydeliggøre AE's baggrund, men i stedet blot har anvendt det fulde navn. Det er interessant at se hvordan beskrivelsen af Cepos er fordelt på de forskellige aviser. Hos Berlingske Tidende, som også er den avis der benytter Cepos mest, anvendes udelukkende navnet "Cepos" i halvdelen af tilfældene hvor de optræder som eksperter. I disse tilfælde har Cepos altså en klar ekspertfunktion i en artikel uden at det uddybes, at der er tale om en politisk tænketank eller sågar bare at der er tale om en tænketank. Tre gange beskrives

² I AE's tilfælde går de ind under kategori 2 hvis de er nævnt ved det fulde navn "Arbejderbevægelsens Erhvervsråd", da dette til dels udtrykker at der er tale om en tænketank.

organisationen som en tænketank, og kun i fem artikler tydeliggøres det, at der er tale om en liberalistisk tænketank.

Denne tilgang til ekspertise hos Berlingske Tidende er endnu mere fremtrædende når det kommer til Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. I hele 16 artikler, hvor de anvender AE som eksperter, bruges kun beskrivelsen "AE" eller "AE-Rådet" og kun i syv artikler anvendes det fulde navn, som antyder deres politiske baggrund.

Hos Politiken forholder det sig lidt anderledes. De har kun anvendt Cepos en enkelt gang i en ekspertrolle, men har dog kun brugt "Cepos" i artiklen og ikke redegjort for de politiske forbindelser. Derimod har de anvendt Arbejderbevægelsens Erhvervsråd noget oftere, hele 16 gange, hvoraf hele navnet blev anvendt i de 15 tilfælde. Det er desuden interessant at den ene gang hvor Politiken har anvendt Cepos, er i en artikel som omhandler menneskerettigheder (Bilag A: Politiken 2.2). Her optræder "Jacob Mchangama, chefjurist i Cepos", som en ekspert der sammen med direktøren fra Institut for Menneskerettigheder, Jonas Christoffersen vurderer den politiske håndtering af tunesersagen. Cepos anvendes altså ikke som en ekspert i samfundsøkonomien eller erhvervslivet, sådan som de oftest bliver hos Berlingske Tidende.

Den samme tendens går igen når man ser på Informations anvendelse af Cepos. På trods af, at dette er den mest venstreorienterede avis, så viste det sig tidligere at de havde anvendt alle tre tænketanke lige mange gange i den udvalgte periode. Man kunne så forvente at de især ville behandle Cepos med en kritisk tilgang og tydeliggøre tænketankens liberalistiske perspektiver, men det sker kun en enkelt gang. De andre fire gange optræder Cepos blot ved navn, og ikke bare med forkortelsen "Cepos", men med det fulde navn; Center for Politiske Studier. Det drejer sig om fire artikler hvor Cepos optræder i stærke ekspertroller (Bilag A: Information 4.3, 6.1, 6.2, 7.3). Men som hos Politiken, så drejer disse artikler sig ikke om de klassiske økonomiske spørgsmål, men om menneskerettigheder, hvor Cepos i kraft af at være en liberal tænketank, netop også har fokus på menneske- eller friheds-retigheder.

Cepos kan her anvendes til at underbygge Informations kritiske vinkel i sager om brud på menneskerettighederne. Det får dog den konsekvens, at for hver artikel hvor Cepos optræder som uvildig ekspert, så autoriseres eller legitimeres de som eksperter og denne autoritet vil ikke blot forsvinde når læseren er færdig med den pågældende artikel. Cepos får overdraget en form for symbolsk kapital, som Bourdieu ville kalde det (Arnoldi 2005:51). Det lader til at Information og Politiken som relativt venstreorienterede aviser, ingen nytte har i at udpensle Cepos politiske ståsted, når organisationen anvendes som eksperter, der støtter avisernes

vinkler. Igen er det dog med udgangspunkt i meget få artikler og det ville derfor være enormt interessant at undersøge yderligere på et senere tidspunkt.

Avisernes anvendelse af Cevea er noget mindre udbredt. I de 96 undersøgte artikler hvor tænketanke anvendes, bliver Cevea kun brugt som eksperter i ni tilfælde og i modsætning til de andre tænketanke, så bliver der redegjort for Ceveas ideologiske ståsted i næsten samtlige tilfælde. En enkelt gang beskrives de blot som en tænketank hos Politiken. Årsagen til deres relativt få ekspertoptrædener skal formentligt findes i det faktum, at de er den mindst ressourcestærke af de tre tænketanke. Det er dog interessant, at dette åbenbart også betyder, at de er mindre legitime som eksperter for aviserne, hvilket kan ses ved at alle aviserne netop føler behov for at redegøre for tænketankens politiske ståsted de få gange de bliver anvendt. En anden mulig medvirkende faktor til at de anvendes mindre end de andre tænketanke kunne også være, at de er en "centrum-venstre tænketank" hvilket antyder at de er midtersøgende. Når journalister skal have skarpe politiske kommentarer, så er det nemmere at gå til et af yderpunkterne frem for en organisation, der ligger et sted i mainstream.

I spørgsmålet omkring modaliteten i teksterne, så er jeg kommet frem til det samme som også Fairclough har set i sine empiriske undersøgelser, nemlig at der i høj grad anvendes stærke og ofte også kategoriske modaliteter (Fairclough 1992:160). I hovedparten af artiklerne, hvor tænketankene optræder i ekspertroller, er modaliteten stærk. Det er dog ikke overraskende, da det hænger naturligt sammen med brugen af eksperter. Det ville simpelthen ikke give mening, hvis en journalist kun gav en ringe grad af tilslutning til en anvendt ekspert. Kun hvis denne ekspert i stedet optrådte som sagspart. Dette skyldes at ekspertisen ofte anvendes til at tilføre en historie autoritet, legitimitet og objektivitet (Arnoldi 2005). Ved at svække ekspertens rolle i form af en lav grad af modalitet, så vil journalisten derved også svække selve historien og ikke mindst valget af ekspert, da journalisten i så fald formentligt burde have anvendt en mere legitim ekspert. Ekspertrollen giver dermed en slags immunitet, da det bliver vanskeligt for journalisten at kritisere dem når de først er sat op til at være eksperter. De opererer således i en slags neutralitetsvakuum.

Valget af typen af modalitet er altså ikke helt frit for den enkelte journalist. Når der trækkes på bestemte diskurser, her på en ekspertdiskurs, så vil det også medføre en bestemt form for modalitet (Fairclough 1992:162).

På trods af, at dette fund ikke er overraskende, så er det dog stadig væsentligt, da de kategoriske modaliteter forstærker eksperternes udtalelser og endda kan være med til at løfte partiske perspektiver op på et niveau hvor de præsenteres som universelle sandheder (ibid:161). Derfor vil jeg illustrere den stærke modalitet ved et enkelt eksempel;

Artikel 4 "Cepos: Drop at regulere børnechecken efter indkomst"

Skattereform. 44.000 personer får højere marginalsat, hvis børnechecken bliver tilpasset efter indkomsten, som forligspartenerne bag skatteaftalen foreslår. Det viser et notat fra tænketanken CEPOS, som anbefaler at droppe idéen.

CEPOS: Drop at regulere børnechecken efter indkomst

**Michala Rask Mikkelsen,
Berlingske Nyhedsbureau**

Regeringen og forligspartierne har som en del af skattereformen foreslået at reducere børnechecken med to procent for indkomster over 700.000 kroner. Forslaget betyder ifølge den liberale tænketank CEPOS, at 44.000 modtagere af børnechecken får forhøjet deres marginalsat fra 56,1 til 57,9 procent.

Chefökonom Mads Lundby Hansen fra CEPOS mener, at forhøjelsen af marginalsatten vil få nogle af de mest produktive danskere til at arbejde mindre.

»Når nogle af de mest produktive danskere arbejder mindre, svækkes velstanden relativt meget. Det er meget uheldigt. Vi har faktisk brug for, at de mest produktive danskere arbejder ekstra,« siger Mads Lundby Hansen.

»Umiddelbart skulle der komme 300 millioner kroner i kassen for det her forslag, men eftersom der bliver arbejdet mindre, kommer man ned på 100 millioner kroner, og det er meget lidt,« siger han.

CEPOS anbefaler derfor, at man fjerner forhøjelsen af marginalsatten ved enten at sænke topskatten med to procentpoint eller ved helt at droppe idéen med at tilpasse bør-

● Når nogle af de mest produktive danskere arbejder mindre, svækkes velstanden relativt meget. Det er meget uheldigt.

Mads Lundby Hansen,
chefökonom, CEPOS

Chefökonom i CEPOS Mads Lundby Hansen foreslår, at man eksempelvis sænker topskatten som kompensation for, at uddeling af børnechecken indkomstreguleres. Arkivfoto: Jens Nørgaard Larsen

nechecken efter indkomst. »Så skal man selvfølgelig ud at finde cirka 100 millioner kroner, og der er det vores anbefaling, at man skærer i væksten i det offentlige forbrug. Regeringen lægger op til, at man øger det offentlige forbrug med 30 milliarder frem mod 2020 – tag lidt derfra eller også skær lidt i erhvervsstøtten,« foreslår Mads Lundby Hansen.

Kilde: Mikkelsen, Michala Rask i Berlingske Tidende d. 02.08.12 "Cepos: Drop indkomstreguleringen af børnechecken".

I denne artikel fra Berlingske Tidende indtager Cepos cheføkonom Mads Lundby Hansen endnu en gang en klar ekspertrolle. Han er den eneste kilde der optræder i historien, hans udtalelser fylder meget af artiklen, han fungerer som dommer over regeringens politik og ikke mindst er det Cepos kritik der er udgangspunktet for historien. Præcis som vi så det hos Jakob Arnoldis offentlige ekspert. Desuden får han som dommer, ikke blot lov til at dømme regeringens politik, men giver også et løsningsforslag, som kan rette op på regeringens tilsyneladende katastrofale skattereform. I dette tilfælde angives det dog, at Cepos er en liberal tænketank, så selvom han står i stærk ekspertposition, så kender man hans politiske ståsted.

I forhold til modaliteten i teksten, så er det tydeligt at journalisten viser en høj grad af tilslutning til Mads Lundby Hansens udsagn. Dette ses blandt andet ved at der på intet tidspunkt stilles spørgsmålstejn ved Lundby Hansens udsagn eller præsenteres alternative tolkninger af konsekvenserne ved skattereformen. Cepos notat fremstilles her som fakta; En indkomstregulering af børnechecken vil føre til at de mest produktive danskere arbejder mindre, da deres marginalsat stiger. Dette vil betyde at staten kun tjener 100 millioner kroner på reguleringen og ikke de 300 millioner som var planen. Igen vil det føre til en svækkelse af velstanden i samfundet. Dette er tydeligt brug af kategorisk modalitet. Politiske udsagn fremlægges her som den objektive sandhed. Samfundsøkonomi kommer altså til at fremstå som en eksakt videnskab. Særligt det fremhævede citat virker meget kategorisk; "*Når nogle af de mest produktive danskere arbejder mindre, svækkes velstanden relativt meget. Det er meget uheldigt.*" Sådan er verden bare. At man skal acceptere den ideologiske mellemregning om mennesket som homo economicus, adresseres ikke af journalisten.

Yderligere kan journalistens tilslutning også ses i det at Mads Lundby Hansens citater udgør over halvdelen af artiklen. Brødteksten er på små 216 ord og ud af dem er 150 ord direkte citater. Resten af teksten er referat af Cepos notat.

Alt i alt er der altså tale om en meget stærk modalitet i denne artikel og også en kategorisk modalitet, hvor politiske fortolkninger præsenteres som universelle fakta og det er, som tidligere nævnt, langt fra et enestående tilfælde. Selvom det nævnes i artiklen at Cepos er en liberal tænketank, så er modaliteten stadigvæk så stærk at deres ekspertudsagn fremstilles som den objektive sandhed.

Afslutningsvist ville jeg have rundet af med en analyse af ordvalget i artiklerne og dette særligt i forhold til hvilke titler der anvendes når tænketankenes eksperter skal præsenteres. Det har dog vist sig at journalisterne i høj grad blot anvender de titler som fremgår af de forskellige tænketankes hjemmesider og hvorfor det ikke blev undersøgt yderligere. Det er dog værd at nævne at disse titler naturligvis yderligere opbygger en autoritet omkring repræsentanternes ekspertstatus, da det er titler som: cheføkonom, chefjurist og chefanalytiker, men disse titler forekommer i samtlige dagblade og ved samtlige eksperter.

Opsamling

Til slut vil jeg her kort opsummere de vigtigste fund fra analysen af artiklerne.

Først og fremmest blev det tydeligt at der faktisk var tale om interdiskursivitet. Når tænketankenes eksperter bliver brugt i artiklerne, så trækkes der ofte, i 78 ud af 96 artikler, på eksisterende konventioner for ekspertise. På trods af, at både Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Cepos og Cevea har klare politiske mål for deres vidensproduktion, så blev de kun anvendt som egentlige sagsparter i 14 af de 96 artikler.

De tre tænketanke blev hverken anvendt lige meget eller på samme måde. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd var den tænketank der optrådte flest gange i samtlige aviser, men dette er også den ældste tænketank, som har haft mere end 75 år til at opbygge autoritet og legitimitet. Cepos blev anvendt næst flest gange og er også den næstældste af tænketankene, og til sidst kom Cevea, der som den yngste, stort set ikke blev anvendt i de analyserede artikler. Det var dog ikke kun organisationernes aldersmæssige tyngde som viste sig at have betydning for avisernes anvendelse af dem. Der var også en tendens til at journalisterne brugte de tænketanke, som ideologisk set, stod avisen nærmest. Eksempelvis var Berlingske Tidende klart den avis som anvendte Cepos flest gange, hvorimod Politiken stort set ikke brugte Cepos som ekspertkilder. Yderligere så vi at de gange hvor Politiken og Information faktisk anvendte Cepos repræsentanter som eksperter, så handlede det ikke om økonomi, men om menneskerettigheder. Og man kunne desuden se at centrum venstre tænketanken Cevea også blev brugt flest gange af den mest venstreorienterede avis, Information. Disse betragtninger er dog baseret på relativt få artikler, hvorfor de ikke kan sige noget generelt om mediernes udvælgelse af tænketanke, men de er dog interessante og kunne give anledning til yderligere undersøgelser.

Et interessant fund var desuden at der ikke findes en egentlig diskurs, når tænketankene anvendes som eksperter i medierne. I stedet indgår de blot på samme måde som andre mere neutrale eksperter. Så selvom de er ideologiske, så indgår de i den større ekspertdiskurs i aviserne. Det skal desuden nævnes, at der naturligvis findes artikler, som behandler tænketankene og deres roller eksplicit og hvor der i sagens natur må være en italesættelse af dem. Den manglende italesættelse sker altså hovedsageligt når de anvendes som eksperter i artikler, som ikke eksplicit omhandler tænketanke.

Desuden sker det ofte at deres politiske præferencer ikke ekspliciteres i artiklerne og selv i de tilfælde hvor det tydeliggøres at der er tale om en politisk tænketank, så er modaliteten alligevel så stærk og kategorisk at deres politiske udsagn fremstilles som objektive fakta.

Den manglende diskursivering af tænketankene skyldes formentligt, at jeg har undersøgt hvordan tænketankene anvendes og ikke har undersøgt artikler, som direkte omhandler tænketanke og hvor journalisten tvinges til at reflektere over det politiske indhold. Men som tidligere nævnt, så kan en manglende diskurs være ligeså væsentlig som en hegemonisk diskurs. Når disse politiske organisationer ikke italesættes, men blot anvendes som eksperter, med de samme konventioner hvormed man anvender mere neutrale forskere så skal man være på vagt.

6. Konklusion

For at besvare spørgsmålet om hvilken legitimitet de politiske tænketanke tillægges i medierne, vil jeg i konklusionen først og fremmest give et kort overblik over de vigtigste punkter fra den sociale praksis, den diskursive praksis og ikke mindst de mest interessante punkter fra tekstanalysen. Herefter vil de væsentligste perspektiver fra hvert af disse niveauer bindes sammen for at give et dybdegående svar på problemformuleringen.

I beskrivelsen af **den sociale praksis**, som hovedsageligt blev belyst ved hjælp af Nowotny, Scott og Gibbons teori om type-2 samfundet, var en af de vigtigste punkter, i forhold til undersøgelsen af tænketankene, de karakteristika der blev opstillet for den nye type-2 viden. Opgavens tre udvalgte tænketanke kan netop ses som typiske eksempler på nye producenter af denne type-2 viden. Nowotny mfl. karakteriserede særligt denne nye form for videnskab som kontekstualiseret. Med dette menes at videnskaben i dag fungerer mere i samspil med det omkringliggende samfund end tidligere. Vi, som samfund, stiller større krav til videnskaben og forventer at den løser aktuelle samfundsmæssige problemer, hvilket medfører at videnskaben er blevet langt mere problemorienteret. Ligesom Nowotny mfl. ser en generel tendens i samfundet til udvaskning af grænser, eksempelvis mellem stat og marked, så gør den samme udvikling sig også gældende for videnskaben. En problemorienteret tilgang nødvendiggør overskridelse af faggrænser, da sociale problemer sjældent er så betænksomme at holde sig indenfor en enkelt fagdisciplin.

En anden vigtig karakteristika ved type 2 videnskaben er, at dens produktion bredes ud i samfundet. Viden produceres ikke længere blot på universiteterne, men også i eksempelvis private tænketanke. Dermed øges videnskabens berøringsflade, hvilket igen medvirker til en øget kontekstualisering.

Denne massive kontekstualisering får dog, ifølge Nowotny mfl., konsekvenser for videnskabens epistemologiske kerne. Kontekstualiseret viden kan nemlig ikke være pålidelig i traditionel forstand, da den skal være lydhor overfor konteksten. Det er et grundvilkår at den skal "smittes" af det omgivende samfunds krav, ideer og problemer. Derfor mener forfatterne at der er behov for et nyt validitetsbegreb, som de benævner "social robusthed", hvilket skal opnås igennem debat i den offentlige agora. Med et meget lidt differentieret offentlighedsbegreb, bliver teorien dog svag i denne henseende.

Et sidste vigtigt punkt at tage med fra den sociale praksis er tænketankenes rolle i vidensproduktionen. På alle planer af samfundet er der i dag en øget efterspørgsel efter viden, og særligt denne problemløsende kontekstualiserede viden. Derfor øges efterspørgslen efter ekspertise samtidigt, da vi har brug for eksperter der kan formidle og oversætte de store specialiserede vidensmængder og som kan give hurtige og umiddelbare svar. Dette kan ses som en forklaring på tænketankenes stigende succes. En sådan udvikling åbner et stort marked for type 2 vidensproducenter såsom tænketanke.

I forhold til **den diskursive praksis**, så er en af de vigtigste punkter, det forhold, at dagbladene bevæger sig væk fra at have nyhedsproduktion i centrum, og nu i højere grad vil lave analyser, perspektiver og lignende. Dette skyldes blandt andet at udbuddet af nyheder i dag er enormt og dagbladenes produktionsforhold betyder, at de kun kan servere daggamle nyheder for deres læsere. På nyhedsfronten må de altså se sig udkonkurreret af internet og tv-medierne der kan formidle nyheder samtidig med at de sker.

Samtidig med at aviserne har flyttet fokus væk fra nyhedsformidling og over mod analyser og perspektiver, så er der også sket en genpolitisering af den danske dagspresse. Denne genpolitisering skal ses i sammenhæng med den ekstreme konkurrencesituation, som aviskrigen medførte, og som pressede aviserne ud i en kommercialiseringsproces. Der kan således observeres en markedsførelse af de politiske holdninger, hvorfor aviserne i stigende grad markedsføres ud fra deres politiske nicher. Dækningen af Irak krigen og Muhammedkrisen var gode eksempler herpå. Aviserne bekrigede på det nærmeste hinanden holdningsmæssigt i disse to sager. På trods af avisernes genpolitisering skal journalisterne dog stadig være neutrale og overholde det journalistiske krav om objektivitet, hvilket betyder at politiske eksperter og kommentatorer kan inddrages for at levere holdningerne og denne situation kommer naturligvis de politiske tænketanke til gode.

Sidst men ikke mindst så har aviskrigen medført store besparelser på langt de fleste redaktioner, hvorfor aviserne nu har færre hænder til at udføre det samme arbejde. Faktisk så vi at de tilbageværende journalister ikke blot skulle udføre det samme stykke arbejde, men mere, da aviserne mange steder udvidede med netredaktioner, der skulle tage sig af nyhedsformidlingen. Samtidigt med at dagbladene nu råder over færre ressourcer så er der også sket en professionalisering af kilderne. Dette gælder både de offentlige og private kilder.

Kombinationen af journalisternes øgede arbejdspress og kildernes professionalisering, giver kilderne, heriblandt tænketankene, friere spil i deres medieoptrædener.

I **tekstanalysen** blev det tydeligt at tænketankenes repræsentanter, ved hjælp af interdiskursivitet, ofte optræder i ekspertroller. I 78 ud af de 96 artikler som anvendte tænketankene, optog de en ekspertrolle og kun i 14 artikler fremstod de som politiske sagsparter. Yderligere viste det sig, at aviserne ikke altid var gode til at oplyse om der var tale om politiske tænketanke når de anvendte disse repræsentanter som eksperter. Dette gjorde sig særligt gældende for Berlingske Tidende, som i størstedelen af de artikler hvor de anvendte tænketankene som ekspertkilder, blot angav tænketankens navn og i tilfældet med Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, kun brugte forkortelsen AE eller AE-Rådet.

Samtlige aviser brugte Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mest, hvilket også var forventeligt da det er det en gammel institution, som har kunnet opbygge legitimitet over mere end 75 år. Derefter blev Cepos anvendt næstmest og Cevea blev kun anvendt nogle få gange. Derudover kunne der dog også observeres en politisk fordeling af tænketankene, således at Berlingske Tidende eksempelvis var den avis som brugte Cepos mest og slet ikke anvendte Cevea, hvorimod Politiken hovedsageligt brugte AE som ekspertkilder og næsten ikke brugte Cepos.

I denne forbindelse viste det sig også at aviserne ikke behandlede de forskellige tænketanke på samme måde. I de artikler hvor Politiken og Information anvendte Cepos som eksperter, handlede historierne ikke om samfundsøkonomi, men derimod om menneskerettigheder. Med politiseringen af aviserne er det nærliggende blot at udvælge tænketanke som ideologisk ligger i tråd med avisens synspunkter og på spørgsmålet om menneskerettigheder lader det altså til Cepos holdninger kan medvirke til at støtte de to relativt venstreorienterede avisers vinkler. Cepos blev ikke anvendt én eneste gang af Information eller Politiken hvor det drejede sig om økonomiske samfundsanalyse, hvilket ellers udgjorde størstedelen af deres ekspertoptrædener i Berlingske Tidende.

Ved undersøgelsen af artiklernes modalitet blev det desuden klart at denne, i langt de fleste tilfælde, er både stærk og kategorisk. Når en repræsentant fra en tænketank først bliver præsenteret som ekspert, så opstår der en form for neutralitetsvakuum, hvor journalisten ikke kan kritisere dem uden at underminere selve historien. Denne tendens stemmer overens med Faircloughs beskrivelse af, at modaliteten i en given tekst ikke ligger forfatteren frit for,

men er bundet op på den valgte diskurs. I dette tilfælde trækkes der interdiskursivt på en ekspertdiskurs, som altså også medfører en stærk modalitet.

En sådan stærk og kategorisk modalitet kan, som det eksempelvis var tilfældet i Artikel 4., løfte partiske perspektiver op på et niveau hvor de fremstår som universelle sandheder. Med den gennemgående stærke modalitet i artiklerne var der en tendens til at politiske udsagn blev fremlagt som objektive sandheder. Modalitetens betydning kan ses særligt i de tilfælde hvor journalisten redegør for tænketankens ideologiske ståsted, men hvor tænketankens udsagn alligevel fremstår som objektive sandheder, fordi modaliteten i artiklen er så kategorisk. Dette var artikel 4. ligeledes et eksempel på.

Efter denne opsummering af opgavens vigtigste punkter, skal problemformuleringen besvares. Den lyder som bekendt:

"Hvilken legitimitet tillægges de danske politiske tænketanke i medierne?"

Spørgsmålet gik både på graden såvel som typen af legitimitet. Indledningsvist må det konkluderes at de politiske tænketanke generelt tillægges en høj grad af legitimitet i medierne. Dette kan først og fremmest ses ved at de optræder som eksperter i langt hovedparten af de artikler hvor de indgår, på trods af deres politisk ballast, som ellers kunne placere dem som sagsparter. Men deres legitimitet hviler ikke fuldstændigt på det faktum at de optræder som eksperter. Den rækker længere endnu. Selv i de situationer hvor det tydeliggøres at der er tale om politiske tænketanke, så er modaliteten så stærk at deres politiske udsagn får lov til at stå som objektive sandheder. Dette kan muligvis hænge sammen med udviklingen indenfor den diskursive praksis, hvor vi i dag ser en genpolitisering af aviserne. I kommerialiseringens navn sælges dagbladene nu i højere grad på deres politiske perspektiver og analyser end på deres nyheder. Derfor er det ikke problematisk for aviserne at deres ekspertkilder er politiserende. Det er tværtimod positivt, så længe ekspertens politiske holdninger stemmer overens med avisens målgruppe. Hermed ikke sagt at vi er tilbage ved partipressen. Journalisterne skal, som tidligere nævnt, stadig overholde de journalistiske krav om neutralitet, men netop derfor bliver politiske kilder såsom tænketanke netop så vigtige.

Med et bredere perspektiv muliggør videnskabens samfundsmæssige kontekstualisering, og dermed spredning i samfundet, også at vi som samfund vil acceptere andre former for videnskab end blot den traditionelle universitetsproducerede viden. Dette kan yderligere være med til at forklare legitimationen af tænketankene. I forhold til det samfundsmæssige plan, så betyder udviklingen med de stadigt stigende informationsmængder også, at vi ikke blot tolererer, men har brug for type 2 vidensproducenter, der på transgressiv vis kan formidle videnskaben for os. Et forhold der også tilsiger at tænketankene kan tilskrives legitimitet.

Da problemformuleringen blev præsenteret indledningsvist i opgaven foreslog jeg, at legitimitetstypen muligvis kunne forklares ved hjælp af en eller flere af Webers idealtypiske legalitetsformer, hvilket også til dels er tilfældet. Den interdiskursive reference til en ekspertdiskurs betyder, at tænketankenes legitimitet hviler på en henvisning til den objektive videnskabs legitimitet og denne kan netop beskrives ud fra Webers beskrivelse af det legale herredømme.

Denne form for herredømme legitimeres hovedsageligt ved at være bygget på regler, vedtægter og procedurer. I modsætning til traditionel eller karismatisk legitimitet, så adlyder man ikke en person, men en regel indenfor den rationelle legitimitet. Sådanne regler kan enten være af teknisk karakter eller udgøres af normer, men i begge tilfælde lægges der vægt på at embedsmændene, eller i dette tilfælde forskerne, har bestået en dokumenteret faglig uddannelse (Weber 2003:317). Som eksempel på sådanne regler kan nævnes Robert Mertons *cudos* normer, som nye samfundsvidenskabelige studerende stadig oplæres i ved deres første møde med videnskabssociologien. Disse normer, der beskriver den videnskabelige ethos lyder som følger; "communism, universalism, disinterestness og organized scepticism" (Epstein 2010:87). I denne forbindelse er det måske særligt normen om disinterestness, der er relevant. Den tilskriver, at man som forsker skal være upartisk og ikke være styret af personlige eller ideologiske interesser. Uanset om disse idealtypiske normer virkelig efterleves, så er de stadig med til at opbygge legitimitet omkring videnskaben. Det er denne form for normer, som udgør det proceduremæssige i videnskabens legale legitimitet.

Med denne forståelse af videnskabens legitimitet, bliver det særligt interessant at tænketankenes legitimitet er bygget herpå, da tænketankene jo netop er baseret på ideologiske interesser og dermed er milevidt fra normen om upartiskhed.

Typen af legitimitet, som medierne tillægger tænketankene må altså siges at være hul. Der hentes interdiskursivt legitimitet igennem en ekspertdiskurs, og dermed trækkes der indirekte på videnskabens legitimitet, men tænketankene lever hverken formelt eller principielt op til de regler, som danner grundlaget for videnskabens legitimitet.

Litteratur

Arnoldi, Jakob (2005): "*Den Offentlige Ekspert*". Forlaget Samfundslitteratur, København.

Fairclough, Norman (1992): "*Discourse and Social Change*". Polity Press, Cambridge.

Fuller, Steve (1997): "*Science*", Open University Press.

Fuller, Steve (1995), "*Is there life for sociological theory after the sociology of Sociology:?*" *The Journal of the British Sociological Association*, 29, 1, p. 159

Fuller, Steve (2000), "*The governance of science*", Buckingham. Open University Press, Philadelphia

Fuller, Steve (2007), *The Knowledge Book*". Acumen, Stocksfield.

Epstein, Cynthia Fuchs (2010): "*The Contributions of Robert K. Merton to Culture Theory*" i red. Craig Calhoun (2010) "*Robert K. Merton – Sociology of Science and Sociology as Science*". Columbia University Press, New York.

Garrison, Jim (1995): "*Deweyan Pragmatism and the Epistemology of Contemporary Social Constructivism*", American Educational Research Association and SAGE publications.

Gimmler, Antje (2005): "*Amerikansk Pragmatisme*" i Red. Michael Hviid Jacobsen og Søren Kristiansen (2005), "*Hverdagslivet – Sociologier om det upåagtede*". Hans Reitzels Forlag, København.

Hjarvard, Stig (1999): "*TV-nyheder i konkurrence*". Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Hjarvard, Kristensen og Ørsten (2004): "*Mediernes dækning af invasionen af Irak 2003*" Working paper, no.13. MODINET ved Københavns Universitet.

Hjarvard, Stig (2008): "*En verden af medier. Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg*". Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Jørgensen, Marianne Winther og Phillips, Louise (1999): "*Diskursanalyse som teori og metode*". Roskilde Universitetsforlag, Roskilde.

Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen og Asger Sørensen (2006): "*Viden, videnskab og virkelighed*", Forlaget Samfundslitteratur, København.

McGann, James (2005): *"Comparative Think Tanks, Politics and Public Policy"*, Edward Elgar, Cheltenham, UK.

McGann, James (2007): *"Think Tanks and Policy Advice in the US"*, Routledge (MERE INFO!)

McGann, James (2012): *"2011 Global Go To Think Tanks Index Report"*, University of Pennsylvania, Philadelphia USA.

McGann (2013): *"2012 Global Go To Think Tanks Report and Policy Advice"*, University of Pennsylvania, Philadelphia USA.

Minke, Kim (2008): *"Aviskrigen – Dagblade i overlevelseskamp"*. Valby: Borgens Forlag.

Mylenberg, Troels (2008): *"Det store scoop – journalistikken under pres"*. København: Gyldendal.

Nowotny, Helga og Scott, Peter og Michael Gibbons (2001): *"Re-Thinking Science – Knowledge and the Public in an Age of Uncertainty."* Polity Press, Cambridge.

Peirce, Charles Sanders (1994): *"Pragmatisme"*, i Red. Anne Marie Dinesen og Frederik Stjernfelt (1994) *"Charles Sanders Peirce - Semiotik og Pragmatisme"*. Moderne Tænkere, København.

Weber, Max (2003): Uddrag af *"Herredømmets typer"* i Red. Heine Andersen, Hans Henrik Bruun og Lars Bo Kaspersen, *"Max Weber, Udvalgte tekster"* i Bind 2. Hans Reitzels Forlag, København.

Wodak, Ruth (2007): *"Pragmatics and Critical Discourse Analysis"*, John Benjamins Publishing Company, Lancaster.

Ørsten, Mark (2005): *"Nyhedsinstitutionen: et ny-institutionelt perspektiv på den medierede politiske kommunikation"* i Kvartalsskrift for Økonomi og Politik, Årg. 78, nr.3 (2005). Roskilde Universitetscenter.

Internetsider:

AE (2012): "Jubilæumsskrift: Fra erhvervsråd til økonomisk tænketank", AE, København. Sidst set d. 10.10.13 på: <http://www.ae.dk/publikationer/jubilaemsskrift-fra-erhvervsraad-til-oekonomisk-taenketank>

AE (2013): "Om AE – Vissionen", sidst set d. 06.05.13 på: <http://ae.dk/om-ae>

Berlingske Tidende (2005): "Tættere på læserne", sidst set d. 10.10.13 på <http://www.b.dk/upload/webred/pdf/TPLBerlingskeT.pdf>

Business.dk (2012): "*Gratisavisen Urban lukker som led i spareplan*" på business.dk. Sidst set d. 04.09.13 på:

<http://www.business.dk/media/gratisavisen-urban-lukker-som-led-i-spareplan>

Cevea (2013a): "*Idégrundlag*", fundet d. 11.05.13 på: <http://www.cevea.dk/om-cevea/idegrundlag>

Cevea (2013b): "*Bestyrelsen*", fundet d. 11.05.13 på: <http://www.cevea.dk/om-cevea/bestyrelsen>

Cepos (2013a): "*Stiftere*", fundet d. 11.05.13 på: <http://www.cepos.dk/om-cepos/personer-tilknyttet-cepos/stiftere/>

Cepos (2013b): "*Om Cepos*", fundet d. 11.05.13 på: <http://www.cepos.dk/om-cepos/>

Cepos (2013c): "*CEPOS på vej*", fundet d. 11.05.13 på: <http://ipaper.ipapercms.dk/CEPOS/CEPOSpvej/CEPOSpaavej/>

Center for Vild Analyse (2001): "*Den Politiske Kuglestøder*" i Information 2011. Sidst set d. 02.10.13 på: <http://www.information.dk/288074>

Den Store Danske Encyklopædi: "*Tænketanke*", fundet d. 29-04-13 på: http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/T%C3%A6nketanke/t%C3%A6nketank?highlight=t%C3%A6nketank

Heering, Anders (2008): "*Se Slagene i aviskrigen her*" på business.dk. Sidst set d. 4/9-13 på: <http://www.business.dk/media/se-slagene-i-aviskrigen-her>

Kristeligt Dagblad 21-05-12: "*Tænketanke skyder op som aldrig før*", fundet d. 29-04-13 på: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/462994:Danmark--Taenketanke-skyder-op-som-aldrig-foer>

Madelaire, Catrine (2007): "*Nye trafikaviser presser metroxpress i Danmark*" på business.dk. Sidst set d. 4/9-13 på: <http://www.business.dk/media/nye-trafikaviser-presser-metroxpress-i-danmark>

Politiken (2009): "*Politiken besvarer dine spørgsmål*". Sidst set d. 10/9-13 på: http://politiken.dk/om_politiken/ECE690445/politiken-besvarer-dine-spoergsmaal/

Rasmussen, Martin Møller Boje (2012): "*Kan tænketanke gøre politik mindre forudsigelig?*", fundet d. 29-04-13 på: <https://www.mm.dk/blog/kan-t%C3%A6nketanke-g%C3%B8re-politik-mindre-forudsigelig>

U-landsnyt: "*Cevea – Centrum-Venstre Akademiet*", fundet d. 11.05.13 på: <http://www.u-landsnyt.dk/organisation/cevea-centrum-venstre-akademiet>

Bilag

Bilag A

Oversigt over artiklerne.

Tallene angiver hvilken uge de er udtaget. Eksempelvis er "Berlingske 1.3" den tredje artikel udvalgt i Berlingske Tidende i den første uge. Samplingen startede 1. maj 2012 og den første uge er således d. 1-7. maj 2012.

Berlingske

- 1.1. Uddannelser kan være årtier om at tjene sig hjem
- 1.2 Europa skærer dybt - men er det klogt?
- 1.3 Formueskat spøger i kulissen
- 1.4 Reformen er vejen til beskæftigelse
- 1.5 Krisen presser os til at arbejde mere
- 1.6 Hver femte af de ufaglærte har mistet jobbet

BT

- 1.1 Formueskat spøger i kulissen
- 1.2 Johanne: Drop rentefradrag

Information

- 1.1 Den offentlige sektor skal bevare sin del af samfundskagen
- 1.2 Unge Mænd er krisens store tabere

Politikken

- 1.1 Overraskende flere hænder på jobmarkedet
- 1.2 Langt færre ansatte bliver tjekket af PET

Berlingske

- 2.1 Lavere skat vil ikke få os til at arbejde mere
- 2.2. Vi reagerer på skatteændringer
- 2.3 Lavere skat ikke lig med større arbejdslyst
- 2.4 Statens kickstart er i slæbegear

BT

Information

- 2.1 Undersøgelse: Lavere skat får os ikke til at arbejde mere
- 2.2. Analyse: Carina-reformen
- 2.3 Cepos: Skattereform straffer rige kvinder med børn

Politiken

- 2.1 Lavere skat får folk til at arbejde mere
- 2.2 Krav: Lav en lovændring

Berlingske

- 3.1 Sparegrisene bugner hos danskerne
- 3.2 Frihedsparagraf er hullet som en si
- 3.3 Kæmpeafgifter på mange varer

Information

- 3.1 Reformen uden ligestilling

Politiken

- 3.1 LO: De fleste arbejdsløse vinder på skattereformen
- 3.2 Kickstart af økonomi er udskudt
- 3.3 Roskilde køber gode råd

Berlingske

- 4.1 Den tabte generation forblev tabere
- 4.2 Stor skjult ledighed blandt unge
- 4.3 Økonomisk usikkerhed holder boligpriserne nede
- 4.4 Gamle bliver rigere - unge bliver fattigere
- 4.5 Cepos: Drop at regulere børnechecken efter indkomst
- 4.6 Eksperter: Vi ved hvad vi taler om

BT

- 4.1 Gamle bliver rigere - unge bliver fattigere
- 4.2 44.000

Information

- 4.1 Den liberale bacille
- 4.2 S og SF afviser børnecheck til vellønnede
- 4.3 Aflytningssag kan blive skandale på amerikansk niveau

Politiken

- 4.1 Antallet af langtidsledige eksploderer i EU
- 4.2 De glade tressere har skruet op for luksussen
- 4.3 Cepos: Rige ældre gavner alle
- 4.4 1.500 flere i ledighedskøen
- 4.5 Ældre bliver rigere - unge fattigere

Berlingske

- 5.1 Virksomheder risikerer at ende i retlig blindgyde
- 5.2 Bedre kontrol med de multinationale
- 5.3 De vil så gerne, men kan politikerne overhovedet skabe job?
- 5.4 Danmark smidt ud af konkurrenceevnens top ti

BT

- 5.1 Sådan gør du: Guide: Trim økonomien

Information

- 5.1 Der er brug for, at flere siger højt, at Milton Friedman tog fejl

Politiken

- 5.1 Mindst 11.000 studerende er i bolignød

- 5.2 Uddannelsesvalg afgørende for levestandarden gennem livet
- 5.3 Fejl og fakta

Berlingske

- 6.1 Udenlandske virksomheder skaber få job i Danmark
- 6.2 Efterlønsudbetaling slår alle forventninger
- 6.3 700.000 får efterlønspenge retur
- 6.4 EU-Udenrigschef: Profeter skal respekteres
- 6.5 Kvindelige iværksættere skal ikke have særlige fordele

Information

- 6.1 Resolution blev hastet igennem
- 6.2 FN giver grønt lys for undertrykkelse af minoriteter

Politiken

- 6.1 Fattige ghettoer skriger på uddannelse
- 6.2 På gaden: Demonstranter og fagbevægelse kræver job. Eller dagpenge
- 6.3 Bankkunder er blevet mere kritiske overfor deres bank
- 6.4 Regeringen varslers et opgør med at tænke i ranglister

Berlingske

- 7.1 Kommunerne kan blive langt mere effektive
- 7.2 Målrettet 10. klasse føler sig beskåret ind til marven
- 7.3 Voksende middelklasse ændrer politikernes fokus
- 7.4 Velfærden tages som gidsel i ideologisk opgør
- 7.5 Offentlig gæld overvurderes stort

BT

- 7.1 Fyringer: Flere ledige i 2013

Information

- 7.1 Dagpengereform rammer ældre arbejdsløse hårdest
- 7.2 Kan gavne konkurrencen
- 7.3 Eksperter: Terrorsag mod venstreradikale vil danne præcedens

Politiken

- 7.1 Akutpakke dækker over falsk symbolpolitik

Berlingske

- 8.1 Det går fremad med nye job
- 8.2 Danmarks udfordringer handler både om løn og motivation
- 8.3 Høj løn og høj beskæftigelse går hånd i hånd
- 8.4 Tesfaye-exit udløser opgør om SF
- 8.5 Spæde tegn på stigende forbrug
- 8.6 Vækstkrise: Velstanden skrumper igen i år
- 8.7 Tre år på dagpenge koster dyrt

BT

- 8.1 Karakterer: Piger er de dygtigste

Information

8.1 Privatskoler tjener på folkeskolereform

Politiken

8.1 Stor udskiftning i økonomisk superliga
8.2 Den større middelklasse gavner Venstres vokseværk
8.3 Tænk tanken Cevea: Løntørke er ingen garanti for jobfest i Danmark
8.4 Piger foran drenge

Berlingske

9.1 Lønstop er lavtlønnedes hovedpine
9.2 EU plages af ledighed
9.3 Industriens produktivitet er bedre end sit rygte

BT

9.1 Regeringen når ikke sin 2020-plan

Information

9.1 Cevea: Offentligt tilskudssystem favoriserer privatskoler
9.2 Eksperter: Sociale taxametre er en politisk beslutning

Politiken

9.1 Nok et år med en økonomi i bakgear

Berlingske

10.1 Kolde vinde blæser på arbejdsmarked
10.2 Briterne vil splitte banker op
10.3 Oppositionen frygter hastværk om Grønland
10.4 Nemtest at øge antallet af offentligt ansatte
10.5 DI lover 15.000 private job
10.6 Vækstpakker kan ende som en fuser
10.7 DI og LO i åben strid om vækstpakker

Information

10.1 Analyse: Beskæftigelses reform afhænger af velvilje fra V og K
10.2 Tænk tank: Undervisningsdebat bygger på myter

Politiken

10.1 Dansk økonomi fortsætter i slæbesporet
10.2 Vi bruger dankortet mere nu

Berlingske

11.1 Mangel på arbejdskraft afløst: flere kommer i arbejde
11.2 To verdener
11.3 Analyse: Forkert medicin mod den forkerte sygdom
11.4 Boligjob-ordning skaber allerede travlhed
11.5 Overskud trækkes hjem af landbrug og industri
11.6 350.000 flere vil trække i arbejdstøjet inden 2050
11.7 Svage udsigter for dansk økonomi
11.8 Lighed skal være verdens vækstmotor

Information

11.1 Vil du være med til at bestemme hans løn?

Politiken

11.1 Økonomer tror på vækstplan

11.2 Lavere selskabsskat er ikke alt for selskaberne

Berlingske

12.1 Tvang kan holde kvinder fra at nå toppen

12.2 Vil Løkke overhovedet kunne føre borgerlig politik?

12.3 Kommentar: Den danske model og arbejdsmarkedsforskerne

12.4 Et globalt marked kræver internationale bestyrelser

Information

12.1 Folket skal have friheden tilbage

Politiken

12.1 Uddannelse forlænger arbejdslivet

Bilag B

Samtlige avisartikler i PDF format – se vedlagte CD.